

**ПРОДОЛЖЕНИЕ НА 13-та СЕДНИЦА НА СОБРАНИЕТО НА РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА, ОДРЖАНА НА 10 мај 1991 г.**

1. АБДИ ФАИК - 109,125,134
2. АЈДАРАГА ГАЗМЕНД - 52,96
3. АЛИУ ЕШРЕФ - 159
4. АНГЕЛОВ ИВАН -95
5. АНДОВ СТОЈАН - 54
6. БОШКОВ ЈОРДАН - 64
7. БЛАЖЕВСКИ БРАНКО - 93
8. ГОЛУБОВСКИ ВЛАДИМИР - 75,115,148,151
9. ДИМИТРОВА РАТКА - 104
10. ДИМИТРОВСКИ ДИМИТАР - 122
11. ЃОРЃИЕВ ПЕТАР - 15,19,167
12. ЗАФИРОВ ЈОВАН - 92
15. ЗИМБАКОВ ВАСИЛ - 28
14. ЗИБЕРИ НАСЕР -133
15. ЗЛАТАНОВ ВАНЧО - 14,4,
16. ИВАНОВ - 22
17. ЈАКИМОВСКИ -103
18. ЈОВЧЕВСКИ ЦВЕТАН - 14,44
19. ЈУМЕРОВСКА ЃУЛИСТАНА - 19,158
20. КОВАЧЕВСКИ КИРИЛ - 112
21. КРСТЕВСКИ НИКОЛА - 99,150,152,157,161,164
22. КРСТЕВСКИ ЗОРАН - 152
23. ЛИЧОСКИ ВЕЦКО - 1
24. МИЛКОВОСКИ СТРАШО - 143
25. МАНЧЕВСКИ ЈОВАН - 90
26. МИЦЕВСКИ ТРАЈАН - 6,20,45
27. МИЦОСКИ ТОДОСИЈА -108
28. МИЈАЛКОВ ЈОРДАН - 153
29. НЕДЕЛКОВСКИ БОГДАН - 107
30. НИКОЛОВОКИ -24
31. ПАНОВСКИ МИХАИЛ _ 68,102,158
32. ПАУНОВ ТОДОСИЈА -48,97
33. ПЕТКОВСКИ ТИТО - 168
34. ПЕТРОВ ТОДОР - 10,23,59,74,78,93,99,103,162
35. ПОПОВСКИ КИРО - 116,130
36. РАЈЧЕВСКИ БОЖО -111
37. СЕЛЕМАНИ НЕИМ -135,156,157
38. СТАМЕНОВ РИСТО -10,46
39. СТОЈАНОВА СЛАВЈАНКА - 3,27,37,57,66,81,86,98
40. СТОЈМЕНОВ РИСТО - 34
41. СУЛЕЈМАН ОЛОМАНИ - 123
42. ТОШЕВСКИ МЕТОДИЈА -29,36,38,40,41,55,63,65,76,80,82,84,100
43. ХАДИЛИ МУХАМЕД -127,132
44. ХАМИД АЛИУ - 5
45. ХАЏИ СТАНКОВ ТОДОР - 69
46. ЏАФЕРОВСКИ АЛИЛ -

крај

СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ

од Првото продолжението на Тринаесеттата седница на Собранието на СРМ, одржана на 10 мај 1991 год.

Седницата се одржа во Собранието на СРМ, сала број 1 со почеток во 10,00 часот.

На седницата претседаваше господин Стојан Андов, претседател на Собранието на СРМ.

СТОЈАН АНДОВ:

Да продолжиме со работа.

Бидејќи надлежните комисии сеуште работат и Извештајот по третата точка, како и извештаите од работното тело сеуште не се готови, не можеме да поминеме на третата точка, па затоа предлагам да ја оставиме оваа точка за момент и да продолжиме да работиме по точката четири.

Дали се согласувате? (се согласуваат).

Минуваме на точка 4 - Предлог на закон за измена и дополнување на Законот за републички даноци на граѓаните.

Предлогот на законот и извештаите на Комисијата за финансирање и буџет, Комисијата за земјоделство и шумарство и на Законодавно-правната комисија, Ви се поделени односно доставени.

Отворам општ претрес. Молам, кој бара збор?

Има збор господинот Вецко Личоски.

ВЕЦКО ЛИЧОСКИ:

Согледувајќи ја досегашната даночна политика и големите даночни давачки поготово на приватните занаетчии, поготово во Општината Кичево каде што стопанството е во голем колапс и не можејќи да се поднесат давачките за придонеси, самопридонеси, давачките за здравство, за пензиско и инвалидско осигурување, досегашните СИЗ-ови и месечната такса која се одвојува за електростопанство на Македонија кои се големи издатоци со што се врши дестимулатизација во проширувањето и одржувањето на занаетчиските акумулативни дејности како што се: берберскиот, снајдерскиот, кондурацискиот и многу други услужни дејности. Спрема тоа, во потполност се сложувам со предлогот на амандманите дадени од страна на Господинот Петров, бидејќи со промената на член 4 се сакаат да се бенифицираат одредени категории на даночни обврзници заради остварување на помали приходи од годишниот просечен личен доход во стопанството. Исто така, се признава трошокот во вршење на дејноста во износ од загарантираниот личен доход или износот на материјалното обезбедување на лицата кои времено останале без работа. Со предлогот на намалувањето на паушалниот

данок во истиот член се има во предвид предложените износи на данокот плус придонесите за пензско инвалидско осигурување, здравственото осигурување и друго кои најголемиот дел од даночните обврзници ќе се износи за зафаќање од зафаќањето на лицата кои се задолжуваат по вистински доход во висината на просечниот личен доход во стопанството, што автоматски претполага оданочувањето по вистински доход, а имајќи ги во предвид наведените категории на даночните обврзници кои данокот можат да го плаќаат во годишен износ, очигледно е дека се тоа во најголем број обврзници кои остваруваат понизок личен доход од просечниот личен доход во стопанството (како што се: инвалидите, старите даночни обврзници, чистачи на чевли, носачи и друго). Кога сме овде да ја истакнам и големата висина на комуналните такси за истакнати фирми во износ од 3.000 динари. За сите даночни обврзници без разлика на нивната акумулативна и репродуктивна способност, а која посебен товар ќе претставува за оваа категорија на обврзници.

Со промената на член б-а во амандманот може да речам дека има различни ставки на оданочување и ќе има прикривање и нереално прикажување на приходите од имот при што ќе се склучуваат договори кои нема да бидат одраз на фактичката состојба, а заради избегнување на високи зафаќања.

Со примената на член б-в во намалување на процентот се унапредува развојот и животот во селските населби, исто така се избегнува поделбата на имотот по основ на неговата изградба од причини што предизвикува огромни тешкотии при работата на органите за приходи и истите не се доволно стручни да утврдуваат дали зградите се градени од цврст или мешовит материјал и што се подразбира под истите.

Со оглед на тоа што во досегашните одлуки општините во зависност од состојбата со занаетчиството во своите општини ги познаваат приликите заради поттикнување на определени дефицитарни занаети заради изумирање на одделни дејности ги ослободуваат или даночно ги олеснуваат пак се налага потреба и овој Парламент да ги определи дефицитарните занаети кои би биле ослободени од плаќање на данок. Sprema тоа предлгам да овој парламент ги прифати амандманите во целост од господинот Петров онака како што се и дадени.

СЛАВЈАНКА СТОЈАНОВА:

Почитувани пратеници.

Комисијата за финансирање и буџет го разгледа Предлогот на законот за изменување и дополнување на Законот за републичките даноци на граѓаните и поднесените амандмани, кои беа вкупно седум.

Како Комисија прифативме само два амандмана, а исто така како Комисијата сериозно укажуваме на потребата од што поскоро донесување на нов закон за непосредни даноци со кои што би се уредувал целосно даночниот систем, бидејќи со тоа да сега имаме Закон за мало стопанство, а немаме нов закон за даночна политика има доста проблеми што се јавуваат во оданочувањето.

Исто така, како предлагач на Амандманот 1, бидејќи Владата не го прифати Амандманот 1, а кој гласи..., дозволете да дадам едно дообјаснување за да можат пратениците полесно да се снајдат и да се одлучат дали ќе бидат за мислењето на Владата или за мислењето на Комисијата, инаку комисијата го прифати Амандманот 7...

СТОЈАН АНДОВ:

Госпоѓа Стојанова, на господин Личоски не му реков затоа што неговото учество беше мешано и од начелна природа, но и конкретно по текстот.

Делот што е начелно го прифаќаме, а по текстот ќе се изјаснуваме по тој дел од текстот.

Молам, дали некој друг бара збор, во општиот претрес?

ВАНЧО ЗЛАТАНОВ:

Сметам дека поради суштествени промени на цените на земјоделското производство, како и цените на материјалните трошоци во 1989 година, а во согласност со договорите и критериумите за пресметка и ревалоризација на катастарскиот приход усогласени помеѓу републиките и покраините со одлука за одобрување за валоризациони коефициенти, а со примена од 1.1.1991 година се одобруваат валоризациони коефициенти за катастарскиот приход по катастарски култури, односно според тоа катастарски доход на земјоделските производи во просек се зголемува за околу 13 пати. Сметам дека Владата треба да ни даде малку пошироко образложение за да знаеме што да дискутираме.

Со оглед на тоа дека оптоварувањето односно катастарскиот доход е зголемен за околу 13 пати и врз основа на зголемувањето на тој катастарски доход се одредуваат сите други стапки на данок и за пензиско осигурување. Сакам ако може Владата да даде малку пошироко образложение во однос на зголемувањето на катастарскиот доход дали се однесува во однос на 1989 година или се однесува во однос на 1990 година.

СТОЈАН АНДОВ:

Која е основицата на зголемувањето, на тоа мислите.

Има збор господин Алиу.

АЛИУ ХАМИД:

Дами и господо.

Во членот 4 и во членот 15 пишува дека на подрачјето... јас мислам дека еднаш даночната политика во Републиката ...

СТОЈАН АНДОВ:

Се извинувам не е по текстот, сега е начелно.

АЛИУ ХАМИД:

Начелно. Даночната политика во Републиката треба да биде единствена за цела Република, затоа што имаме случај во Тетово да двајца граѓани за иста дејност плаќаат на различен начин данок. Тоа не би смеело со овој Закон да се случи.

Второ, елаборатот што е направен уште проверува договорната економија. Фискалната политика би требало да биде во корист и интерес на пазарната економија.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор господинот Мицевски Трајан.

ТРАЈАН МИЦЕВСКИ:

Господа пратеници, почитувано претседателство,

Не сакам многу да образложувам, но сакам да изнесам некои конкретни податоци.

Со новите стапки што се зфаќа во земјоделието ќе се зголеми 13 ипол пати катастарскиот доход, па дури и нешто повеќе од 13 ипол пати. Така да, ако земеме основица 100 динари во 1990 година, со сите даноци и придонеси за социјално осигурување и други давачки на 100 динари требаше да плати 2370,57 динари, а не земјоделците 5132 динари. На истата стапка зафатена во 1991 година, зголемено 13 ипол пати би станало 1400 динари. Оние 100 динари би станале 1400 динари и на тоа би платил со сите давачки по пензиско и инвалидско осигурување и другите давачки 6480,80 динари а не земјоделците 7118,50 динари. Значи овде се прави едно разграничување според тоа како е објаснето дека во земјоделството зафаќањето е 2 ипол пати, а пензиското и инвалидското осигурување многу повеќе.

Ако погледаме сега тоа каде не води, јас ќе кажам сега пример за Битолска општина.... Со ваквата даночна политика со која и порано биле големи стапките, а сега ќе бидат многу поголеми се оди кон рапидно намалување на индивидуалните земјоделци. Во 1990 година земјоделци вкупно имало 21082 од кои чисти земјоделци останале 3398, а неземјоделци 18000, оние што се во работен однос и што се занимаваат со земјоделие. Во проценти тоа би изнесувало 15 отсто чисто земјоделци.

Ако се направи уште една споредба од овие чисто земјоделци 3398 тоа се претежно стари изнемоштени фамилии над 60 години. Од ова се гледа дека ниеден од младите не сака да се зафаќа чисто со земјоделско производство поради оптоварувањето со давачки на земјоделците.

Покрај тоа сакам да изнесам и еден друг податок пред пратениците. Не кријам колку може да се оствари во земјоделството по еден хектар и тоа во една високородна година и со највисок принос. На пример пченицата. На еден хектар најмногу би добиле 5000 килограми. Ако тоа се пресмета со укинатата премија и ова сега што е, не 2 и 80, туку јас ја сметам 3 динари по килограм да биде би се добиле 15000 динари. Од тоа за обработка за две-три орања подготвување на почвата, сеене и друго ставаме само 100 кила нафта, а амортизацијата на машините не ја сметаме. Комбинирано вештачко ѓубриво кое по хектар следува е 1500 динари, а нафта би било 1000 динари. Пролетно прихранување 500, семе 300 килограми по хектар, наводнување според новите стапки на водостопанство околу 1800 динари. Жетвата сигурно ќе биде повеќе од 1500, а јас ставам 1500 или вкупно овие неизбежни давачки ќе изнесуваат 7300 динари. Овде не пресметувам препарати за треви, прскање и друго, не пресметувам што се плаќа за одводнување на Водна заедница и други давачки. Со ова плус ако се земе и Одлуката што ја предлага Владата дека премијата се укинува со оглед на тоа дека средствата се преливаат, свесен сум за тоа и се согласувам со тоа, ќе појдат во Војводина затоа што е претежно житарица, меѓутоа овде треба ако не е можно тоа, да се изнајде друг начин за да се надокнади, инаку со ваквата политика не би излегле на крај и земјоделците би ги довеле сосема на . . . . ., дали ќе се покријат трошоците.

Со оглед на ваквата сметка, 5000 по хектар, а знаете Вие дека кај нас тоа е многу ретка година, на 10 или 7 години една е таква родна година, две-три години по ред беа сушни години, а оваа година не може да се насади ни шеќерната репка од дождови, така да јас не верувам дека приносот ќе биде 5000, туку ќе биде 2500 до 3000. Ако таа сметка ја направиме јас сметам дека целиот приход ќе биде опфатен во давачки.

Ако премијата за шеќерната репка се укине како и за пченицата, предлагам Владата да си изнајде други начини за стимулирање на шеќерната репка и пченицата на ниво на Република. Или пак за неземјоделците со ваквата даночна политика пак се оди кон тоа и нив да ги натераме иако ја обработуваат земјата да се откажат, затоа што не знам јас кој е тој што ќе се согласи да биде ортак, а да не знае што да работи и да дава еве ти овие 50 отсто се твои, а овие се мои без да види каде што работи. Плус тоа тоа што го зема 50 отсто од тоа 50 посто секако треба да плати давачки на државата, што значи и нив ќе ги доведеме во

колапс.

Затоа предлагам, со оглед на намалувањето на земјоделските производители да се намали кај земјоделците, оние кои што не се чисто земјоделци од 50 на 25 отсто, а чистите земјоделци што живеат од тоа да бидат ослободени.

Ако земеме да го анализираме пензиското инвалидското осигурување кое се одвојува по месечни стапки помножено по 17 отсто, а изнесува околу 1300 до 2000 месечно, значи повеќе би дале во месецот за пензиско и инвалидско осигурување, отколу што ќе земат. Тоа е точно, и затоа предлагам Парламентот да дискутира дали држи да се осигурам јас ако сум во таква положба, јас би се откажал затоа што, што ќе му давам јас 2500 динари месечно за пензиско и инвалидско осигурување би ги ставил во банка со камата, а во иднина кога ќе ми требаат да си ги повратам со повеќе проценти отколку повеќе да давам за пензиско, а помалку да земам. Тој ќе зема минимум 2000 динари, кога ќе се усвои законот до 1992 година да се осигура како и другите вработени, ќе дава 2200, а ќе зема 2000 динари. Затоа предлагам, или да се укине или да се најде друг начин да не бидат на таков начин оптоварени.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор господин Стаменов.

РИСТО СТАМЕНОВ:

Мислам дека можеме по овој закон да донесеме правилен заклучок дали да се прифати или не ако претходно соодветното министерство даде објаснување.

Овде во образложението читам, се вели: "Збирните стапки на даноците и придонесите без придонесот за пензиско и здравствено осигурување на земјоделците во 1990 година изнесувале... 44,9% во Струмица. Меѓутоа, имајќи го предвид придонесот за пензиско и инвалидско осигурување што се плаќа... зафаќањето од катастарскиот приход изнесува 350%". Значи, на земјоделецот му зафаќаме 3,5 катастарски приходи. Бидејќи 12-13-14 пати е ревалоризирана основницата на катастарскиот приход ако се останати или зголемени и стапките на зафаќање, мислам дека земјоделецот ќе го доведеме во една многу тешка и незавидна положба да не може да извади пари да ги плаќа даноците и придонесите. Јас би молел, пред да почнеме со расправа по овој закон, да се објасни, ако треба со еден пример. Ако некој земјоделец минатата година платил 100 динари по сите основи, даноци, придонеси, колку со овој закон оваа година би требало да плати.

Дали тоа ќе треба да значи 2-3-4-5 пати поголеми даноци и придонеси? Ова објаснување треба да го добиеме за да можеме после нормално и трезвено да дискутираме по овој закон. Јас би молел тоа објаснување да го добиеме пред да почнеме со расправа.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор господин Петров,
ТОДОР ПЕТРОВ:

Ако сите се крстевме на приватниот сектор и ангажирањето на нови инвестиции во приватното стопанство, тогаш еве шанса и можност со конкретни амандмански одредби на предложените измени и дополнувања на законите за репбуличките даноци и даноците на граѓани таа своја определба во партиските програми да ја потврдиме.

Иако се работи за Закон за измена и дополнување на постојниот закон со кои се пренесуваат ингеренциите од општините на Републиката сепак сметам дека и покрај тоа што треба да го чекаме донесувањето на системскиот закон за непосредни даноци кои што заради досегашната практика прашање е дали ќе стигне кај нас на дневен ред, сметам дека е момент со овие измени за дополнување на овие два закони за републички даноци и даноци на граѓаните сепак да создадеме одредени претпоставки пред донесувањето на системскиот закон за непосредните даноци. Да се создадат претпоставки за функционално ангажирање на приватниот капитал, бидејќи моменталната политика во банкарскиот систем е таква да каматните стапки се повисоки од профитните стапки. Многу подобро е за оној кој го иам капиталот, како што претходните дискусанти го истакнаа да го држат во банки како мртов капитал отколку да го ангажираат во непосредни инвестициони ангажирања, макар и во форма на издавање на опрема, средства за работа под закуп на лица кои ќе работат.

Понатаму, потреба да се изврши одбегнување на оданочувањето на имот. Ако некој има имот, ние го оданочуваме. После тоа, ако создава приход на тој имот му наметнуваме уште еден данок, данок на приход од имот. Наместо кај даночните обврзници и кај граѓаните кои сакаат да ангажираат средства, приватен капитал во инвестиционо вложување да создадеме психоза дека зафаќањата ќе се извршат со една даночна стапка, ние ги оптоваруваме со безброј даночни стапки по било какви основи.

Понатаму, со измените што би требало сега да уследат со овие закони, што ги предложив во форма на амандмани, потребно е даночната политика да ја ставиме во функција на развојот и ангажирање на средства во приватниот сектор, што претставува иднина на развојот на стопанството во Републикава во услови на пазарна економија.

Да се изедначат условите на стопанисување во приватниот и општествениот сектор. Една дилема која приватните стопанственици редица години наназад ја укажуваат, меѓутоа заради избирократизираноста на административниот апарат во Извршниот совет на Републикава воопшто не беше спроведена во практика. Имено, во приватниот сектор, категоријата личен доход и

категоријата добивка се изедначени, односно даночната основица. Стапките од придонесите и даноците се наметнуваат на категоријата добивка што се претпоставува дека е личен доход за приватните стопанственици. На тој начин приватните стопанственици од приватниот сектор се ставени во нерамноправна положба со општествениот сектор, заради тоа што општествениот сектор стапките на даноците и стапките на придонесите се применуваат на категоријата личен доход, а во приватниот сектор на категоријата добивка.

Токму заради тоа сметам и предложив, иако не е променета технологијата на пресметка на облогот на данокот во приватниот сектор која се предвидува да се изедначи со новиот системски закон помеѓу физичките и приватни лица, предложив даночните стапки во приватниот сектор да се намалат. Изгледа како да со тоа намалување на даночните стапки во приватниот сектор, приватниците се премногу ослободени. Меѓутоа, тоа е погрешна претстава за вистинските состојби токму од причината што ја кажав, дека стапките на придонесите и даноците се применуваат на категоријата добивка а на фирмоносецот не му се призанва категоријата личен доход.

Понатаму, предложив и сметам дека со овој законски текст треба да биде опфатена категоријата данок од приход на игри на среќа и автомати, што претставува, по мое мислење, една од најрентабилните дјености моментално во стопанството, од кое се влечат огромни добивка и по пат на разни канали се префрлуваат на други места надвор од Републикава, под форма "мешовити претпријатија", "странски влог", 51% оснивачки влог на странецот, а тоа е фактички приватно претпријатие, а ние го викаме со мешовита сопственост, капиталот што се создава како приход од игри на среќа и автомати се одлева во приватен џеб. Државата нема никаква добивка. Развојот на земјоделството мора да биде стимулирано и се предлага намалување на стапката во земјоделството. Понатаму потребно е со конкретни предлози да се изврши стимулирање и ангажирање на мртвиот капитал, макар и на оние што нема да работат, туку ќе го даваат под закуп.

Би сакал да кажам дека политичките разлики можат да постојат меѓу нас, пратениците, меѓутоа мораме да бидем едиснтвени во развојот на приватниот сектор заради тоа што набрзина го донесовме Законот за комунални такси, поведов иницијатива да се изменат некои одредби што набрзина ги донесовме кои што сега, во практиката, по џебот на приватните стопанственици катастрофално се одразуваат. Тоа, од своја страна реперкуира со затворање на приватните објекти и понатамошно невложување на средства во приватниот сектор.

Ги имав овие начелни забелешки што ги предложив во

амандманска форма и сметам дека обрзаложнија што Владата ги понуди се неприфатливи. Затоа, кога ќе дојде расправата по нив, јас ќе кажам на кои ќе останам доследен до крај.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор господин Јовчевски.

ЦВЕТАН ЈОВЧЕВСКИ:

Скоро на сите политички партии заложба ни беше да заживее агрокомплексот. Меѓутоа, за жал, како да дојде време, ја пееме онаа, гајдата свиреше до извесно време, меѓутоа кога завршија тие предизборни кампањи ја изгаснавме музиката, сега мирува, а ја тераме истата стара песна. Да напомам дека потполни ги поддржувам претходните дискутанти. Да не должам, само ќе напомам бидејќи има зафаќања за социјалното, пензиското и инвалидското осигурување на земјоделците, чинам дека е поголемо од причини што работниците кои работат во општествениот сектор или во секторот каде што се другите дејности можат да користат боледување. Наспроти нив земјоделецот е, така да се каже, по 24 часа на нива или одгледува стока. Чинам дека не би требале во зафаќањата да бидат со ист третман.

Има само толку и ја молам Владата да има предвид зафаќањата да бидат помали, бидејќи навистина земјоделецот не може да ги издржи тие зафаќања.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор господин Златанов.

ВАНЧО ЗЛАТАНОВ:

Се извинувам што по вторпат станувам, меѓутоа токму заради тоа барав и инсистирав да се образложи. Ќе наведем само неколку примери.

Обврзник од Струмица на 12 декари и 5 ари минатата година платил вкупно давачки 4.932 динари, а оваа година катастарски приход треба да плати 31.406 динари. Друг случај од с.Штука, на 36 декари минатата година платил 6.436 динари, а оваа година треба да плати 44.000. Минатата година, на 42 декари платил 6.988, а оваа година треба да плати 54.625. Или, на 23 декари минатата година вкупните давачки биле 5.935, сега треба да бидат 43.990 динари. Токму затоа тие бројки се доста зголемени, без оглед на тоа од што произлегуваат тие придонеси, давачки, за нашиот човек е битно што треба да ги издвои. Сметам дека е тоа неиздржливо и дека не може од 12 декари површина, за минатата година 4.900, сега да се помине на 31.406. Молам, тоа малку да се објасни.

СТОЈАН АНДОВ:

Има збор господин Ѓорѓиев.

ПЕТАР ЃОРЃИЕВ:

Бидејќи отворивме начелна расправа по Измените на Републичкиот закон за даноците на граѓаните сметам за потребно да укажам на една обврска која што мораме да ја лоцираме во нашиот Парламент како трајна, од аспект на тоа што неверојатно во повоениот период, во овој дел на утврдување на даноците или обврските на граѓаните, а во нашата Република како компаративни предности можеби беа најголем од сите други републики, не успеавме да најдеме модел што ќе предизвика развој во оваа посебно земјоделска дејност.

Сметам да кажам дека и досегашниот парцијален и спор развој беше пред се резултат на лошо дефинираната даночан политика.

Јас бев еден од заговорниците кои од оваа говорница реков дека треба под итно да се укине веднаш, а после да се укине во нашата Република земјоделското осигурување на нашите земјоделци. Односно, осигурувањето на земјоделците. Тоа осигурување носеше само едан заштита, која што во моментов ја немаше заедницата најдено како форма и тоа само заштита во вид на социјална заштита, а пред се здравствена бидејќи се немаше најдена форма за сопствениците на земјоделските површини да се најде соодветна заштита, па се создаде еден модел што беше, според мене антисоцијалистички и во секој случај не водеше кон развој на земјоделската дејност во Републикава. Тоа и сега се одразува бидејќи последиците од таквиот однос денеска ги имаме.

Затоа се залагам, во делот на локацијата на обврската сега при реформата, при донесувањето или вградување на новиот системски закон, посебен третман да има делот на даноците од земјоделска дејност. Со една обврска, пред се да се одвоени што значи придонес и тие придонеси во никој случај да не бидат врзани со земјоделската дејност, туку придонесите да бидат врзани со земјоделска дејност, а во никој случај со сопственоста. Затоа што сопственици на земјоделски површини се, пред се граѓани во Републиката сопственици кои што се незаинтересирани поради тоа што се со одминати години, а имам некое сознание дека сопствениците на земјоделските површини се граѓани што не се меѓу живите, поради тоа што се наоѓаат нвините површини во оставинска постапка. Што значи дека врзување на сопственоста на даноците апсолутно не води кон одредена можност за остварување или подобрување на овие зафати што сега ги правиме во делот на земјоделската дејност.

Оттука предлагам даноците од земјоделска дејност да бидат врзани за земјоделска дејност како што и данокот од примет односно за обавување на промет на дејност е врзан за самата дејност а не за дуќанот што го поседува сопственост. Сопствениците да плаќаат данок на имот што ќе обезеди или ќе отвори еден процес на комасација за што ќе бидат заинтересирани одредени земјоделски домаќинства што исклучиво ќе се занимаваат со земјоделство на одреден начин, преземајќи под наем поголеми површини, да ги зголемат и своите површини сегашни што ги имаат, а во секој случај и дејноста ја обавуваат на поголеми површини. Ова повеќе од аспект на тоа што во Републиката имаме таква техника ангажирано во индивидуалниот сектор што сигурно е над потребите што сега ги има земјоделецот. Само во Кавадарци имаме 1.500 трактори. Вака организирани, сигурно дека тие трактори ги користиме со 15-20% бидејќи секој за една мала површина ангажира големи средства во основни вложувања, а ефектите се доста мали. При обезбедување на еден ваков модел на оданочување на дејноста сигурно ќе обезбедиме и повеќе и поголем број на осигуреници.

Зарем не е, дури би рекол и иронично, ние тоа да го толерираме до сега на еден, по мене, неодговорен начин, да имаме само 6.000 осигуреници од земјоделска дејност во Републиката, сигурно од тие 6.000 50% се прави земјоделци, организирани земјоделци, а истовремено да имаме 40.000 домаќинства што се занимаваат со тутунско производство, 30.000 домаќинства со градинарско производство, над 15.000 домаќинства со лозарско производство, сигурно 5.000 домаќинства со овоштарство.

Која е таа форма што не сме ја понудиле на овие домаќинства барем еден член од своето семејство, на своето или на поблиските земјишта да создаде основ за стекнување на права од работен однос. Тоа ми е целта. Ние да отвориме процес, со ова да можеме да отвориме процес за поголемо вработување. Шансата е тука. Тоа е нашата предност. Меѓутоа немаме најдено адекватна форма и секогаш се судираме со одредени законски пречки дека тоа не е можно итн. За овој проблем јас и во минатиот мандат се залагав, но во секој случај не беше стручно обработен. Ниту овде јас стручно не можам да го елаборирам. Во секој случај, има стручни лица кои можат стручно да го обработат проблемот, суштината е во тоа, сопствената да се исклучи во поглед на обавување на дејноста. Тоа е суштината. Од сопственоста да се плаќа само данок од имот. Тоа е сопственоста. А, делот на дејноста да се издвои која што ќе биде основ за стекнување на одредени права преку придонесите и на одредени обврски преку даноците. Тоа е обврска што треба да се подели и во секој случај кога така проблемот ќе го поставиме, кога законски

ке го уредиме, ќе создадеме и одредени услови да одиме да агитираме. Јас имав одредена агитација и идни индивидуална. Морам да кажам дека не можеше да се реализира токму за тоа што немавме таква законска регулатива што можеше да обезбеди одредено такво проширување.

Јас и со тоа ќе завршам и повторно ќе го кажам при мерот. На една работна организација во Словенија која е Хмељар од општина Жанец која што како работна организација по пат на комасација го има опфатено целосно земјиштето, но со сопствениците им се гарантира сопственоста, им се плаќа рента за сопственоста, а во секој случај еден многу угледен пример кој што обезбедува вработување на 11 илјади работници кои што само во делот на финализација на хмељот учествуваат организирано 3000. Инаку 9000 илјади се наоѓаат по домаќинствата и ги обавуваат обврските, тоа што треба да се направи во земјоделството, ги истакнуваат сите права како и сите работници, тогаш во општествениот сектор, а сега веќе имаме можности низ законот за капиталот уште подобро овој проблем да го разрешиме.

ЃУЛИСТАНА ЈУМЕРОВСКА:

Почитувани пратеници. Се јавив повеќе за збор поттикната од дискусиите кои овде беа, во врска со ослободување на земјоделците од плаќањето на придонесите за здравствено осигурување. Прво ќе кажам дека според досегашниот начин на плаќање во сума секој еден земјоделец плаќаше по 150 динари годишно, што е навистина смешна сума ако се земат предвид цените на здравствените услуги на лековите, на здравствените прегледи вкупно ситуацијата во здравството што ја согледавме од информацијата што ја имавме пред две седници. Она што овде беше предложено истите да се ослободат и да не плаќаат од катастарскиот приход, ако веќе се договаравме да работиме по пазарно ориентирано стопанство, а тука го вброивме и здравството, мислам дека тие услуги не можат да се заборават, туку треба државата да пронајде и да направи соодветна финансиска конструкција кој ќе ги плати тие средства, затоа што тие неможат да бидат ненаплатени.

Од друга страна, она што сега се предлага 15% од катастарскиот приход на земјоделството е многу помала сумата којшто ја плаќа било кој работник во здружениот труд, од проста причина што имаме многу семејства кои што на еден осигуреник плаќаат само на еден, а имаат осигурано по 10 или 15 членови од семејството, а не плаќаат за сите нив ништо. Што значи се лечат 15 лица на еден осигуреник, за разлика од еден вработен во здружениот труд кој претежно има три до четири осигуреника на

свое име. Што значи дека треба да процениме пред да се произнесеме одредени предлози што и како ќе биде подобро за земјоделецот. Во овој случај ако бараме развој на земјоделството и ослободување од одредени придонеси, ако тоа биде и здравството, кој и на кој начин ќе го плати тоа, дали ќе биде државата која буџетски тоа ќе мора да го плати, или тоа ќе остане на приватно лекување, којшто во овој случај ќе биде многу повеќе, бидејќи ќе се лекуваат сите членови на семејството поединечно и ќе биде многу поголема сума отколку она што го предлага сооданочувањето према катастарскиот приход.

МИЦЕВСКИ ТРАЈАН:

Почитуван претседателе, дами и господа, јас се извинувам што по втор пат се јавувам, ова го правам со тоа што сакам да поднесам еден предлог и со тоа да не се води подолга дискусија во односи на времето. Предлагам што со оглед на досегашните дискусии сите се произнесоа дека ваквата даночна политика нема да не доведе до подобрување во земјоделството, но ќе се вртиме така како и досега. Затоа предлагам. Ако е за собирање на даноците во моментот да се врши оданочување и собирање на досегашните катастарски доходи и приходи како аконтација од 1990 година, а со тоа предлагам овој закон да се постави на гласање, да се одложи за наредната седница и да се преиспита целокупната даночна политика во сите врсти на даноци како републичките така и даноците на граѓаните, а во однос на сите други давачки што треба да се преиспитаат, затоа што овде стана збор дека не крева многу данокот на земјоделството, крева социјалното осигурување. Земјоделецот ништо друго не го интересира, го интересира кога ќе се вратиме ние да му кажеме колку во однос на ланската година ќе ги плати давачките, па што сака нека бидат. Тие пари тој што треба да ги даде дали ќе биде за ова или за она во споредба со ланската година што толку му се покачени. Ако земеме со паритетот на цените ова е 13 пати и зголемено 14, а цените на земјоделските производи колку пати се зголемени оваа година?, а репроматеријалите се многу. Да бидете сведоци дека над 300 динари килограм вештачко ѓубре е сега. Нафтата со девалвацијата на динарот од 7 стана на 11 динари. Се зборува дека на даночните обврзници ќе им се даде олеснување на нафтата, меѓутоа тоа до денеска ништо не е направено. Тие веќе се при крајот со сеидбата. Речено им беше дека ќе им се даде а не им се даде тоа. Овде ништо не направивме во однос на тоа, затоа предлагам да се произнесе Парламентот да се врати овој закон за даноци на граѓаните на преиспитување, а со тоа да се применува сегашната даночна стапка во 1990 година како аконтацијата.

ЉУБИСАВ ИВАНОВ:

Почитувани пратеници, јас немав намера да дискутирам, бидејќи не ја познавам оваа проблематика но слушајќи ги другите дискусанти, сметам дека се создаваат кај мене одредени дилеми, а сметам и кај другите пратеници, поготово дискусантот Петров изнесе одредени негови видувања како приватниот сектор е повеќе оданочен од општествениот и како во општествениот сектор се само зафаќањата од добивката, додека во приватниот сектор се зафаќањата од личните доходи. Мислам дека тоа е привидно заварување за оние што не ја познаваат проблематиката, бидејќи многу лесно на тоа може да се одговори. Во општествениот сектор нема никаква добивка во нашата република, а зафаќања има колку сакате. Према тоа, целиот државен апарат и сето она што на некој начин живее од некои зафаќања а добивка нема. Моето излегување овдека беше повеќе во битна република од тие дискусии и би го замолил министерот за финансии да излезе и да ја објасни оваа проблематика, што значат даноци, што значат зафаќања, и од прилика негово видување дали се повеќе зафаќањата од општествениот сектор или од приватниот сектор, затоа што во општествениот сектор владее едно општо мислење дека досега приватниот сектор воопшто не беше оданочен, немаше никакви зафаќања и дека живееше на товар, не сите, но најверојатно, можеби земјоделците најмалку, да не бидам погрешно сватен но приватни занаетчии кои по секои два три месеца ја отвораат и затвораат фирмата ги менуваат имињата ги менуваат дејностите, само да ги изменат даноците, а сето друго што иде со тоа оди на товар на општествениот сектор, така да тоа да не го образлагам но работејќи во општествениот сектор знам што е затоа што сето тоа живее на тој грб, затоа го молам министерот Тошевски каже и веројатно овој закон е обид кон тоа да ја исправи оваа досегашна ова по мое видување евентуална неправда.

ТОДОР ПЕТРОВ:

Сакам да реплицирам на ова излагање. Ако некој во општествениот сектор не остварува добивка, не е виновен за тоа приватниот сектор, а горе долу целиот општествен сектор се приватизира и тоа уште подрастично отколку што во приватниот сектор. Во општествениот сектор преку интерни акции, со обезбедување на општествениот капитал се врши грабеж на тој општествен капитал а во приватниот сектор некој сам спечалил пари ги вложил го оданочуваме на категорија добивка, наместо на личен доход и велиме приватниот сектор е во поповолна состојба од општествениот. Ова за мене нема никаква логика.

ЉУБИСАВ ИВАНОВ:

Потполно се согласувам дека не е приватниот сектор крив ако воопшто во општествениот сектор нема добивка. Точно јас реплицирав на него дека не се зафаќањата само од добивката. Така да ние кажуваме дека зафаќањата во општествениот сектор се од добивката. Тие се од добивката но основица се икс други параметри па ако нема добивка, зафаќање, а не реков никаде дека приватниот сектор, ако нема добивка, зафаќања, а не реков никаде дека приватниот сектор е крив што нема добивка општествениот, но зафаќањата во општественчот сектор не се само од добивката.

ТОДОР ПЕТРОВ:

Нека ми објасни претходниот дискутант дали во приватниот сектор се признава категоријата загуба. Во општествениот сектор се признава. Кога има општествено претпријатие загуба се ослободува од секакви даночни зафаќања, додека приватниот сектор ако направи загуба, велат затвори ја, а во општествениот сектор си седат на државна сметка.

ДУШАН НИКОЛОВСКИ:

Јас се јавувам само да го замолам Петров да не ризикува со своето стручно знаење пред Парламентот. Тоа е огромен ризик. Забелешките и мислењата што ги изнесуваше во конкретниот случај мора да се направи разлика и во приватниот и во општествениот дел. Дали сега се оттуѓува општествениот дел или не. Со додатен капитал мислам ќе лицитира со незнаењето и Парламентот ќе треба со тоа да се замара. Од ова што Симо кажуваше низ призмата практично на пресметковниот систем на Југославија, односно системот кој функционира во сегашните услови, ако се отвори полемика по тој проблег јас верувам дека целата ситуација би била збркана овде пред нас, а би лицитирале и големо незнаење. Затоа мојата молба е господинот Петров ако не ја разбрал дискусијата на господинот Ивановски да си одвои простор и време да закаже округла маса за стручно толкување на материјата, а не да се поистоветува со мислењата и дискусиите на одредени искажувања што се обидоа овде другарите да дадат дури да речам и политички размислувања. Затоа сакав и се јавив, па би го замолил господинот Петров за таквите работи јас би бил спремен да учествувам во една расправа но стручно.

ФАИК АБДИ:

Почитувани господа, веројатно настана една многу незгодна работа слушајќи дискусии на една или друга страна на линија на приватен капитал, односно приватни сопственици, фирми, земјоделство и општествениот сектор.

Мора да бидеме многу стручни па да кажеме околу таа материја нешто. Јас не сакам да кажам дека колегите што овде зборуваат не се стручни. Господине Петров ви се обраќам со следниве зборови: Ние имаме еден општествен сектор во Југославија да речам во Македончја, во секој град којшто е натрупан многу со давачки. Категоријата личен доход, односно нето личен доход, а тоа значи даноци и придонеси од личниот доход, категоријата доход, да не ја речам добивка, даноци кои придонеси од доходот, односно тие договорни обврски натаму, тие се толку големи што неможат да се споредат, ако се спореди приватниот сектор од аспект на некој си порез, ваков или онаков. Па заради тоа, сигурно изискува поголемо познавање, а ете тука ни е министерот веројатно ќе ни даде некое познавање околу работите. Околу формирањето на буџетот на Републиката, планираните средства се јавуваме, како што еден човек се јавуваше овде со една студија плурализам во интересите на човекот и т.н. од една страна сакаме што повеќе да ни остане кога работиме, од друга страна таму каде што живееме и овде ние во Парламентот сакаме што повеќе патишта повеќе струја, повеќе канализација, вода и т.н., а сакаме во фирмите односно во приватното да ни остане што повеќе. Тие се плуралистички интереси. Заради тоа на нас никој не ни е крив како Македонија со овие даноци и придонеси и стапки од даноците на граѓаните на земјоделството што немаме разбирање за ни едно земјоделие што ги опустошивме нивите, што се ја опустошивме Македонија, а државата не е сиромашна. Парата е тука, само кај кого е? Дали кај државата или кај народот. И кај кој народ кај кои приватници. Знаеме дека има приватници многу чесни многу поштени, но немаме добра даночна политика и немаме даночна полиција, што ќе ги оданочи и не смее да беге, веднаш да оди во затвор. Кај нас може да не плати, па и да му се отпише и т.н. Веројатно изискува голема расправа по оваа материја, еден голем елаборат за тоа што како партии дадовме збор пред нашите бирачи дека даноците и придонесите од доходот, личните доходи од занаетчиите ќе ги намалуваме. Но мораме да бидеме многу попродуктивни за да процентот биде мал на оданочување, а да добиеме маса на средства што ќе ги покрие овие општи општвени потреби.

СЛАВЈАНКА СТОЈАНОВСКА :

Се јавив повторно за збор, бидејќи во дискусиите сметам дека имаше доста работи кои што не се така регулирани сега во даночниот систем и се алудира на некои работи. Еве конкретно за што се работи.

Прво, овој парламент може да одлучува само за висината на стапката, стапките на данок, што сега со предлогот на закон во стапката на данок се и придонесите

кои што до сега придонесите ги распишуваа СИЗ-овите, освен за здравствено и за пензиско осигурување. Јас затоа не се сложувам со дискусантот кој што се јави повторно за да каже дека овој закон треба да се врати бинејќи ако .. ние одлучуваме денеска, зашто конкретно веќе неговото за стапката на земјоделството, а таа е сега 2,5 и 50% за неземјоделците. Во таа стапка се сите придонеси кои што до сега ги плаќаа преку СИЗ-овите, а во вкупни односи се рачунаат. Бидејќи ако се високи стапките сега на земјоделците, тие се само за старосното осигурување. Законот за старосното осигурување го има донесено овој парламент, а стапките за старосното осигурување ги донесува СИЗ-от за пензиско и инвалидско осигурување. Ако ние можеме нешто како парламент да придонесиме, тоа е да го измениме постојниот закон, како што на една од претходните седници имаше да се измени постојниот закон за инвалидско и пензиско осигурување. затоа што во постојниот закон за пензиско и инвалиско осигурување сега плаќањето на инвалидското осигурување е задолжително, не е доброволно. Затоа, искажувањата што беа до сега од поодделни дискусанти дека ако сакам можам да платам, ако сакам не, не се точни. Ако нешто треба да направиме во растоварувањето на правите земјоделци, тоа е преиспитување на законот за старосно осигурување, кое што сметам дека е неопходно да се направи во натамошниот период. Инаку, дискусијата од Јумерова, не се работи сега ние денес да донесуваме дали земјоделците ќе плаќаат и колку ќе плаќаат здравствено осигурување. Тоа го регулира СИЗ-от за здравствено осигурување и затоа мислам дека не е во склопот на законот што ние денеска го донесуваме. Мислам дека ние денес конкретно кога се работи за земјоделството да одлучиме, има еден амандман кој што гласи да има намалување од 2,5 на 2, па и друг амандман кој што предлага целосно ослободување. Кога ќе дојдеме за амандманите сигурно поконкретно ќе ги објаснуваме. Затоа мислам по дискусиите некои работи кои што не беа до крај стручно образложени, а друга е работа, што ја потегнаа одредени пратеници во делот на катастарскиот доход. Висината на катастарскиот доход за 1991 година го донесе ста-рото собрание на последната седница. Таму се вели дека, зависи од поодделни категории, најмалото зголемување е околу 13 пати. Ако треба да зборуваме за зафаќањата на земјоделството конкретно, тогаш треба да видиме дали овој закон што е за висината на катастарскиот доход треба да остане онака како што го донело претходното собрание или не треба да остане. Мислам дека тие беа некои стручни работи што до крај не беа разработени од страна на пратениците и еве со еден придонес да расчистиме, сигурно ќе се јави и министерот за финансии за да го појасни тоа.

ВАСИЛ ЗИМБАКОВ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, со оглед дека многу работи се кажани овде, не сакам да се повторуваме, а посебно претходна дискутантка пред мене рече и не сакам пак да се повторуваме, останува мое министерот, соодветниот министер да даде едно поконкретно објаснување во врска со овие зафаќања, посебно од областа на земјоделството, да ни биде јасна сликата за што треба да гласаме и едно укажување на другарката Ѓулистана, а и на сите лекари и јавноста во Македонија треба да знае дека земјоделците не се против плаќање на здравственото осигурување. За стапката ние можеме да разговараме. Земјоделците сега не плаќаат барем во мојата изборна единица, не се плаќа за ова здравствено осигурување, само поради тоа што пензиското осигурување е високо. Поради него не можат да плаќаат и за здравственото осигурување. Значи, овде да бидеме начисто, земјоделците не се против здравственото осигурување. затоа, барам од соодветниот министер едно конкретно објаснување во врска со овој закон.

МЕТОДИЈА ТОШЕВСКИ:

Почитувано Претседателство, почитувани пратеници, вие се сеќавате дека предлогот на законот сега е во втора фаза во Собранието и на 7 март беше разгледуван како предлог за донесување на законот. Во таа прилика ние дадовме и пошироко објаснување околу мотивите за измена на Законот, како и одговори на одреден број на прашања кои денес повторно се поставија. Дадовме и одговор на пратеничко прашње на пратеникот Положани во врска со одлуката за катастарскиот приход. Овде се работи следните карактеристики. Сите прашања што се однесуваат на неконзистентноста на даночниот систем од аспект на реформските и други промени што настанаа, држат и ние ги прифаќаме. Најдоцна за еден месец, се надевам и порано ќе биде предложен Законот за непосредните даноци на Собранието по првата работна верзија на тој закон ние остваривме и одредена соработка со општините, со здруженијата на малостопанствениците, со Стопанската комора и дел од тие сознанија и сознанијата што беа изнесени во Собранието тука се изнесени. Од тој проект ќе има прилика Собранието да даде полн придонес од сите аспекти што денес овде ги покренуваме ако не се во доволна мера внесени, прифатени, елаборирани или ако воопшто не се внесени. Меѓутоа, овде е суштината на усогласувањето, потребата за спроведување на амандманите 59 до 64 од Уставот на СРМ од кои произлегува "промената на надлежноста на одлучувањето во делот на даночната политика што до сега беше остаена во надлежност на општините како општествено-политичка заедница кои врз

основа на меѓурепубличкиот и републичкиот закон за основите на даночната политика секоја година се утврдува нивото на стапките и начинот кујна постапката. И во образложението во самиот предлог на законот, и во образложението што го дадовме по повод предлогот за донесувањето на законот истакнавме дека овде се работи за утврдување на стапките за 1991 година, бидејќи со крајот на годината односно со 8 јануари од стапувањето на функција на ова собрание, престанува надлежноста на општинските собранија да носат такви одлуки.

Второ, во овој закон, на база на уставните амандмани се интегрираат стапките на даноците и придонесите, републички и општински: Јас и благодарам на пратеничката Стојанова, која многу добро го објасни она што ние на претходните седници го објаснувавме околу пензиското здравственото осигурување и катастарскиот приход.

Меѓутоа, има уште мала потреба околу одлуката за катастарскиот приход низ прашањето на првиот пратеник што стана овде ќе ви одговора дека основа за утврдување на катастарскиот приход служат цените во претходната за наредната, или во претходната за тековната. Во одлуката која е донесена на крајот на 1990 година за која пратеничката Стојановска зборуваше тука, се работи со цени од 1989 година. Како што знаете во 1989 година збирниот пораст на цените беше некаде околу индекс две илјади и седумстотини и нешто, што значи 27 пати. Ги респектираме сите проблеми што во пвоцесот на производство во расчекорот на примарните цени и сл. настанува меѓу цените на репро-материјалите и другие елементи на производството и она што значи зголемување на продуктивност и сл. за да може да се прати општиот пораст на цени од 27 пати и таму е добиен индекс за просечен. Инаку, тој варира, некаде има нешто под тоа, нешто и над тоа, од околу 13 пати. Дали сметано порастна катастарски приход при непроменети едолошки, агротехнички и други мерки од 50% од општиот претрес на цените е висок јас оставам секој поединечно да направи споредување и оценка. За нас само од тој процент и само од циврата 13 пати не може да се извлеле заклучок ако не се согледа структурата на тој катастарски приход, Категоријата на земја културата на производот итн. од кои можат да се видат дали тие се многу или не. Иеден општ параметар кој во принцип го имаме предвид околу оптоваруивањето, зборува дека учеството на приходите од индивидуалниот сектор и посебно од земјоделието, за овие години кога уште не беше приватниот сектор во ваква експанзија каква што е 1990 и 1991 година. Тоа зборува дека учествотр на приходите за општа и заедничка потрошувачка или фискалните приходи во Републиката од тој сектор се по правило за 3 до 4 пати под учеството што го има тој сектор во општествениот

производи. Според тоа, ние тие постатоци ќе ги дадеме во образложението на законот, за непосредните даноци, што ќе дојде на расправа, сме ги давале и до сега по поводи кога се утврдуваат актите, ќе се види во која мера се оптоварени или неоптоварени во просек зборувам за Републиката одделни сектори на стопанството. Неспорно е дека во такви просечни и општи податоци има екцеси и над и под, а ние зборуваме по правило за оние што се над и кои се разбира со реална претпоставка можат да предизвикаат еве и вакви барања за општо намалување на приходите. Според наше мислење тие во овој момент се сосема доближени до вкупните оптоварувања на стопанските субјекти и во другите сфери на сопственост. Во овој закон разликите во општините некаде од 22 до 81, 81 е индекс Струмица како највисоко оданочено подрачје со локалните. Сега се изедначува во просек на околу 50. Се разбира специфични покултури има разлики. Некои од стапките во овој предлог се намалени од 70 на 50. Потоа, од 65 на 50, од 55 на 50, од 25 на 20, од 36 на 30, во образложението ги има, јас само ги изнесувам за да потсетам. Според тоа, неспорни се укажувањата дека во потребата за усогласување на даночниот систем има многу неадекватни решенија кои што треба да се усогласат со стопанскиот систем, кои треба да се усогласат со новата стопанска структура што се формира, кои треба да се усогласат и со некои идеолошки промени што настануваат во однос на сопственоста и сл. Дилемата дали данок на имот, дали данок, на приходи од имот и ние имаме две различни работни верзии и различен приод даваме. Ќе расправаме овде по таа дилема, па ќе се определиме. Има аргументи и за едното и за другото. Прашањето на амандманите ќе го третираме дополнително и јас поединечно не би се задржал.

Уште би се задржал на прашањето вкупното оптоварување на земјоделците од аспект на пензиското и здравственото осигурување, Пратеникот Стојанова тоа многу илустративно го објасни, а јас да објаснам само следното: имаме направено во функција на согледување на новите предлози што беа во Законот на здравственото и на инвалидско-пензиското осигурување, некои согледувања што кажуваат дека пензиското и здравственото осигурување во однос на катастарскиот приход, не само овде како што е кажано до 375 индекси, туку стигаат некаде и до 5 пати да е поголем односот на оптоварување, отколку катастарскиот приход дури и нелогично. Ние та нелогичност исто така ја напаѓаме како министерство за финансии од аспект на оваа проблематика. Меѓутоа кога ќе се свртиме сега од аспект на законите инвалидско и пензиско осигурување и законите за здравствено осигурување каде што на подруг основ се поставува прашањето таму ние не поставуваме кој колку ќе уплати тој толку и ќе формира основица во тие закони

викаме основна претпоставка е најниското осигурување да биде толку. Од тоа најниско осигурување кое отприлика се врзува со просечниот личен доход или со гарантираниот личен доход зависно каде како, оттаму тргнува висината на формирање на стапката на инвалидско-пензиско и на здравственото осигурување. Инверзно е сега, прво, се добива колку треба да се обезбеди принос во тие фондови за да можат да се остварат приходите по основ на осигурувањето после и кога тие два елемента ќе се спојат излегува дека оној што треба да изврши осигурување фактички не остварува толку колку што треба да плати. Тоа е привидно така. Бидејќи катастарскиот приход од одделна култура има споредни елементи кои го доградуваат, а кои во пресметката не се вклучени. Дури и да ги вклучиме споредните приходи, сепак е тоа висока разлика. Но, тоа е прашање на концепт на осигурување, дали ќе го изедначиме тоа како што беше некогаш работничкото и , ќе го солидаризираме. Во тие времиња кога тие закони се утврдија, собранијата не прифатија таков концепт. Дали сега кога стопанскиот систем се променува и повторно му се дава примат на тоа кој колку ќе придонесе и ќе остварува права. Тоа можеме да го измениме кога ќе ги имаме соодветните закони кои се надвор од проблематиката на овој закон на дневен ред. Јас се придружувам кон тие пратеници што ја ставија таквата забелешка и ние во Министерството имаме сериозна забелешка на тој систем на утврдување на обврската. Во концептот кој е надвор од овој закон, ќе расправаме и ќе видиме каде ќе можеме да застанеме. Последно, во овој момент даночната политика во Републиката не може да даде приоритет на една од функциите на таа политика. Мора даночната политика да се води во комбинирана форма. Значи, да задоволи и фискални потреби, тоа се потребите за општата потрошувачка во Републиката сврзани од државата до сите општествени дејности во кои партиципира Буџетот на Републиката и на општините и социјална која во последните две години е изразито актуелна и присутна, и развојна која настојуваме низ разните ослободувања, стимулирања и сл. да ја обезбедиме. Не гаам илузии дека сме го постигнале оптималното ниво на таа комбинација и затоа некои од сугестиите што беа дадени во образложението овде кажуваме и најголемиот дел од тие сугестии се вградени во предлогот. Она што можеше и во оваа расправа од дадените амандмани е прифатено, а за другите конкретности по амандманите ќе расправаме поединечно, па тогаш ако се јави потреба ќе одговориме.

СТОЈАН АНДОВ:

Дали уште некој друг бара збор?

За збор се јави господин Ристо Стаменов.

РИСТО СТАМЕНОВ:

Славјанка објасни, ако е така членот 3 во ставот 1, точка 1 стапка 1, 5 се заменува со стапка 2,5. Ако е тоа 2,5 вкупниот процент за зафаќање на катастарскиот доход на сите даноци е во ред. Зашто, во Информацијата вели вака: "катастарскиот доход прво, републички данок, 1,5". Дали се однесува само за тој републички данок 1,5. Дали се однесува за тој републички данок 1,5 се зголемува на 2,5 или на сите тие даноци, а по точка 2, 3 и 4 од информацијата кои изнесуваат 77,47 се равни на 2,5. Јас барав одговор на ова прашање ако ние го зголемиме катастарскиот приход за 13 пати, ако останат истите стапки, тогаш излегува она што пратеникот Златанов тука го кажуваше дека 5,6 пати ќе зголемат даноците на земјоделството. Сметам дека не е во ред, бидејќи инфлацијата минатата година ако била 120,130 или 140, во оваа рамка ние можеме да ги зголемиме зафаќањата. Не можеме да одиме по десет пати да ги зголемуваме некои приходи. Тогаш се приклучувам на предлогот овој закон да се врати за да може аконтација да плаќаат. Зашто, ние земјоделството ќе го донесеме во една сосема деветта положба. Тоа ни е прашањето, дали е тоа така и ли не е така, па да можеме да се изјасниме.

МЕТОДИЈА ТОШЕВСКИ:

На ова прашаше ние дадовме одговор, изгледа пратеникот Стаменов дал и од друг аспект го гледа или не бевме јасни, да го појасниме.

Стапката од 2,5 не ги опфаќа, а тоа го пишува во образло-жението и колешката Славјанка кажа, стапките на здравственото и инвалидско пензиското осигурување. Таа ги има во себе другите функции од данокот од земјоделство. Прашањето на 13 пати зголемена основица, јас објасниви ќе повторувам, основица од 13 е земена во Одлуката од 1990 година во однос на 1989 година кога индексот на цените беше 2700 и нешто. Во 1991 година кога ќе ја утврдуваме кон крајот на оваа година новата одлука за катастарскиот приход ќе го имаме индексот на порастот на цените во 1990 година, со пораст или индекс од 40 и нешто. Според тоа, по прописот секогаш се зема порастот на цените во претходната година за наредната односно тековната година. Во 1991 година кога ќе ја утврдуваме одлуката тогаш ќе го имаме предвид индексот на порастот остварен во 1990 година и тогаш ќе видиме по култури дали цените кои во фактичкиот живот функционираат се тие што се предлагаат во одлуката или не. Значи, разговараме за фактички цени остварени во претходна година, а не за тековни цени. Никогаш не можеме да го утврдиме ние по тековни цени, бидејќи кога би ги утврдиле денес ние повторно би зеле историски цени од претходниот месец или некој период пред тоа.

СЛАВЈАНКА СТОЈАНОВА:

Конкретно да се осврнам на прашањето. Во стапката од 2,5 влегува досегашната стапка на републичкиот данок од 1,5%, во таа стапка исто така влегува и досегашната стапка на општинскиот данок што секоја општина посебно ја пропишуваше. Исто така, во таа стапка влегува и стапката на образование која досега беше различна по различни општини, некаде беше 6, некаде 7, некаде 4%. Во таа стапка исто така влегува и стапката за детска заштита, која некаде беше 2, а некаде 2,5 отсто. Во таа стапка влегува и стапката за култура, стапката за физичка култура. Сите тие стапки кои досега посебно се пропишуваат на самоуправните интресни заедници, сега се кумулирани во стапката од 2,5%. Тоа е конкретно.

Инаку, што се однесува за катастарскиот доход, таа одлука ја донесе Собранието во претходниот состав. Дали ова Собрание ќе остане натоа, тоа е друго, или дали ќе бара измена или ќе бара измена на законот кој го регулира донесувањето на катастарскиот доход за наредните години, тоа е работа на овој Парламент.

ПОВЕКЕ ГЛАСОВИ:

Сега е јасно.

СТОЈАН АНДОВ,

Јасно е, ама некои спорови остануваат. За тоа треба да се договориме. Токму сакав да кажам нешто во врска со вашето прашање. Овде има едно прашање околу оптовареноста по основ на катастарскиот доход кој сега се зголемува за 13 пати, а во образложението се вели дека тоа е 50% од зголемените цени во претходниот период. Дали тоа е збирен индекс на цени или цени на земјоделските производи.

МЕТОДИЈА ТОШЕВСКИ:

Индексот од 2700 е збирен индекс, индекс на сите цени, а 13 пати односно индекс 1300 е цени на земјоделски производи.

СТОЈАН АНДОВ:

Еве во што е целата филозофија. Бидејќи останува во постојниот систем на оданочување, само се врши интеграција, во данокот сега вградуваме еден дел од придонесите, тоа е новината. Исто така, ја менуваме основицата на катастарскиот доход. Тука се поставува следното прашање:

Збирниот индекс на цените го содржи индексот на цените на индустриските производи кои се импут во земјоделството и индексот на цените на земјоделските производи кои се аутпут, а ножиците на цените, на што укажуваа некои пратеници, ножиците на цените на индустриските производи и на земјоделските производи и

сушата од минатата година нашиот даночен обврзник го прават неспособен. Сега да видиме дали зголемувањето на основицата за 13 пати го доведува во ситуација да го прогониме, да му ја продадеме кравата за да плати данок или не е така. Дали имате некој биланс? Тоа е основното, бидејќи во овој момент не можеме да претендираме на измена на системот. Тука министерот многу убаво кажа системот не сме го напуштиле, туку сеуште се држиме во таа сфера на договорна економија. Министерството за финансии располага со еден материјал, сугестии на една приватна американска агенција како да се измени целиот систем на даноци во Југославија, па и во Македонија. Тоа е еден добар материјал и јас мислам на нив ќе им послужи за изградба на тој систем. Таму стои многу добро дека системот треба да се гради на природата на доходите, а доходите имаат три извори, според старата теза што е познато во пазарното стопанство и тоа извор на доход од сопственост, извор на доход од капитал и од труд, а внатре во секој од тие карактерни доходи има многу аспекти кои треба да се фатат и да се изгради даночен приод. Тоа го оставаме за тој систем кој тие ќе го изградат, има материјал за таа работа, има основа и тоа ќе дојде после Уставот. Сега да видиме да не направиме кон земјоделците некоја грешка за која потоа ќе се каеме. Од тоа што е нашето земјоделство од разликата во цените, ножиците во цените и од трите сушни години индивидуалниот земјоделец е доведен во очајна состојба. Дали тоа го имате предвид и дали тука имате некој приод?

Морам да кажам дека во решенијата кои ги имавме, јас незнам колку се покриваат тие, приватниците кај мене доаѓаа, еден дел го опфаќа господин Петров, во образложението со амандманот како го дава јас не гледам како се решава тоа прашање. Тој механички го поставува решението. И таму системот треба допрва да проговори. Загуба има и кај приватниците. Неможе да нема загуба. Категоријата загуба фактички е од приватната економија. Нашиот даночен систем мора да води сметка за тоа. Меѓутоа, денешниот даночен систем и систем на придонеси не ја почитува категоријата загуба и кај општествените претпријатија, општествениот сектор, не ги почитува само кај гарантираните лични доходи, инаку не, ниту пак приватниот сектор.

Оттаму, тие раобит ќе се решат со системот меѓутоа, во овој момент има еден проблем кој мислам дека тој го предочил, меѓутоа мислам дека решението не е овде во оваа стапка. Тој ја намалува само целата стапка.

Всушност, каде е проблемот? проблемот што го укажуваат тие е дека ако личниот доход на сопственикот на приватна фирма не му се смета како личен доход, туку целиот влегува во добивката. Видете, незнам дали тоа воопшто е можно така да го третираме. Тука треба да се

размисли. Покрај тоа, во добивката, во доходот му се смета и како основица на стапката оние лични доходи и придонеси што ги исплатил на вработените и малку повеќе. Треба да се види дали тоа е реален приод. Да не ги уништиме во зачеток приватниците, да не ги натераме, извинете, за сламата. Нема да работат Тие ризикуваат свој капитал, зошто да го внесат? А приодот што го дава Петров е само да се намали стапката. Незнам дали воопшто тоа е приод, само треба да се види во овие наши дадени услови дали може основицата да се менува, од основицата нешто да исфрлиме. Треба да му се признае личен доход како на секој друг. Мислам дека министерот треба да ни објасни за сите тие работи.

МЕТОДИЈА ТОШЕВСКИ:

Да почнам прво од ова прашање за катастарскиот приход и сушата. И вчера во една прилика по повод амандманите на владата дадовме одговор дека во 90 година како последица на сушата земјоделците со одлуки на општинските собранија кои во тој период беа надлежни за одлучување се ослободени од данокот.

ЕДЕН ГЛАС ОД МЕСТО: Кај сите?

МЕТОДИЈА ТОШЕВСКИ:

Не можат сите да бидат. Не сите општини, туку тие општини кои имаат последици од сушата, на тие поседи на кои сушата предизвика штети, на тие поседи каде што имаше штети по други основи. Според тоа, неможе една генерална мерка која е врзана со елементарна непогода да важи за сите и таму каде што не била. Тоа е сосема логична постпака и ако не е вред, да ја оцениме. За нас е вред и така беше поставена и реализирана.

За оваа година тргнувајќи од тие аспекти дека такво ослободување за елементарна незгода може да настане само откако евентуално би настанала таква незгода, како среќа никогаш да нема потреба од таква мерка, затоа и тој амандман не го прифаќаме, но тоа е работа што потоа ќе ја расправаме.

Околу ножиците на цените јас објаснив, но, веројатно не бев доволно дециден. Ако порастот на сите други цени е 27 пати, токму тој влез на факторите од другите цени што се во земјоделството ако ги земеме со 27 пати, бидејќи тие реално така се одразуваат, ние катастарскиот приход би требало да го направиме не 27, туку над 27 пати, затоа што тие влегуваат во факторите на производство на земјоделците и го намалуваат нивниот доход за трошоците што настануваат. Затоа и се оди на еден иденкс на пораст од 1300 односно 13 а не 27 пати, за да му компензира дел од изгубената добивка по однос на поголемиот пораст на цени на неговите фактори отколку што е неговиот приход. Тоа е целата филозофија.

РИСТО СТАМЕНОВ:

Не е во тоа работата.

МЕТОДИЈА ТОШЕВСКИ:

Како не е? Ние го објаснуваме и го докажуваме тоа. Ако не е, јас не велеам дека нема случаи кои можат да бидат надвор и од тој критериум над просекот. Ве молам, да не го објаснувате прашањето на порастот на катастарскиот приход од аспект на зафаќањата за инвалидско пензиско осигурување. Тоа се две различни работи. Ние разговараме за методологијата на утврдувањето на катастарскиот приход и за признавање на елементите што значат влезни и излезни фактори на цената.

Според тоа, во цената се земени сите влијанија што можат да го намалат приходот на земјоделските производители, а во излезните фактори каде што тој треба да плати за таа цена, и што треба да плати.

Прашањето на инвалидско пензиското и здравственото осигурување го објаснување и јас и пратеникот Славјанка Стојанова и е сосема друго прашање од овој Закон. Треба да ја правиме таа разлика.

Уште едно прашање во врска со личниот доход, што е многу битно прашање. Во досегашната методологија затоа што елементот на личниот доход не се евидентира ниту се исплатува посебно, утврдени се елементи кои претставуваат одбинти стапки од вкупниот приход на земјоделците на самостојните занимања и слично и се утврдува добивката. Меѓутоа, кога се оданочува добивката, се зема во предвид, кога се формира основницата се зема предвид дали збирот на данокот од доход по оние прописи кои важае до тогаш, сега го имаме данокот данокот на добивка и данокот на личен доход даваат еднаков ефект или основницата е девалвирана за тој ефект. Ако од еден личен доход на раобник во било кое претпријатие се пресметува еднаш даноците и придонесите од личниот доход и втор пат од добивката на претпријатието, кога вкупните зафаќања се земат предвид, во 1989 година односот беше во општествениот сектор збирното оптоварување околу 50%, а во другиот сектор некаде околу 65%. Од 1988 година наваму во секоја годишна програма на усогласување на вкупното оптоварување на индивидуалниот и општествениот сектор направевме решенија кои оваа година се сведени на 50 отсто збирно оптоварување, да не може по ниеден основ поголемо оптоварување од 50 отсто да има, може да се доближи со општествениот сектор.

Собранието по расправата по заклучоците има и една задача каде што вели збирното оптоварување да не може да биде 35 отсто.

Јас и тогаш реков ако се сеќавате, тоа може за нас да биде задача да ја оствариме во една програмско

трасирана задача во одреден временски период. Може да се оствари и еднократно.

Собранието мора да биде начисто со тоа кој свери од сегашната државна управа, општествена потрошувачка, социјални и други потреби ќе биде и во која мера намалена за да одговара на вкупното зафаќање од 35%.

Ние во Владата по однос на тоа прашање оценивме дека во овој момент наглиот рез независно од сите други мерки на рационализација, на трансформација на СИЗ-ови и слично, тие миечки ги преземаме за да се создадат услови за помалку, меѓутоа сегашното проверување неможе низ еден потег да го направиме 35% и од проста причина што не само што нема билансни можности, туку опаѓа и ефикасноста во стопанисувањето и во стопанството и во индивидуалниот сектор независно што има експанзија во отварање на нови и во реструктурирање во вкупниот фискален ефект, капацитет кој е намален. Ние и на 37% да го намалиме и на 50% да го покачиме ефектот ќе мора да го сообразиме со билансот. Стапката е функција на основицата и на оној биланс што ќе го утврди на база на потребите Собранието.

ЦВЕТАН ЈОВЧЕВСКИ:

Очигледно пак сум поттикнат од некои работи, да не бидам погрешно сватен, да не бидам погрешно разбран. Кога се формира цената на земјоделските производи или цената на зафаќање на данокот одиме со инфлацијата со стапка. Само за пример да спомнам досега има стапка на инфлација некаде од 85% од јануари до мај оваа година, меѓутоа ако видиме кој учествува во формирањето на цената на земјоделскиот производ, само за пример ќе кажам дека една вреќа ѓубре во јануари изнесуваше 165 динари, а сега една вреќа ѓубре изнесува 360 динари. Според слободна проценка овде има пораст од 110% и сега да се прашаме како може кога ќе дојде во прашање во зафаќањето на цената на пример за даноците да се базираме чисто на инфлацијата, а од друга страна нема никаков стимул за формирање на цената на земјоделските производи, стимул во смисла на тоа нема увоз да донесеме поефтини ѓубрива, поефтина земјоделска механизација и сите агротехнички мерки кои исто така ќе влијаат врз формирањето на цената на производството. Работите не треба да ги гледаме само од една страна туку да ги гледаме адекватно и од едната и од другата страна за да може земјоделецот на некој начин да заживее. Во спротивно ако и понатаму оваа Македонска влада се плаши од богат селанец, јас слободен сум да кажам мое мислење, на оваа земја ќе и нема среќа затоа што се вели богат селанец богата држава.

ДРАГАН МИЦЕВСКИ:

Господин претседателе, господа пратеници, јас

повторно се извинувам, но бирачите не тераат да настапуваме и да ги браниме нивните интереси . Јас сакам само да укажам на господинот министер што ги уфрлува земјоделските цени со 28% со другиот пораст на цените во општествениот живот. Јас не знам да сметам стапки , но овде велам јас не ја барам трагата на волкот кога е волкот предмене. Земјоделецот го интересира што ќе плати. Дали сесе сите давачки ќе му биде два ипол пати или десет пати, јас знам дека тоа што се однесува на социјалното осигурување е одделно и со закон донесено, меѓутоа кога ќе ги ставиме сите давачки што ќе остане за него. Тоа е прашањето кое треба да го разбереме. Зошто одиме по трагите кога волкот е пред нас? Еве една илустрација:

Во 1990 година само наводнување на 1 хектар ако се земе во пченица земјоделецот требаше да даде 150 килограми пченица.

Јас зборувам за подрачјето што се наоѓа околу Битола, а другите ќе кажат како е кај нив. Во 1991 година за истата земја треба да даде 600 килограми пченица. Овие се точни показатели. Сега треба да даде 1000 кгр. пченица за 1 килограм ѓубре и да не ги набројувам другите производи. Што може да купи со 3 динари, не е 3 динари партичната цена на пченицата . Фактичката цена на пченицата ќе биде 2,80 динари, еве нека е 3. Колку треба вложување за да се дојде до 1 кгр. пченица, тоа треба да го цениме, а што ќе купи со тие 3 динари дали има мастика за цвакање.

РИСТО СТАМЕНОВ:

Јас знам дека цените колку растеа и земјоделците се согласуваат да биде и 2.700 порастот на катастарскиот приход, меѓутоа стапките неможат да бидат по; . 200 и 300% од зафатот на катастарскиот приход. Еве еден пример како земјоделецот плаќал минатата година, а како ќе плаќа оваа година. Републички данок на промет плаќал 14,9 динари сега треба да плаќа 166, 30 динари. Општински данок минатата година плаќал 79 динари, а сега треба да плаќа 887 динари. Придонес за образование плаќал 198, а сега треба да плаќа 2.217 динари и да не ги набројувам натаму зашто ист пораст имаат и на крај минатата година платил 4.932, а сега треба да плати 31 или 5 во 31 тоа е толку пати треба да плати тој пари на државата. Јас не зборувам за тоа колку изнесува оваа година, меѓутоа ако минатата година требало да плати 100 динари оваа година порастот. на цени ако е да речеме еден или двапати поголеми давачки тој плаќа 6 до 7 пати поголеми давачки. Со тоа сакам да кажам ако не ги одбиеме трошоците од земјоделецот, плаќа како што плаќаат во општествениот сектор сигурно тие пари ќе бидат далеку помали. Проблемот е во тоа што го изедначуваме катастарскиот приход на денешни вредности, меѓутоа стапките што ги имаме ги нема никаде во светот.

Нашата даночна политика не е променета од Султан Хамит до денеска, таа е останата уште од тогаш. Ако веќе ја менуваме тогаш да не правиме проблеми, да остане оној предлог што беше даден аконтација да плаќаат, а за месец два да измениме и да имаме сосема нормална даночна политика. Никој од земјоделците, од занаетчиите од малото стопанство не се бунуваат и не се спротивставуваат да не плаќаат данок. Тој ќе плаќа меѓутоа сака да биде изедначен со општествениот сектор, инаку радо тие прифаќаат и би сакале да се изедначат со општествениот сектор. Зошто? затоа што кога ќе се извадат трошоците тогаш на остатокот ќе плаќаат со исти стапки како што плаќаат општествениот сектор. Ако има загуби ќе биде ослободен како што е ослободен општествениот сектор.

Мене ми е јасно дека цените на земјоделските производи биле 13 пати и 13 пати се земени, тоа е во ред, но со тие стапки што се даваат истите тогаш тој треба да плати 6 до 7 пати поголеми давачки без разлика дали е данок. Земјоделците не сакаат да бидат ослободени од данок. Зашто? минатата година беа ослободени, меѓу тоа тоа ослободување што значи? ако еден земјоделец платил 100 динара вкупно, данокот во тие 100 динара изнесувал од 15 до 25%, 75% се социјално, пензиско осигурување и од тоа не е ослободен ни еден придонес и со тие 15% ослободување нема никаква корист од онаа штета од сушата што ја имаше претрпено.

Предлогот амандманот што е даден да се ослободат земјоделците од плаќање на данок тоа значи дека, од вкупното плаќање што тие треба да го платат ќе бидат ослободени зависно од 10 до 25% толку учествува данокот во вкупните плаќања ако ги исклучиме придонесите и другите давачки. Според тоа, земјоделецот не бара да биде ослободен од ова тој бара да биде нормално оданочен по сите норми. Овде Славјанка изнесе дека ние не можеме од одредени категории да ги ослободиме бидејќи ние тука не ги донесуваме, па затоа да кажеме што може овде да се направи, а што да се инсистира во самоуправните интересни заедници да се направи за да може кога ќе се симнеме кај нив дадеме и адекватен одговор што сме направиле, да видиме дека се води политика за таа работа.

Му реплицирам на Тошевски, мене ми е јасна потполно оваа работа, но стапките се такви и вие знаете какви се плаќањата и затоа ако има можност ова за одреден период да се одложи и би било добро да се донесе некое добро и корисно решение. Зошто ова го велам? затоа што сега со овие оптоварувања аконтациите кога ги пуштаат во општините не можат да ги платат луѓето имајќи ја во предвид онаа забелешка што ја даде претседателот на Собранието, не им ги заверуваат книшките, мислам сега дека настануваат редици проблеми кои што прават еден

проблем што значи повеќе има штета одколку што ќе добиеме корист од овие работи. Од сите тие причини јас сметам дека треба да се најде излезно решение бар за еден до два месеци да може да се реши ова прашање, тие аконтации да ги платат, да се заверат книшките за да можат да користат здравствена заштита за да може на крај ова прашање правилно да се постави.

ТОДОСИЈА ПАУНОВ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, денеска на дневен ред е донесување на Законот за републичкиот данок на граѓаните. Ова прашање е многу осетливо и се зафатени сите граѓани од Републиката и треба да плати кој повеќе кој помалку, меѓутоа јас мислам овој закон дека треба да биде некако најправичен закон и секој граѓанин кој остварува приходи треба да плати. Јас би се задржал повеќе на земјоделието кое е изложено на невреме, на суша последните години, а последните три години сушата ги дотера до тој степен граѓаните да немаат средства за живот и ние денеска ако донесеме ваков закон, многу повисоко оданочување сигурно ќе направиме еден преседан пред нив и би требало да погледаме и да направиме некои пресметки и калкулации колку во земјоделието се вложува за еден декар, за еден хектар површина трошоци, кои се со кои цени влегуваме, а што добиваме, односно кои приходи ги добива, Ние оданочуваме на катастарски приход. Катастарскиот приход не е доход кој е остварен туку е предвидена една сума према бонитетот на земјата и врз таа основа ние оданочуваме, меѓутоа мислам дека треба да се оданочува на доходот. Приходите кои што се добиваат минус трошоците кои се внесени на разликата да се оданочува, на тој начин ќе има правичност. Само тој што има тој плаќа данок, тој што нема тој нема да плати данок.

Овие три години беа погодени од сушата, некои од земјо-делците е ослободен од данок меѓутоа, не е утврдено, а би требало комисијски да се утврди колкава е штетата, таква штета не е утврден&. и по барање на граѓаните заради големата работа што ја има државната администрација во општините не е утврдено колкава е штетата и поради граѓаните не добија ништо и мораше да го платат данокот и го платија данокот.

Кога разговараме за регресите, премијата исто така тие се отежнати решенија да дојдат до граѓанинот и да ги примат средствата директно за пролетната и есенската сеидба и регресите да ги добиваат тогаш кога купуваат, а премијата да ја добиваат тогаш кога продаваат производство. тие сепак отежнато се добиваат или со години не се добиваат, добиваат некои организации и не ги пренесуваат поради блокадата, поради неликвидноста, поради неработењето на платниот промет и другите проблеми

кои го следат стопанството, но јасно е дека тие во земјоделието не доаѓаат. И оваа година иако Владата направи доста напори, даде средствата за земјоделието директно на земјоделецот да се изврши пролетната сеидба, меѓутоа се до денеска тие средства не дојдоа до земјоделецот иако министерот кажа за Кочани дека мораат средствата да бидат дадени на земјоделецот, а ќе биде извршена и контрола, за да се изврши пролетната сеидба тие средства до ден денеска не дојдоа до земјоделецот. Мислам дека таа администрација што ја имаме на некој начин треба да се упрости за да биде поефикасна, побрза. Знам дека на буџетот му требаат, знам и тоа дека буџетот сеуште не е донесен и се прават пресметки и калкулации како и на кој начин да се изнајде активната состојба односно приходите, средства од каде за да се покријат расходите, меѓутоа треба да појдеме и да видиме кога ќе ги извршиме и програмите почнувајќи од сојузните органи. Дали ни треба толкава администрација во сојузните органи оти некои викаат од ослободувњето до денеска кој е отиден во синдикат, Социјалистички сојуз и во другите органи во Белград односно во сојузните органи сеуште не е вратен, а и други нови одат таму, да се види дали сите тие се потребни таму или може нешто да се направи рационализација, сојузните органи, што треба да плаќаме односно да се види финансирањето.

Исто така во Републиката да видиме за СИЗ-овите, дали ни треба толку оваа администрација во општините, еве законот за локалната самоуправа сеуште не е донесен, меѓутоа тие на некој начин земаат лични доходи и прават други трошоци и поголеми трошоци прават отколку што правеле особено сега кога се кажа дека Владата ги презема сметките на 31 март сите средства се пренсуваат на Републиката по министерства и тие средства пак се трошат во општините и ништо како да не се случува во општините па затоа мислам до кога вака ќе одиме и со рационализација треба да појдеме од доле па до крај да се издржи тука средства ќе заштедиме. Се трба да направиме што може да ги зголеми средствата односно приходите на некој начин да се обработи земјата. Имаме 143 илјади хектари необработлива земја која што 1949 година била обработлива земја, а денеска не е обработлива. Денеска стока на број имаме толку колку што имаме, меѓутоа сигурно имаме 8 пати помалку. Земјата е неискористена, пасиштата се неискористени, оданочуваме и за пасишта и на секој начин го оданочуваме земјоделецот така да не му овозможуваме да го даде она производство што го давал порано. Мислам напорите треба да бидат заеднички и треба на секој начин да ги искористиме сите постоечки резерви и во индустријата и во земјоделството и во сообраќајот и во другите кои постојат со цел да создаваме живот, а исто ќе имаме и подобри приходи и за Републиката и за

општините.

ГАЗМЕНД АЈДАРАГА:

Почитувано Претседателство, почитуани пратеници, изгледа дека малку отидовме од темата, овде денеска изгледа повеќе зборуваме за состојбите на аграрот за кое нешто требаше да зборуваме одамна. Колегата Петров одамна се интересира за тоа прашање, меѓутоа ние сеуште не го постауваме на дневен ред, иако знаеме дека состојбите се многу тешки. Оттаму и оваа сета дискусија денеска што ја водиме произлегува следното.

Прво, изгледа кај некои не се јасни некои работи. Треба да разликуваме даноци и придонеси. Состојбите, начинот како порано се делеа работите, односно како беа зафаќањата на индивидуланиот сектор. Сега ми се чини дека се разликуваат. Имаме две различни методи. Порано влегуваа сите давачки и оние што се однесуваа на придонесите за здравствено и пензиско осигурување влегуваат во даноците. Така што едно решение добиваа индивидуалните земјоделци при оданочувањето. Денеска станува збор за друго кога имаме одреден изменет начин на оданочување на земјоделците. Станува збор за даноци и за придонеси, како што колешката Славјанка објасни дека тие ги одредуваат СИЗ-овите. Прво, таа работа треба да ја знаеме за да не бидеме во забуна. Меѓутоа, кога зборуваме за индивидуалниот земјоделец тој поинаку ги разбира работите. За него е важно колку тој ќе плаќа, тоа што колегата Мицевски го рече. Тука ни е битна работата. Кога станува збор за тоа дали коефициентот е 13,5 пати, тоа е јасно. И едно треба да имаме на ум дека 13,5 пати е заради тоа што ние во 1989 година имавме голема инфлација која што не е присутна во 1990 година, односно оваа година не знаеме како ќе биде, но верувам дека нема да биде она што беше. Заради тоа има вакви зголемувања. Меѓутоа, тешките состојби на аграрот ни налагаат нас тука да најдеме одредени излезни решенија.

Како ќе му кажеме на тој земјоделец да ја работи нивата, да не останат нивите не обработени бидејќи знаеме дека сите на децата им велите, "учи за да не бидеш овчар" или "учи, за да не работиш". Заради тоа мислам дека ние одредена аграрна политика преку оваа даночна политика мора да се ангажираме и да спроведеме, да постигнеме како би било интересно и натаму земјоделството за луѓето кои што останале, а кои што не се враќаат, бидејќи тука еден од колегите тоа го кажа дека никој не ни се вратил од таму каде што отишол. И нормална работа, никој не сака потешка работа и помалку пари. Излезот од овие состојби е во тоа ние да креираме правилна аграрна политика и на една од првите наредни седници ние да дискутираме за аграрот. Денеска имаме на дневен ред точка во која ќе стане збор за одредени субвенции во земјоделството.

Меѓутоа, ние ако не креираме правилна аграрна политика, аграрот, односно овие зафаќања што ги имаме во земјоделството сигурно дека ќе имаме уште потешки состојби. Претседателот зборуваше за некои работи но во приватниот сектор, односно станува збор за личниот доход што не се оданочува и не претставува трошок. Министерот даде одговор, меѓутоа, јас би додал дека и таму има за останатите дејности има одредени работи кои ќе треба ние да ги корегираме. Тоа е исто така во трошоци. Не е само што не се признава во приватниот сектор кога се прави пресметката кога ја поднесуваме пријавата, јас сум еден од нив кој што поднесувам таква пријава затоа ми е позната оваа работа таму нема ставка да ми се одбиваат трошоците за здравствено и пензиско осигурување. Понатаму што прави финансии, не ми се познати тие работи. И уште нешто да кажам, онаа стапка од 2,5% ако земеме реално таа не е воопшто висока стапка. Верувајте едно време работев во слични органи, па ја знам состојбата. Со тие 2.5% не можат да се покриваат ниту личните доходи за наплата на тие придонеси.

СТОЈАН АНДОВ:

Треба да се договориме. Сигурно е дека се наоѓаме во еден расчекор. Од една страна г-дин Ајдарага вели состојбите во аграрот, или аграрна политика, јас би рекол сега, состојбите на селанецот, приватниот селанец. Тоа е проблемот и оние кои што имаат приватни фирми надвор од земјоделството, а од друга страна билансните потреби. Овде имаше сугестии што се да се намали, но тоа е подолгорочна работа и на тоа треба да се работи. Меѓутоа Владата треба да се произнесе, некаде да не пукне било на која страна. Затоа министерот сега треба да ни каже што значат овие предлози да се задржат аконтациите за месец, два. Дали е тоа можно и што пореметува тоа? Ако тоа е невозможно, ние денес треба да одиме на усвојување на законот и да ја задолжиме Владата многу внимателно да следи се што се случува со неговата примена, редовно да не информира и да предлага измени на овој сектор. Ако нема некои крупни последици и моментално можат да се задржат аконтациите, тогаш се добива месец, или повеќе време да се доучат состојбите, да се следат и да се види што да се направи. Министерот треба нам да ни каже. Не можеме без Владата да работиме на тоа бидејќи тие се работодавни.

МЕТОДИЈА ТОШЕВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, мене ми е непријатно по едно исто прашање неколку пати да давам одговор, но тоа го налагаат приликите. Многу ми помогнаа и пратеникот Стаменов и пратеникот Ајдарага. Ние денеска во рамките на овој закон разговараме за

вкупно оптоварување. Ние денеска за земјоделието разговараме само за вкупно оптоварување од 2,5%, со овој проект денеска што го расправаме. И Стаменов и Ајдарага кажаа дека тоа е што од земјоделството се зема за државата, за образованието, за културата и за другите општествени дејности освен пензиското и здравственото осигурување. Сосема друго е прашањето на катастарскиот приход. Тој има функција од аспект на стапката бидејќи таа се применува на таа основица, но тоа прашање не е овде, тоа е во Одлуката на Собранието и ние објаснуваме дури и ако заклучи Собранието да ја преиспита одлуката за 1990 година јас сум уверен дека и ова Собрание ќе ја утврди истата одлука дури по некои цени ќе рече, зошто се тие цени земени? Еве зошто.

Пратеникот Јовчевски упати дека не се земени во цените овие и овие елементи. Ве молам, цената е утврдена на ниво како да е цена од 1989 година. Производот се продава по денешна актуелна цена, која е во принцип поголема, да не кажеме за колку, а во принцип е поголема. Дали има спор во тоа прашање? Мислам дека нема.

Според тоа, цената за 1989 година формирана вака како ја објаснувавме досега е многу пониска и од тогашниот просечен ниво на цени, а уште повеќе од актуелната цена денеска. За периодот од година ипол од прилика се авансира земјоделецот со средствата од таа разлика во цени. Проблемот на личниот доход и на овие други давачки го објаснувавме. Тој е содржан во добивката, односно во остатокот по одбитните ставки во основицата за оданочување затоа што поединечно не се искажува. Во новиот систем што се предлага таму се применува, предложена е иста методологија за утврдување на даночната основица за сите, но тоа создава и друга обврска која исто така, некој ќе ја нападне овде дека треба евиденција, дека треба жиро сметка, дека треба книговодство итн. се е врзано со нешто.

Законот има потреба да се донесе затоа што е поповолен од постојните решенија. И во образложението пишува, а и кажав усмено дека еден број на стапки се намалуваат во однос на постојните. Иако се спојуваат и општинските и републичките во едни тие збирно се намалуваат. Тоа збирно намалување важи за нивото на Републиката. Во однос на некои општини има разлики.

СТОЈАН АНДОВ:

Значи имаме една материјална причина за донесување на законот. Материјалниот ефект е поповолен за обврзниците општо земено и во просек, тоа е доказот што го наведува министерот. И треба да веруваме бидејќи истите тие обврзници ќе не прашаат зошто им задржуваме од донесување поповолно решение од она кое сега се применува

Дали некој друг бара збор? (Никој)

Го заклучувам општиот претрес.

Отворам претрес по текстот.
Кој бара збор?

СЛАВЈАНКА СТОЈАНОВА

Имам конкретни предлог-заклучоци кои што произлегоа од дискусиите.

Прво, Собранието на СРМ сериозно препорачува на Самоуправната интресна заедница за пензиско и инвалидско осигурување да ја преиспита Одлуката за висината на стапките и групите на основици за осигурување на старосното осигурување на земјоделците.

Понатаму, предлагам да се преиспита Законот за пензиско и инвалидско осигурување, односно старосно осигурување за земјоделците.

Трето, да се преиспита Законот со кој што се регулира утврдувањето на висината на катастарскиот доход.

СТОЈАН АНДОВ

Отворам претрес по текстот на законот.

Бидејќи Предлогот на законот содржи одредби кои имаат повратно дејство, прво тоа да го утврдиме. Согласно членот 262 став 2 од Уставот на СР Македонија, Собранието треба да утврди дали постои општ интерес за усвојување на овие одредби.

Јас мислам дека во последното излагање на г-дин Тошевски имаме доказ за тоа, затоа што овој Закон е поповолен за обврзниците и постои интерес да се применува повратно.

Имаме изјава од Владата за тоа.

Дали Собранието прифаќа дека постои општ интерес за повратното дејство на одредбите на овој предлог на закон.

Кој е за, да крене рака? (Пратениците креваат рака)

Дали има некој против: (нема)

Дали некој се воздржува? (еден пратеник)

Значи се прифаќа Законот да има повратно дејство.

Закондоавно-правната комисија поднесе амандмани на членовите 1, 2, 3 и 7 со кои се согласил престаникот на Владата и тие се составен дел на текстот на Предлогот на законот.

Пратениците Тодор Петров и Славјанка Стојанова поднесоа писмени амандмани на членовите: 2, 3, 4, 6 и 7 како и за додавање на нов член 7-а, кои ви се поделени, односно доставени.

Комисијата за финансираше и буџет ги разгледа амандманите на пратеникот Тодор Петров и истите не ги прифати, освен дел од амандманот поднесен на член б-в, став 1. Додека амандманот на пратеникот Славјанка Стојанова го прифати во целина.

Исто така, и Комисијата за земјоделство и шумарство поднесе амандман на член б-в со кој не се согласил преставникот на предлагачот. Владата не ги прифати

поднесените амандмани.

Согласно одредбите од Деловникот на Собранието на СРМ, Собранието треба да води претрес по секој амандман одделно.

Отворам претрес по Амандманот I на пратеникот Тодор Петров на член 2, став 2. Комисијата за финансирање и буџет овој амандман не го прифати.

ТОДОР ПЕТРОВ:

Бидејќи поднесени се на Законот за даноците на граѓаните вкупно 20 амандмани, за да не се изјаснува Собранието, односно Парламентот непотребно за некои за кои што ги прифатив, ќе кажам кои ги повлекувам од процедура, односно го прифаќам мислењето на Владата, а за кои ќе барам Собранието да се изјасни независно од ставот на Владата кој што е негативен по нив. Според нумерирани-те броеви кои што јас ги доставив на амандманите, во мислењето на Владата зголемени се за уште еден. Амандманите 1,2,3,8,10,13.

СТОЈАН АНДОВ:

Дали се однесуваат сите на овој Закон? Јас имам овде 5 ваши амандмани.

ТОДОР ПЕТРОВ:

Тогаш останувам при истите амандмани во однос на 5-те амандмани што ги поднесол.

СТОЈАН АНДОВ:

Одиде по редослед, по предложените текстови на амандманите од претеникот.

Отворам претрес по Амандманот I.

Дали некој друг бара збор? (Никој)

Преставникот на Комисијата дали останува на ставот да не се прифати амандманот? (Да)

Преставникот на Владата, исто така.

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот I Амандманот го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака? (15 пратеници)

Кој е против? (39 пратеници)

Дали има воздржани? (13)

Значи, има 67 присутни, па можеме да работиме.

Констатирам дека овој амандман Собранието не го усвои. Тоа е амандманот I поднесен од пратеникот Тодор Петров.

Отворам претрес по амандманот II на пратеникот Тодор Петров.

Комисијата за финансирање и буџет овој амандман не го прифати.

Дали предлагачот останува на своето мислење? (останува)

И претставникот на Владата и претседателот на Комисијата остануваат на тоа да не се прифати амандманот.

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот II.

Амандманот го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака? (11)

Дали има некој против? (42)

Дали некој се воздржува од гласање? (19).

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот II поднесен од пратеникот Тодор Петров.

Отворам претрес по амандманот III на пратеникот Тодор Петров.

Комисијата за финансирање и буџет овој амандман не го прифати.

Дали Комисијата останува на тоа? (останува)

Дали претстаникот на Владата останува на тоа? (останува!

Дали некој бара збор? (никој)

Бидејќи никој не бара збор го заклучувам претресот по амандманот III.

Амандманот го ставам на гласање.

Кој е за молам да крене рака? (15)

Дали има некој против? (41)

Дали некој се воздржува од гласање? (7).

Отворам претрес по амандманот IV на пратеникот Тодор Петров.

Комисијата за финансирање и буџет овој амандман не го прифати.

Тоа што сте го прифатиле вие и Владата тоа е составен дела на Законот. Меѓутоа, тоа не го одвраќа господин Петров да бара целиот амандман и тој се изјасни дека оди со целиот амандман, Вашиот став дека еден дел сте усвоиле има политичко значење во текот на расправата во изјаснувањето нема значење.

Амандманот го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака, се разбира оној дел од амандманот што е усвоен и ставен во текстот на законот. Тој ќе си има друга судбина кога ќе го усвојуваме текстот на законот.

Кој е за, молам да крене рака? (16)

Дали има некој против? (41)

Дали некој се воздржува од гласање? (7)

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот 4 поднесен од пратеникот Тодор Петров.

Отворам претрес по амандманот V на пратеникот Тодор Петров.

Комисијата за финансирање и буџет овој амандман не го прифати а и Владата останува на своето.

Дали некој друг бара збор? (никој)

Бидејќи никој не бара збор го заклучувам претресот по амандманот V.

Амандманот го ставам на гласање.

Кој е за молам да крене рака? (19)

Дали има некој против? (41)

Дали некој се воздржува лод гласање? (10)

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот пет поднесен од пратеникот Тодор Петров.

Отворам претрес по дел од амандманот IV на пратеникот Тодор Петров што го прифати Комисијата за финансирање и буџет и е содржан во нејзиниот извештај.

Дали претставникот на Владата го прифаќа ловој амандман?

МЕТОДИЈА ТОШЕВСКИ:

Почитувано претседателство, Владата го имаше и со внимание го проследи овој дел на амандманот кој Комисијата за финансирање и буџет го прифати. Меѓутоа, бидејќи има доста специфични состојби со селските населби во кои стандардот на становите и целата друга инфраструктура и слично е блиска на градските и кои во функција што треба да ја оствари тоа ослободување немаат ист третман како оние кои во Законот веќе се предвидени селски населби во кои треба да биде ослободувањето оцени дека во оваа фаза не треба да биде прифатен, бидејќи оние специфични ридско-планински, погранични, напуштени раселени и други подрачја кои имаат интерес да бидат стимулирани да може да се одржува одреден живот и да се одржуваат објектите ги внесе во самиот закон. Според тоа Владата не го прифати и овој дел од амандманот.

СТОЈАН АНДОВ:

Како што гледате овој дел од амандманот Владата не го прифаќа, тоа останува сега како предлог на Комисијата.

Ако никој не бара збор, го заклучувам претресот. Овој текст што го усвоила Комисијата во својот извештај го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака? (50)

Кој е против? (10)

Дали некој се воздржува од гласање? (6).

Констатирам дека овој текст во Извештајот од Комисијата е усвоен.

Отворам претрес по амандманот I на пратеникот Славјанка Стојанова.

Овој амандман е поддржан од Комисијата за финансирање и буџет на Собранието на СРМ.

Владата не го прифаќа.

Дали некој друг бара збор?

ЈОРДАН БОШКОВ:

Мој предлог е овој амандман да го повлечеме бидејќи е еднострано ослободување од плаќање данок, нема да води

кон ништо.

Сушата како изговор за моите претстави не може да биде причина.

СТОЈАН АНДОВ:

Дали уште некој бара збор? (никој)

Бидејќи никој не бара збор амандманот го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака? (8)

Дали има некој против? (29)

Дали некој се воздржува од гласање? (15)

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот I поднесен од пратеникот Славјанка Стојанова.

Отворам претрес по амандманот на Комисијата за земјоделство и шумарство содржан во извештајот на Комисијата.

Го молам претставникот на Владата на СРМ да се произне по поднесениот амандман.

МЕТОДИЈА ТОШЕВСКИ,

Остануваме на ставот, не го прифаќаме.

СТОЈАН АНДОВ:

Дали некој друг бара збор? (никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот на Комисијата.

Кој е за, молам да крене рака. (28)

Дали има некој против? (20)

Дали некој се воздржува од гласање? (14)

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот на Комисијата за земјоделство и шумарство.

Продолжуваме со претрес по текстот на Предлогот на закон.

Молам, кој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по текстот и предлогот го ставам на гласање.

Молам, кој е за, да крене рака? (66)

Дали има некој против? (нема)

Дали некој се воздржува од гласање? (5)

Констатирам дека Собранието го донесе Законот за изменување и дополнување на Законот на републичките даноци на граѓаните.

Претседателот на Комисијата за финансирање и буџет предложи да се донесат три заклучока.

Има збор пратеникот Славјанка Стојанова.

СЛАВЈАНКА СТОЈАНОВА:

Заклучоците произлегоа од расправата.

Како прв заклучок е:

1. Собранието на СРМ сериозно препорачува на СИЗ за пензиско и старосно осигурување да ја преиспита одлуката

за висината на стапките и групите на основици за осигурување.

2. Предлагам да се преиспита Законот за пензиско односно старосно осигурување на земјоделците и

3. Преиспитување на Законот кој го регулира утврдувањето на висината на катастарскиот приход.

СТОЈАН АНДОВ:

Го слушнавте предлогот на заклучокот.

Дали некој бара збор во врска со тоа? (никој)

Ако никој не бара збор предлогот на заклучокот го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака? (73)

Дали е некој против? (никој)

Дали некој се воздржува од гласање? (никој)

Констатирам дека заклучокот што го прочита овде госпоѓа

Стојанова е усвоен.

Молам Комисијата за градежништво да се повлече во соба 105 и да продолжи со работа. Тоа да го направи за време на паузата.

Предлагам да направиме пауза.

Седницата прекина со работа во 13 часот.

Минуваме на 6-та точка.

Предлог за донесување закон за изменување и дополнување на Законот за општонародната одбрана, со Предлог на закон.

Предлогот за донесување на законот со Предлогот на законот, извештаите на Комисијата за внатрешна политика и општонародна одбрана и на ЗПК, ви се доставени односно поделени.

Отворам претрес по Предлогот за донесување на закон.

Молам, кој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот и на Собранието му предлагам да го усвои следниот заклучок:

Собранието го усвојува Предлогот за донесување закон за изменување и дополнување на Законот за општонародната одбрана,

Кој е за, молам да крене рака. (Пратениците креваат рака)

Дали има некој против? (нема)

Дали некој се воздржува од гласањето? (Никој)

Констатирам дека заклучокот е усвоен.

Дали Собранието го усвојува предлогот на оваа седница да се претресе и предлогот на законот.

Кој е за молам да крене рака. (Пратениците креваат рака)

Дали има некој против? (нема)

Дали иекој се воздржува од гласање? (1)

Констарирам дека е усвоен предлогот на оваа седница да се претресе и Предлогот на закон.

Отворам општ претрес по Предлогот на закон.

Молам, кој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор го заклучувам општиот претрес.

Отворам претрес по Текстот на предлогот на законот.

Комисијата за внатрешна политика и народна одбрана поднесе амандман на член 41, а ЗПК поднесе амандмани на членовите 4, 11, 23, 28, 29, 30, 31, 34, 39, 40 став 2, 41 став 2, 43 став 6, 44, 45, 57, 70 став 3, 79 став 2, 80, 96 став 1, 141 и 148, со кои се согласил претставникот на предлагачот и тие претставуваат составен дел на текстот на Предлогот на закон.

Молам, кој бара збор? Има збор Михаил Панов.

МИХАИЛ ПАНОВСКИ:

Би сакал само да кажам, за да го разјаснам овој предлог на закон изгубив најмалку 7-8 дена.

Тука пишува, во точка 3, во уводот вели: "Не е во прашање донесување на сложен и обимен закон".

Во член 4, за да се објасни истиот треба да се погледнат најмалку 20 или 30 други членови кои се повикуваат на овој закон. Би прашал, ако е во можност ми се даде пречистен текст на предлогот на закон до колку пратениците да гласаат не само реда ради, туку како им наложува нивната совест односно дали го имаат прочитано законот или не.

СТОЈАН АНДОВ

Дали уште некој бара збор? (Никој)

Дали претставникот на Владата ќе одговори на тоа прашање.

Има збор Тодор Хаџистанков.

ТОДОР ХАЏИСТАНКОВ:

Законот за изменување и дополнување на Законот за ОНО, пречистен текст е донесен во мај 1988 година. Законот како основен закон е донесен 1984 година. Извршени се измени и дополнувања во 1987, 1988, 1989 и 1990 година кога се усогласуваше со казнените одредби.

Со донесувањето на амандманите на Уставот на СРМ и со губењето на статусот на општината како општествено-политичка заедница, ние бевме должни и овој закон да го усогласиме со амандманот на Уставот на СРМ особено со одредбата на амандманот 69 и членот 259 од Уставот на СРМ.

Основниот закон има 372 члена. Ние бевме должни да го усогласиме, практично да исчистиме се она што општината го имаше како општествено-политичка заедница во надлежност за подготовките на ОНО и имавме ние во општината разни тела што беа комитетите за ОНО, ОСЗ, имавме општествено-политички организации, Совети, Извршни

Совети, Собрание, Претседателство на Собрание. Во сите тие тела и органи имаше одредби од надлежност на ОНУ.

Понатаму, во овој Закон направивме и една ревизија, едно исчистување и во поглед на Републиката и републичките органи. Вие знаете дека Претседателството на републиката веќе непостои, имаме претседател на Републиката, каде што ингеренциите од Претседателството поминаа во надлежност на претседателот на Републиката. Понатаму, во Собранието на СРМ во поранешниот состав имавме 3 собори, па соборите беа надлежни, особено ОПС беше надлежен за работите од обалста на ОНУ. Сега се тоа помина во надлежност на Собранието како единствен парламентар дом во Републиката.

Видовте дека ние се согласивме со сите предложени амандмани се јавуваат во 2 облика. Едните се од правно-техничко подобрување на текстот, а вторите се од суштествено подобрување и едни материјални одредби. Во таа смисла ние го подобривме особено во правата на претседателот на Републиката, во членот 41 каде велите дека претседателот на Републиката, по негов предлог Парламентот ги именува членовите на Советот за прашањата од народната одбрана.

Во постојниот закон имавме одредби каде што постоеја повеќе центри за обука во Републиката. Сега, правиме рационализација и правиме само еден центар за обука во Републиката.

Исто така во сите општествено-политички заедници постоеја служби за набљудување и известување. Сега вршиме рационализација и правиме единствена републичка служба за набљудување и известување како и една служба за врските за раководење на ниво на Републиката.

Делегатот Пановски кога го постави прашањето дека законот е обимен ние не би се согласиле затоа што јас кажав дека законот има 372 члена. Напротив, ние овде направивме една рационализација на текстот, и една, така да кажам, стручна, правна техника на искажување на изменувањата и дополнувањата. Затоа, со еден член ние направивме повеќе измени и дополнувања. Јас знам дека е тешко да се снајде. Основниот закон ние кажавме овде каде е објавен, во образложението, во сите службени весници и изменувања и дополнувања и мислам дека со едно вакво правно-техничко одобрување ние успеавме да дојдеме до 149 членови. Инаку, сигурно би биле уште 100 члена повеќе, ако применевме една вообичаена правна техника на нормирањето. Во таа смисла на сите одредби кои ние ги менуваме, составен дел и пролог на овој закон е постојните автентични одредби што направивме извод од законот во кој е извршен пречистен текст во 1988 година. Ние и во образложението кажавме а осекам потреба да кажам и пред вас дека во текот на оваа година ќе се донесе нов закон за ОНУ кој ќе биде во согласност со Декларацијата

на СРМ за суверенитетот. До тогаш сигурно ќе имаме и други промени и во Републикава, Уставот и во Сојузниот закон за ОНО, така да очекуваме овој текст и овие измени и дополнувања да имаат важност само 7-8 месеци додека не донесеме нов закон за ОНО.

Јас ве молам текстот таков каков што е да го прифатите. Ние стоиме на тоа дека не е сложен, дека е обемен, а обемен е по тоа што има 149 члена. Сепак, уште еднаш да кажам ние тука направивме еднаноа техника за рационализација на текстот. Инаку сигурно би биле преку 200.

Еве тоа се битни измени што ги содржи законот. Суштината е усогласувањето, уште еднаш да потврдам со амандманот на член 69 кога општините како општествено-политички заедници престанаа да функционираат а да може Министерството за народна одбрана да ја врши својата функција во смисла на член 115 од Законот за органите на управата, ние бевме принудени да донесеме еден ваков закон.

Ве молам, законот да го усвоиме.

СТОЈАН АНДОВ:

Дали некој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по Текстот и Предлогот на законот го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака. (пратениците креваат рака)

Дали има некој против? (2)

Дали некој се воздржува од гласање? (9)

Констатирам дека Собранието го донесе законот за изменување и дополнување на Законот за општонародна одбрана.

Барам да се вратиме на точката 5.

Дали се согласувате со предлогот?

(Се согласуваат)

Минуваме на 5-та точка, Предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за даноците на граѓаните.

Предлогот на законот, извештаите на Комисијата за финансирање и буџет, Комисијата за земјоделство и шумарствот и ЗПК, се доставени односно поделени.

Исто така поделени ви се амандманите на пратениците Тодор Петров и Славјанка Стојанова.

Отворам општ претрес. Молам, кој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам општиот претрес.

Отворам претрес по текстот на предлогот на закон.

Владата на СРМ поднесе амандмани за внесување на нови членови 34-б и 34-в и тие се составен дел на текстот на Предлогот на законот.

ЗПК на Собранието на СРМ поднесе амандмани на

членовите 10, 27 и 31 и амандмани за бришење на членовите 30, 32 и 33 со кои се согласил претставникот на предлагачот и тие се составен дел на текстот на предлогот на закон.

Пратеникот Славјанка Стојанова поднесе амандман за внесување нов член 34-а кој е прифатен од Комисијата за финансирање и буџет.

Со овој амандман се согласил претставникот на предлагачот и тој е составен дел на предлогот на Владата. Пратеникот Тодор Петров поднесе повеќе амандмани кои ги разгледа Комисијата за финансирање и буџет.

Со амандманите на членовите 8, 9 став 1, 15, 19, 38 и 40 се согласи Владата на СРМ и тие се составен дел на Текстот на предлогот на закон.

Согласно одредбите од Деловникот на Собранието на СРМ Собранието треба да води претрес по секој од амандманите кои ги прифатила Владата на СРМ.

Отворам претрес по амандманот за додавање нов член 3-а на пратеникот Тодор Петров.

Комисијата за финансирање и буџет овој амандман не го прифати.

Дали господин Петров инсистира да го даваме на разгледување. (Да)

Ставот на Владата е дека не го прифаќа.

Дали Комисијата го менува ставот? (Не)

Дали некој бара збор?

ТОДОР ПЕТРОВ:

Сметам дека е сосема оправдано во Законот за даноците на граѓаните да се додаде нов данок на приход од игри на среќа и автомати, бидејќи досега таков данок не постоеше туку постоеше сѐ само данок на добивка од игри на среќа.

Со оглед на тоа што во казината и салоните за автомат во рамките на казината и хотелите, независно што се во својство на правни лица имаме организирано таква дејност, односно игра на среќа и автомати, во истите се остваруваат огромни приходи кои верувам со утврдување на посебен данок па макар и за правното лице само на делот од добивката односно на приходи кои се остваруваат од игри на среќа и автомати потребно е да се изврши соодветно одданочување и за тоа да се утврди посебен данок од приходи од игри на среќа и автомати.

Ако ние не го прифатиме овој амандман во процедура ќе внесеме измена на законот за игри на среќа и автомати и доколку оваа дејност се овозможи да ја вршат сите заинтересирани субјекти повторно треба да се навратиме да извршиме измени и дополнувања на Законот за даноците на граѓаните и повторно да го воведеме овој данок. Сакале инспекциските служби правилно или не, автоматите се присутни во целата република, а приходот кој се оства-

рува да оди во приватни цепови, зашто постои согласност од друга страна на приватни стопанственици да се воведат таков данок независно колкава ќе биде стапката сметам дека е оправдано и нужно Собранието да го прифати амандманот за воведување на данок на приход од игри на среќа и автомати.

ВЛАДИМИР ГОЛУБОВСКИ:

Сакам да дадам поддршка на излагањето на Петров со едно образложение што не е толку само економски туку и од општествена природа. Јас сметам дека ваквиот закон би придонел превентива против организиран криминал, бидејќи веќе постојат индиции дека ова играње и распространетост на автоматите е еден од сегментите со кој најпрвин ќе се сретнеме со организираниот криминал, што се задржувам право во пратеничките прашања да го проширам. Сметам дека ова е добра можност на правен начин превентивно да дејствуваме против нешто што подоцна сигурно ќе го наречеме општествено зло.

МЕТОДИЈА ТОШЕВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, Ова прашање е меѓу позначајните амандмани што пратеникот Петров ги предложи во овој корпус на амандмани. Меѓутоа, има една специфичност која мора да се респектира. Прашањето на внесување на овој амандман произлегува од изворниот закон кој го уредува условите, формите, средствата, организацијата и друго на преуредувањето на игрите на среќа. Во постојниот закон граѓаните не можат да организираат игри на среќа со автомати! Од аспект на специфичноста на тие игри и поради причините кои овде и пратеникот Петров и посебно пратеникот Голубовски ги истакнаа, такво овластување имаат само Лотарија на Македонија и угостителските организации кои располагаат со објекти од одредена категорија. Инспекцијата која е надлежна за овие прашања, бидејќи се доста проширени појавите на неовластено поставување на автомати за игри на среќа, презема мерки и ги затвара. Вие веќе на следната седница веројатно ќе добиете предлог за измена на тој закон, со кој се предвидуваат одредени решенија како да се санкционира таа појава и како да се оствари остварувањето на законот, да приредувачи на игри на среќа бидат само овластените организации. Од тие причини ние и во одговорот на амандманот сметаме дека тоа заслужува внимание и ќе биде разработено во понатамошната доградба на даночниот систем, по претпоставка, ако во законот за игрите на среќа направиме соодветна измена и во поглед на дефинитивно потврдување на тоа дека граѓани не можат да приредуваат такви игри, или од аспект ако Собранието се определи да дозволи таква можност во таков случај во постојните решенија за оданочување на приходот ќе се

вклучат и тие приредувачи. Во сегашниот Закон , приредувачите на игрите на среќа не значи граѓаните кои играат и кои имаат обврска од добивката да платат одреден данок, значи приредувачите на кои се однесува прашањето на пратеникот Петров, плаќаат данок на промет од 20 посто по сојузниот пропис и посебен данок по републичките прописи во збир околу 35 посто.
Благодарам.

СТОЈАН АНДОВ:

Дали уште некој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по овој амандман на член 3-а.

Амандманот го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака. (23 пратеници)

Дали има некој против? (38 пратеници)

Кој се воздржува од гласањето? (7 пратеници).

Констатирам дека амандманот за додавање нов член 3-а на пратеникот Тодор Петров не е прифатен.

Отворам претрес по амандманот I на пратеникот Тодор Петров.

Комисијата за финансирање и буџет овој амандман не го прифати.

Дали некој бара збор?

Има збор господинот Петров.'

ТОДОР ПЕТРОВ:

За да не креваме и спуштаме рака за сите амандмани, би кажал само за оние кои инсистирам, а за кои не го прифаќам мислењето на Владата.

Со оглед на тоа што поднесени се вкупно 19 амандмани, останувам при амандманите 5, 6, 7 и 11, со оглед на тоа што амандманите 4, 9, 12, 17 и 19 се прифатени од Владата, а останатите ги повлекувам прифаќајќи го мислењето на Владата. Што значи инсистирам да се гласа само по амандманите 5, 6, 7 и 11.

СТОЈАН АНДОВ:

Бидејќи другите амандмани не постојат штом ги повлекува или се прифатени од Владата или ги повлекува, а ако се прифатени од Владата составен дел се на текстот на Законот, а ако ги повлекува не постојат како амандмани, минуваме само на 5-тиот амандман.

Отворам претрес по амандманот 5 на член 9, став 2 на пратеникот Тодор Петров.

Комисијата за финансирање и буџет овој амандман не го прифати.

Дали некој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака? (14 пратеници)

Кој е против амандманот? (43 пратеници) .

Има ли воздржани? (6 пратеници) .

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот на член 9 , став 2 од пратеникот Тодор Петров .

Отворам претрес по амандманот 6 на пратеникот Тодор Петров .

Комисијата за финансирање и буџет овој амандман не го прифати .

Дали некој бара збор? (Никој) .

Дали Владата останува на ставот и Комисијата .

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот 6 .

Амандманот го ставам на гласање .

Кој е за , молам да крене рака? (13 пратеници)

Кој е против амандманот? (47 пратеници)

Има ли воздржани? (5 пратеници) .

Констатирам дека Собранието не го прифати амандманот 6 поднесен од пратеникот Тодор Петров .

Отворам претрес по амандманот 7 на пратеникот Тодор Петров .

Комисијата за финансирање и буџет овој амандман не го прифати .

Дали некој бара збор? (Никој) .

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот 7 .

Амандманот го ставам на гласање .

Кој е за, молам да крене рака? (15 пратеници)

Дали има некој против? (47 пратеници)

Дали некој се воздржува од гласање? (5 пратеници)

Констатирам дека Собранието не го прифати амандманот 7 поднесен од пратеникот Тодор Петров .

Отворам претрес по амандманот 11 на пратеникот Тодор Петров .

Комисијата за финансирање и буџет овој амандман не го прифати .

Дали некој бара збор? (Никој) .

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот по амандманот 11 .

Амандманот го ставам на гласање .

Кој е за, молам да крене рака? (14 пратеници) .

Дали има некој против? (40 пратеници) .

Дали некој се воздржува од гласање? (3 пратеници) .

Констатирам дека Собранието не го прифати амандманот 11 поднесен од пратеникот Тодор Петров .

Отворам претрес по амандманот 1 на пратеникот Славјанка Стојанова за додавање на нов член 11-а .

Со оглед на тоа дека овој амандман на седницата на Комисијата за финансирање и буџет е прифатен од претставникот на предлагачот, а во денешното писмено мислење на Владата не е прифатен, го молам претставникот

на Владата повторно да се произнесе по поднесениот амандман.

МЕТОДИЈА ТОШЕВСКИ:

Еве од каде е настаната измената во ставот на Владата Точно е дека претставникот го прифати овој амандман, меѓутоа се сметаше дека таа надлежноет на формирање на Комисијат од страна на општината има управен карактер, но во расправата на Владата се даде толкување од страна на Законодавство дека функцијата на формирање на Комисија за елементарни штети нема управен карактер и со оглед на актуелноста на лице место треба да се делува, веднаш да се реагира да остане надлежноста на Комисија од страна на Собранието на општината со тоа што другата постапка околу утврдувањето на штетите, методологијата одлучувањето и другите прашања се одредени со друг посебен закон и постои републичка комисија која тоа го установува. Според тоа предлагаме да остане ставот на Владата тој амандман да не се прифати, да остане како што е во постојниот закон, општината да ја формира Комисијата.

СТОЈАН АНДОВ:

После овие размислувања, дали предлагачот на амандманот останува при својот предлог?

СЛАВЈАНКА СТОЈАНОВА:

Конкретно со овој амандман се предлага Комисијата што одлучува за намалувањето на катастарскиот приход поради елементарна непогода, јас како предлагач сметав дека поради тоа што сега собранијата на општините ја формираше таа комисија, а сега Собранието на општината нема никакви ингиренции во даночната политика, меѓу другото оваа Комисија е во служба да утврдува и да дава предлог за намалување на катастарскиот приход, мојот предлог беше тоа да помине во надлежност на Собранието, затоа што сите надлежности ги пренесовме.

СТОЈАН АНДОВ:

на Владата.

СЛАВЈАНКА СТОЈАНОВА:

На Комисијата се согласивме да биде тоа Владата. Владата тоа го прифати. Сега има поинаков став, но да не спориме јас се повлекувам и се согласувам со мислењето на Владата.

СТОЈАН АНДОВ:

Благодарам,

Отворам претрес по амандманот 2 на пратеникот Славјанка Стојанова, за внесување на нов член 34-6. Комисијата за финансирање и буџет овој амандман го

прифати.

МЕТОДИЈА ТОШЕВСКИ:

Кај вториот амандман крј што се однесува на членот 174, настанат е еден пропуст во подготовката на текстот и е направен превид на кој пратеникот Стојанова со право укажува.

Имајќи го предвид тој превид во одговорот по амандманот сметаме дека амандманот не треба да се прифати, под претпоставка дека тромесечно е извршувањето на обврската. Меѓутоа, превидот е во тоа што досега, до 30 декември односно 8 јануари таква надлежност со посебна одлука имаа собранијата на општините. Превидот е во тоа дека членот 174 предвидува исклучок по кој одлучува надлежниот орган за тоа.

Со оглед дека после осми надлежен орган станува Републиката, односно Собранието, не е направена таква измена на Законот, иам потреба да се дефинира од страна на предлагачот и по повод амандманот и инаку.

Прашањето е следно: ние подготвивме дополнување на тој амандман, во форма во која плаќањето треба да се врши тромесечно, а не полугодишно како што е во амандманот на пратеникот Стојанова, од причини што прво, рокот од 6 месеци е долг период за да може да се кумулираат средства и во една транша да се изврши обврската за пола година. Ке создаде проблеми во обезбедување средства од страна на даночните обврзници и веројатно ќе биде потешка ситуација во врска со наплатата, а во некои случаи и присилна наплата.

Од друга страна, на 6 месеци приходите, со оглед на ваквата тенденција на цените, релативно девалвираат.

Затоа сугерираме и таков амандман направивме, да се прифати модифицирано решение на амандманот што го предлага пратенико Стојанова, наместо полугодишно, како што таа предлага, да биде тромесечно.

(Министерот за финансии, Методија Тошевски на претседателот на Собранието Стојан Андов му го предава амандманот во писмена форма)

СТОЈАН АНДОВ:

Сега треба прво да видиме дали госпоѓата Стојанова се согласува односно го повлекува својот а го прифаќа овој амандман?

СЛАВЈАНКА СТОЈАНОВА:

Јас останувам на својот амандман.

СТОЈАН АНДОВ:

Ако вашиот амандман останува, дали Владата инсистира на својот тогаш?

МЕТОДИЈА ТОШЕВСКИ:

Во постапката можеби ќе има некоја ситуација од која не ќе можеме да излеземе најлесно. Меѓутоа во конкретниов случај мислам дека не е толку компликувано, бидејќи во одговорот на Владата амандманот што го дава пратеникот Стојанвоа не е прифатен.

Според тоа, прашањето е само дали покрај амандманот на пратеникот Стојанова по кој ќе треба да се изјаснува Собранието е можно дополнување на амандманот што сега во име на Владата го предадов на претседателот. Ако е тоа можно, ние би сугерирале, би си дозволиле слобода да сугерираме Собранието да се изјасни и по амандманот на Владата.

СТОЈАН АНДОВ:

Тоа не е спорно. Вашиот амандман секогаш ќе го земеме во разгледување. Во постапката секогаш имате право да дадете амандман. Меѓутоа, сега дали отпаѓа амандманот на Славјанка Стојанова што го прифати Комисијата и станува амандман на Комисијата со Вашиот амандман?
|

МЕТОДИЈА ТОШЕВСКИ:

Не.

Амандманот останува бидејќи нашиот амандман би се третираше како решение во Законот и по него пратеникот односно Комисијата има амандман кој е утврден на Комисијата.

СТОЈАН АНДОВ:

Тогаш и редоследот треба да биде друг. Прво е амандманот на Владата. Меѓутоа, не знам дали ќе можете вака, да Ви прочитам што пишува или ќе сакате да се подели? (Да се прочита).

АМАНДМАН

на Предлогот на Закон за изменување и дополнување на Законот за даноците на граѓани

АМАНДМАН I

v. s.

По членот 34 се додава нов член 34-а кој гласи:

"Член 34-а

Во членот 171, ставот, се менува и гласи:

По исклучок од став 1 на овој член обврзниците на данокот од земјоделство данокот го плаќаат тримесечно".

Образложение

Со членот 174 од Законот за даноците на граѓаните е дадено овластување на Собранието на општината по исклучок да може да пропише за обврзниците на данокот од земјоделство, данокот да се плаќа во други рокови за разлика од другите обврзници кои данокот го плаќаат месечно.

Овој исклучок во практиката се применуваше. Бидејќи општината

согласно со новите уставни надлежности не може да донесува одлуки со кои би се пропишале и други рокови од утврдените во законот се предлага измена на оваа одредба.

Во оваа смисла поднесениот амандман од пратеникот Славјанка Стојанова, делумно се прифаќа односно пропишувањето на други рокови за плаќање на данокот од земјоделство да се уредува со закон.

Додека плаќањето на данок во две полугодишни рати ќе има влијание и врз финансирањето на општата и заедничката потрошувачка што го редлага пратеникот сметаме дека е неприфатливо.

Молам, дали некој бара збор во врска со овој амандман? (Не бара).

Ако никој не бара збор, го заклучувам претресот по овој амандман.

Амандманот на Владата го ставам на гласање.

Молам, кој е за нека крене рака? (Од пратениците се слуша дека не е јасно)

Незнам што не е јасно. Јас како што сватив, сега е амандманот на Владата, бидејќи амандманот на Комисијата се однесува на овој амандман. Кога амандманот на Владата ќе стане составен дел на Законот, тоа се надоврзува на него.

Има збор Славјанка Стојанова.

СЛАВЈАНКА СТОЈАНОВА:

Прво, не може мојот амандман да биде амандман на Владата кога него сега го добивме. Мојот амандман е за измена на Законот за даноци на граѓаните. Конкретно за измена на член 174 од Законот за даноци на граѓаните каде што стои дека по исклучок за 1991 година обврзниците од данок од земјоделска дејност данокот да го плаќаат во две работи и тоа на две полугодија.

Причините до кои тргнав во поднесувањето на овој амандман се поради тоа што земјоделците сега, во овие изминати неколку месеци не се во можност да го плаќаат данокот од земјоделската дејност додека не ја соберат летината. Затоа, по исклучок, за 1991 година се предлага овој амандман. Јас инсистирам да се гласа по овој амандман, а исто така да се гласа и по амандманот на Владата.

Мојот амандман се однесува на членот 174 став 3. Грешка е во текстот на амандманот на Владата каде што пишува дека се менува ставот 2. Таму треба да се исправи грешката и да се каже дека се работи за став 3.

СТОЈАН АНДОВ:

Во ред, претставникот на Владата ја прифати корекцијата. Значи, вашиот амандман се однесува на ставот 3, тогаш амандманот на Владата на членот 174 се однесува на ставот 3. Значи, разјаснисвме дека се работи за иста работа и се работи аз ставот 3.

Прво, треба да се изјасниме во однос на амандманот

на Владата бидејќи треба да се комплетира текстот на Предлогот.

Молам, кој е за предлогот на амандманот што го дава Владата да крене рака.

Ако ова остане вака како што е, без усвојување на Предлогот на амандманот на Владата тогаш земјоделците ќе треба да го плаќаат месечно.

Кој е за предлогот на Владата, нека крене рака? (70 пратеници се за)

Кој е против? (три пратеници се против).

Има ли воздржани? (еден пратеник е воздржан).

Констатирам дека амандманот на Владата на член 174, ста3 е усвоен.

Сега отворам претрес по амандманот на пратеникот Славјанка Стојановска кој е прифатен од страна на Комисијата, за внесување на нов член 34-б.

Владата, овој амандман не го прифаќа.

Дали неј бара збор? (Не бара).

Овој амандман ви е поделен во соодветниот текст.

Бидејќи никој не бара збор го заклучувам претресот по амандманот.

Амандманот го ставам на гласање.

Кој е за овој амандман, молам нека крене рака? (64 пратеници се за).

Има ли некој против? (еден пратеник е против) .

Има ли водзржани? (осум пратеници се воздржани) .

Констатирам дека Собранието со мнозинство на гласови го усвои амандманот аз внесување нво член 34-б.

Пратеникот Славјанка Стојанова го повлекува амандманот 3 по образложението дадено од претставникот на Владата на СРМ дека нема потреба од изготвување на пречистен текст на овој закон, бидејќи наскоро ќе се изготви нов закон.

Отворам претрес по амандманот на Комисијата за земјоделствс и шумарство кој е содржан во извештајот.

Молам, кој бара збор? (Никој).

Владата не го прифати овој амандман.

Бидејќи никој не бара збор го заклучувам претресот.

Амандманот го ставам на гласање.

Што не е јасно? Текстот на амандманот го имате добиено и се е јасно.

Кој е за, молам да крене рака? (12 пратеници се за) .

Дали има некој против? (8 пратеници се против)

Дали некој се воздржува од гласањето? (Мнозинството пратеници се воздржани) .

Констатирам дека Собранието не го усвои амандманот на Комисијата за земјоделство и шумарство.

Продолжуваме со претрес по текстот на Предлогот на закон.

Молам, кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот

потекстот на Предлогот на законот и Предлогот на законот го ставам на гласање.

Молам, кој е за нека крене рака? (55 пратеници се за)

Дали има некој против? (двајца пратеници се против)
Дали некој се воздржува од гласање? (двајца пратеници се водзржани).

Констатирам дека Собранието го донесе законот за изменување и дополнување на Законот за даноците на граѓаните.

СТОЈАН АНДОВ:

Преминуваме на седмата точка - Предлог на програма за поттикнување на развојот на земјоделството.

Предлогот на програмата, извештите на Комисијата за финансирање и буџет, Комисијата за земјоделство и шумарство и Законодавно-правната комисија ви се доставени односно поделени.

Исто така ви е поделено и Мислењето на Владата на СРМ.

Отворам претрес по предлогот на програмата.

Молам, кој бара збор?

Има збор пратеникот Јован Манчевски.

ЈОВАН МАНЧЕВСКИ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, имам некои забелешки. Можностите се мали, а желбите се големи. Но от кажувањето на Владата по програмата барем симболички да поддржи одредени стра-тешки производи, кои патем речено го прават имиџот на Републиката и кои се со вековна традиција покажува дека сувереноста и покрај желбите не можат да ни бидат целосна за што политичката и економската сувереност одат рака под рака. Кога се нема можности, потребна е селективност и тоа Владата го направила.

Меѓутоа, имам забелешки токму на селективноста што ја направила по одредени области. Се работи за неколку гранки.

Прво, пчеларството за кое има прекрасни услови во Републикава заслужува поддршка но во некое друго време. Во денешни услови на неконтролирана лаичка и масовна употреба на разни. препарати, пестициди, инсектициди, хибрициди и друго во заштита на растенијата претставува само илузија дека ќе го развиеме. Потребни се и одредени пред знаења и традиции во секое производство, па посебно и во пчеларството, кое за сега го немаме или делумно го имаме.

Второ, развитокот на рибарството е можно, но во моментот само во вештачки рибници и во одредени заштитени подрачја, кога проточните води се место за диспозиција на сите отпадни води и отрови, а со тоа и акумулациите се претворени во колектори, не само што порибувањето нема да

даде или да има ефект, туку може да биде и крајно штетно, дури и опасно за човековото здравје, а да го оставиме на страна економскиот ефект. Можам да наведам повеќе примери, мегутоа, мислам дека сите ги знаете.

Трето, сентиментално сум врзан за селото, за сточарството, а посебно за козарството, бидејќи бев сведок кога беше селото обезкозено, а потоа кога беше обезлугено. Денес уште повеќе треба да се залагам за козарството од една по практична причина, нема доволно адаптирани млека, нема доволно кравје млеко, па кога ги нема добро е и козјото. Затоа е козата наречена "сиромашна крава". Не беа козите причина за деградација на шумите, туку човекот, а и денес е тој.

Слободната испаша не нанесува таква штета на шумите како домашното, стајското. Затоа треба да се погледнат младите новоподигнати листопадни шуми кои изгледаат жалосно, благодарение на луѓето што ги чуваат своите кози дома, не се избира што ќе се сече, само да го јаде козата.

Исто така и ветеринарната заштита не е на одредена висина за да можеме да го развиваме сточарството кое што ќе треба сигурно преку 50% да учествува во земјоделските производи. За тоа е потребно да се изгради систем на заштита, но ефикасен со кои штитејќи ја околината се штитиме себе си, а со тоа ќе создадеме предуслови за искористување и на сите потенцијали што ги дава нашата поднебје. Треба да се учиме на позитивните примери, но исто така и на негативните. Да го спомнам само зелениот план што не беше така одамна. Ако државата дала пари, таа може да има целосна контрола над нивното трошење за подоцна да може да ги валоризира постигнатите резултати. Досега тоа не беше случај јас мислам дека треба да се опаметиме.

СТОЈАН АНДОВ:

Ве известувам дека на седницата присуствува претседателот на Републиката и потпретседателот на Републиката.

ЈОРДАН ЗАФИРОВ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, мислам дека не е тешко да се заклучи дека основната слабост, ако може така да се рече, на програмата е помалиот износ на средства предвидени за поттикнување на развојот на земјоделството во Републиката за 1991 година. Добро е тоа што, иако малку се средства, се дава посебен акцент за развојот на сточарството. Ова овозможува воспоставување на крајно нарушената рамнотежа меѓу сточарството и земјоделското производство на Републиката, бидејќи нема земјоделско производство без сточарство производство, нема сточарско производство без земјоделство. Нашите поседи се сиромашни со органски материи, со едностраната примена на

вештачки ѓубрива, поради што се нарушени физичките и хемиските особини на почвата. Од таму мораме многу повеќе средства да издвојуваме за поттикнување и развој на сточарството, и поради тоа што ќе се овозможи искористување на природните ресурси на Републиката а од друга страна ќе се овозможи производство на здрава храна. На здрава храна од сточастски производи, а исто така и од земјоделски производи како стратешка определба, за кое производство Европа е посебно е заинтересирана. Во делот на производството на здрава храна значително заостануваме, а од друга страна располагаме со вишок на работна рака која може да се ангажира во ова производство. Во оваа проблематика треба да се вклучи и науката со свои посебни проекти.

БРАНКО БЛАЖЕВСКИ:

Почитувани пратеници јас не би дискутирал по Програмата, би ја поддржал, бидејќи сум член и на Комисијата за финансирање, меѓутоа, сакам да поставам едно прашање, со оглед на тоа што Министерот за земјоделство е тука.

Познато ми е дека има закон за забрана на држење на кози. Во програмата поттикнуваме развој на козарство, па од тоа се јавува колизија. Дали тој закон е повлечен, мене не ми е познато, па затоа поставувам прашање.

ТОДОР ПЕТРОВ:

Во расправата на Комисијата за буџет и финансирање со претставник на Министерството за земјоделство предложив еден амандман во поглед на средствата наменети за изградба на хидромелиоративни системи и брани за наводнување. Со оглед на тоа и заради минималниот износ на средства кој што се предлага, предложив на системот за наводнување "гевгелиско поле" да се угради определен износ на средства и тоа само за отпочнување на градба на овој систем за наводнување. Меѓутоа, бидејќи средствата се премногу мали, би сакал Собранието да усвои посебен заклучок, со кој ќе се даде приоритет во изградбата на Хидромелиоративниот систем "Гевгелиско поле" кој во петгодишниот план за развој на Македонија во периодот 1976 - 1980 година има приоритет заедно со системите за наводнување Битола - Скопје и преиспитувајќи ги можностите за финансирање од меѓународните институции со овој проект за наводнување "гевгелиското поле" да отпочне колку што е можно побрзо па макар и оваа година.

Ова од причина што средствата кои што беа наменети за изградба на овој систем беа собрани со самопридонес на месното население преку распишаниот заем, подоцна со одлука на надлежните органи на Републиката беа наменети за изградба на хидромелиоративниот систем Стрежево така што системот за наводнување "Гевгелиско поле" остана на

стрна. Во 1980 година беше извршена анализа и експертизам на главниот проект од стручни екипи на Меѓународната банка и дадена виза за реализација на овој систем на наводнување.

Предностите не би ги набројувал, тие се премногу, меѓутоа накратко би го кажал следното: Со наводнувањето на "Гевгелиското поле" би се обезбедило наводнување на околу 7 илјади хектари обработлива површина, што значи зголемување на обработливите површини за околу 280 %, зголемување на земјоделското производство за 4,5 - 5 пати, со можност за двапати годишно жетва, имајќи го предвид бонитетот на земјата во Гевгелиската котлина и бројот на сончевите денови во годината, а приносите по единица површина ќе се зголемат за 30%. Со оглед на тоа што околу 80% од населението во општината се занимава со земјоделство, реализацијата на овој проект и те како е од приоритетно значење за републиката, пред се заради производството на раноградинарски производи кои можат да најдат пласман не само во републиката туку и во Југославија и во странство.

Имајќи го предвид горното, барам покрај програмата, бидејќи во амандманот беше образложено дека средствата се премногу мали предвидени со оваа програма, предлагам ле заради тоа што сум од општина Гевгелија, туку заради сите овие услови и околности кои ги напомав пред малку, да се утврди еден посебен заклучок со кој ќе се задолжи Владата на Македонија да утврди приоритет за изградба на Хидромелиоративниот систем "Гевгелиско поле" и тоа ако не може целосно етапно, прво со изградба на подсистемот "Колско" со кој ќе се обезбеди наводнување на околу 7 илјади хектари земјоделска обработлива површина и тоа преиспитувајќи ги можностите за добивање кредити од соодветни меѓународни банкарски институции.

ИВАН АНГЕЛОВ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, прво да одговорам на прашањето што беше поставено во врска со Законот за козите. Донесен е и таков Закон со кој беше ставен надвор од употреба поранешниот Закон со кој се забранува чување на кози, па според тоа сега постојат услови за развој на козарството. Тука во програмата имавте можност да видите дека предвидуваме мал износ за да почнеме и оваа гранка од сточарството да ја развиваме. Понатаму, што се однесува до прашањето на пратеникот Петров мислам дека тоа е сосема друг проблем. Оваа програма нема таква намена, ниту е основната цел, додека ако веќе си има такво барање и има таква потреба, постои одредена процедура, таа треба да се запази, да се поднесат одредени барања, да се бараат одредени инвеститори и да влезе во колосек како што е потребно. Понатаму што се однесува до првата дискусија за

пчеларство и рибарство, знаеме какви се условите за развојот на пчеларството, но какви се такви се ние мораме да се бориме против тоа, да ја браниме нашата средина, нашиот воздух, нашата вода, па токму заради тоа предвидуваме се разбира скромни средства и за оваа намена.

Што се однесува до рибарството и за порибување на одредени наши водени средини, дали се тоа брани, езера итн., и тука се предвидуваат одредени средства, пак ќе повторам, и тука се настојува да се спречи загадувањето на водата. Тоа се посебни програми, се разбира, тие се доста скапи, но процесот за рибарството треба да продолжи и да порибуваме, нашиот рибен фонд да го обновуваме и осовременуваме. Мислам дека со овие средства скромни дадовме одреден приоритет и молам пратениците тоа да го прифатат.

ГАЗМЕНТ АЈДАРАГА

Пред малку говорев за состојбата во земјоделството, меѓутоа, сега бидејќи е моментот кога расправаме за Програмата за поттикнување на развојот мислам дека е место да кажам два-три збора и да предложам еден заклучок.

Состојбите во земјоделството се многу тешки, реков дека за тоа ќе треба посебно да расправаме и во состојба кога немаме доволно премии, немаме регреси, познато е дека оваа година не се регресира ни грам, ни килограм, квалитетно семе, ниту пак се регресира вештачкото ѓубре, состојбата уште се влошува во споредба со минатата година, а имајќи предвид дека средствата кои се предвидуваат со годишнава програма се минимални и можам слободно да кажам дека се толку колку само да кажеме дека донесуваме програма, инаку не е во функција она што треба да одигра, бидејќи минатите години Собранието на Републиката издвојуваше многу поголеми средства за овие намени.

Оттука предлагам да се донесе, приусвојувањето на Програмата, следниот заклучок:

Се задолжува Владата да ја проучи можноста за изнаоѓање средства за поттикнување на земјоделството надвор од оваа програма, ако не по други основи, преку зголемувањето на Републичкиот данок на промет на производите и услугите.

ТОДОСИЈА ПАУНОВ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, би сакал да кажам само неколку збора во врска со програмата. Пред малку реков ако ги погледнеме статистичките податоци 1949 година како било сто-чарството, какво е денес, мислам дека програмата како што е предвидена да ја усвоиме, меѓутоа, да настојуваме да ги изнајдеме.

местата, не ќе можеме секаде во републиката тоа да го направиме, туку одделни места да ги организираме, во прв ред да изнајдеме колку имаме потреба од млеко и млечни производи, месо и месни производи, во прв ред да направиме таква организација да произведеме такво производство на месо и месни производи, млеко и млечни производи барем за потребите на Македонија за да не узвезуваме од други места. Мислам дека пасиштата и другите планински предели како што е Мариово, Осогово и други места се неискористени. Би требало да се вратиме и да ги искористиме природните богатства. Во прв ред да биде приоритетен развојот на сточарството.

СТОЈАН АНДОВ:

Молам, кој друг бара збор? (Никој)

Бидејќи никој друг не бара збор, го заклучувам претресот и Предлогот на Програмата го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака? (Пратениците креваат рака)

Дали има некој против? (нема)

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој)

Констатирам дека Собранието ја донесе Програмата за поттикнување на развојот на земјоделството, заедно со забелешките на работните тела.

Овде имаме два предлога на заклучоци. Значи сега по повод' оваа точка да се донесат. Едниот предлог е Собранието да ја задолжи Владата да донесе одлука за приоритет на "Гевгелиско поле", водостопанскиот систем, а јас разбрав во користењето на странски или домашни средства, а јас разбрав фазно да се гради. Така беше формулирано. Сега да се изјасниме, да видиме дали некој во врска со тоа бара збор.

СЛАВЈАНКА СТОЈАНОВА:

Јас мислам дека добро образложение дава Министерот за земјоделство. Со Програмата за поттикнување на развојот на земјоделството се предвидува цела СР Македонија. Исто така, во образложението што е дадено со самиот текст стои дека секој оној кој ќе поднесе програма до Министерството за земјоделство, издржана програма, може да добие средства и не е вред на еден начин да определуваме дали тоа ќе бидат средства за овој или оној реон.

ТОДОР ПЕТРОВ:

Ние не даваме приоритети сега заради тоа што и во Петгодишниот план од 1986 до 1980 година, за развој на земјоделството беа дадени приоритети за изградба на системите Стрежево, Битола, Скопје и Гевгелија и ништо повеќе од она што е напишано не се бара. Заклучокот е

Владата да ги преиспита можностите за реализација на системот Гевгелиско поле. Токму заради тоа што Гевгелиското поле и Гевгелиската котлина имаат такви карактеристики кои за разлика од другите терени од Републиката овозможуваат многу поголемо производство.

КРСТЕВСКИ:

Јас сум против предлогот на Тодор Петров да влезе во заклучок, бидејќи прво не е на дневен ред таа точка, тоа се во редовни финансиски планови на ниво на Република, овде не решаваме регионални проблеми, односно пропагандни ефекти да постигнеме тоа е општествен план за развој на Македонија. Овде пред се со ситна поддршка да се ефектуира некои индивидуален земјоделец, а не регионален развој.

СТОЈАН АНДОВ:

Инаку Програмата е донесена. Колку јас што во овие услови ја свакам задачата на овој Парламент, барем толку промени оваа земја, наша држава треба да доживее, што непосредно за поедини проекти Парламентот не утврдува приоритети. Да градиме еден сосема нов систем, законодавната власт со тоа не треба да се занимава.

Во секој случај предлогот на г-динот Петров треба да го дадам на гласање.

Заклучокот гласи: се задолжува Владата на Македонија да ги преиспита можностите за реализација на системот за наводнување Гевгелиско поле.

Кој е за , да крене рака. (11 се за)

Кој е против? (45 се против)

Кој се воздржани? (8 се воздржани).

Инаку само една напомена, се разбира Владата може да даде приоритет во своите надлежности. Ние не би требало инаку да ја задолжуваме. Не се гласа овде да се даде приоритет на овој или на оној систем. Владата си тера по свое. Ние како законодавно тело така се изјаснивме сега што се однесува на овој систем за наводнување.

Отварам претрес по Предлогот на заклучокот.на г-дин Ајдарага.

Тој гласа: се задолжува Владата да ја проучи можноста за изнаоѓање на средства за поттикнување на земјоделството надвор од оваа програма, ако не по други основи, преку зголемување на Републичкиот данок на промет на производи и услуги.

Дали некој бара збор?

МЕТОДИЈА ТОШЕВСКИ:

:

Почитувани пратеници, Мислам дека заклучокот не би требало да се формулира со ваква содржина, каква е, може само во рамки на Програмата и со преиспитување на вкупната буџетска потрошувачка што ќе се врши.Дали делот

на Програмата може да се прецени и во поглед на Буџетот и во поглед на другите извори, а директно врзување со данокот на промет кој и сега е како што знаете највисок во земјата од 22,5% во просек, би претставувало преседант и во однос на некој други барања што се присутни или што ќе бидат присутни во такви ситуации ќе мораме да се врзуваме со конкретни извори што не е пожелно, од аспект на вкупната буџетска потрошувачка и прашањата што беа по двете први точки околу оптоварувањето. Индиректно и данокот на промет е оптоварување, бидејќи ќе влезе во цената на производите, ќе влезе во цената на репродуктивниот материјалот, ќе влезе во цената на земјоделскиот производ итн., да не ја ширам расправата.

ГАЗМЕНД АЈДАРАГА:

Јас не инсистирам исклучиво преку данокот на промет. Јас реков да се изнајдат можности, ако не друго, барем и преку данокот на промет, бидејќи средствата се многу мали.

Бидејќи секогаш кога се предлага некое решение треба да се најде извод, бидејќи со толку средства ништо не правиме.

СТОЈАН АНДОВ:

Дали можеме да разбереме вака дека текстот се скратува. Се задолжува Владата да ја проучи можноста за изнаоѓање средства за поттикнување на земјоделството надовр од оваа програма. Тоа во сите ваши разгледувања на буџетската потрошувачка и можностите на Републиката ќе ги видиме.

Дали во врска со овој текст, бара некој збор? (никој) Го заклучувам претресот по текстот на овој заклучок и заклучокот го ставам на гласање.

Кој е за молам да крене рака? (66се за)

Кој е воздржан? (Никој)

Кој е против? констатирам дека текстот на овој Заклучок е усвоен.

Предлагам да се вратиме, да ја завршиме работата по првата точка, вчера што водевме расправа.

Овде има еден предлог на заклучоци, кој ви е поделен, Дали во врска со тоа бара збор?

ПАНОВСКИ МИХАИЛ:

Јас учествував во работата на Комисијата за изготвување на заклучоците во врска со вчерашната расправа, и би сакал да се оградам од заклучоците кои се однесуваат ваму, посебно точката 2, од причина што мислам дека целата јавност, сите тие митинзи што беа одржани во републиката, а воедно имам тука околу 30 илјади потписи кои сакам да ги приложам, ме обврзуваат да

се внесе во заклучокот да барем малку од малку ги заштитиме нашите војници од Македонија кои се наоѓаат во тие подрачја во Хрватска. Факт е дека Владата најпрво даде едно соопштение, па друго поблаго и сега гледам претставникот на Владата се согласува со овој текст кој за мене е тотално неприфатлив. Ние барем тука ЈНА да ни ги гарантира безбедноста и животите на нашите војници. Што значи тоа? Дали досега тие животи на нашите војници не биле гарантирани таму и бара да се воведат барем малку од малку една поприфатлива варијанта за сите нас, односно кога веќе една република во Југославија, конкретно Словенија, си ги штити своите војници, сите добро знаеме на каков начин, јас барав лично колку што има словенци процентуално надвор од Словенија на служење на воениот рок, толку да има и македонци. Колку што има словенци процентуалнона тие невралгични подрачја, каде што се гине, толку да има процентуално и македонци. И верувајте ми не можам да ги прифатам овие понудени заклучоци, покрај тоа што учествував во работата на Комисијата не можев да ги наметнам моите ставови и се оградувам од овие заклучоци.

ТОДОР ПЕТРОВ:

Ако ништо друго, барем заради тоа што заклучоците не се понудени на самата седница, без можност да доставуваме амандмани во писмена форма, заради што ако било што предложиме усмено, ќе се одбие заради тоа што не е во писмена форма. Предлагам донесувањето на истите да се одложи за наредна седница, бидејќи во овие заклучоци информацијата како што гласеше за политичко безбедносната состојба во Републиката и земјата се занимава само со поселниците, а воопштосо причините за актуелно политичката безбедносна состојба. И огромен дел од оние што завчера ги предложивме, воопшто не се вградени во форма во која што граѓаните на Македонија ги бараат. Заради тоа, не заради тоа дека се оградувам, или да не се чувствувам со убитството на нашиот војник Сашо Гешовски, меѓутоа, заради тоа не се содржани поголем дел од барањата кои што вчера беа изложено, како и барањето од граѓаните, сметам дека истите не се прифатени во ваква форма.

ЉУПЧО ЈАКИМОВСКИ:

Усвојувањето на овие заклучоци од ова Собрание според мене е простување на злосторот, помирување и лично јас во рамките на ова Собрание не можам да ги прифатам, особено овде паѓа во очи фондот на вокабиларот кој што се користи притоа во заклучоците од типот на Собранието на СРМ најостро ги осудива Собранието, најенергично бара Собранието, Владата веднаш да бара, Владата веднаш да преземе, Владата да предложи,

Владата да го обезбеди, сето тоа Министерството да го утврди, Владата да побара, Владата да преиспита, Собранието ги осудува, Собранието повикува, Собранието апелира и сето тоа овие заклучоци да се достават до Претседателството. Мислам дека навистина сите овие заклучоци и соопштенија од ваков тип мисламд ека сите иамме аверзија кон нив и не смеат понатамуд а ни се понудуваат вакви работи. Меѓутоа мене ме загрижува што е она што не натера да отстапиме од она што ни беше намера и од она што беше ветено пред тој силен народ таму. Народот очекуваше одлуки, а не заклучоци. Владата во една пригода на првиот налет вети дека ќе поведе постапка за повлекување на нашите војници. Тоа народот го поздравил, тоа народот го бараше со овие силни илјадници потписи, меѓутоа наеднаш се се омекна за кое што имаме едно соопштение од Претседателството на СФРЈ кое што главнос е однесува на хрватските проблеми и на хрватската територија. Во тоа соопштение никаде не се гарантира заштитување на нашите војници, апрактично и не може да се гарантира заштитување на нашите војници. Ние немаме друг избор, мис е чини, отколку да истраеме на она што тргнавме, она што почнавме, што го ветивме, македонските војници да ги вратиме во Македонија.

РАТКА ДИМИТРОВСКА:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, Генерално по овие заклучоци можам да кажам дека во нив освен декларативно не се содржани барањата од бројните телеграми, петиции, илјадници потписи и митинзи во Македонија. Во нив не е содржан ниту заклучокот од Владата на СРМ со кои се бара селективно враќање на нашите војници кои не служат на територијата на Македонија. Значи ли тоа дека Собранието не стои зад барањето на македонските граѓани и на Македонската влада. Барањата на граѓаните беа јасно искажани. Прво, регрутите од Македонија да не се испраќаат во другите републики и второ, оние кој веќе служат војска во другите републики да се повлечат во Македонија. Ако Собранието стои зад ова, треба јасно да каже зошто не го бара тоа, јасно и децидно. Да потсетамд ека Владата на СРМ во своето обраќање до Собранието на СРМ под точка 1 бара вонредна седница на Собранието на која Македонскиот апарламент ќе се изјасни за преземените мерки и активности во ЈНА во Македонија. Ни тоа во овие заклучоци не е направено. Во нив нема став за преземените мерки и активности во ЈНА во Македонија. Кога овие заклучоци од Парламентот ќе бидат објавени мајките кои што имаат свои синови во ЈНА и кој чеката да чујат што ќе биде со нив, ќе разберат дека Парламентот на СРМ бара од ЈНА да гарантира за заштитата на своите војници. Па зар тоа ЈНА тоа не го гарантираше? Кога ср работи за вакви точки на дневен ред, во оваа сала

треба сите да бидеме едно, нема припадници на партии, нема припадници на разни националности. сите сме луѓе и децата во ЈНА се наши деца. Огромна и лична е одговорноста што лежи врз секој од нас.

Од нашите формулации по овие заклучоци зависат многу нешта. Како мајка во име на сите мајки од Македонија, барам во заклучоците да влезе јасно барањето од Собранието до Владата да ни ѱ предложи практични и конкретни мерки за заштита на нашите војници и регрути. Зошто се работи за најсветото, заштитата на животите на нашите невини деца кои можат да бидат вовлечени во валкани политички игри како жртви или како егзекутори сеедно е тоа.

Би имала две прашања, бидејќи овие денови многу млади регрути и нивните семејства живеат во атмосфера на неспокојство и тескобност, за што не знаат што се очекува, за да им помогнеме би сакала г-динот министер за народна одбрана Ристо Дамјановски ако може овде да одговори директно, на овие две прашања. Ако Собранието на Македонија и Владата побара од вас задржување на регрутите од Македонија до септември оваа година, ги имате ли вие сите ингиренции тоа да го сторите и второ, која ја спроведува во моментот мобилизацијата во Македонија.

БОГДАН НЕДЕЛКОВСКИ:

Со овој заклучок што е донесен од Комисијата, а сигурно и министерот има удел во тоа, мене ми се чини дека ова е директно праќање на македонските деца без разлика жртвата не бира кој на која партија припаѓа туку бара спроведување на целите со кој не бара средства за остварување на тие цели. По овој заклучок мене ми се чини дека ние и натаму ќе праќаме деца на кланица некаде во просторот меѓу Хрватска и Србија, а потоа може да ни се случи меѓу просторот Србија Хрватска и Босна, и кога сето ова ќе се собере и овој заклучок кога ќе го видат утре Туѓман и Милошевиќ јас се плашам дека тие овде и цело Собрание ќе ни го соберат само да ги заштитиме ние нивните интереси. Со овој заклучок неможе ни на вода да се оди, а камоли да повлечеме некои војници. Па каква држава сме ние? Дали сме држава во држава во која што други ја креира политиката, или сме држава кој што ние овде самите ја креираме во Собранието. Ако некој ни ја креира однадвор тогаш нема потреба ние овде да седиме, нека си дојдат и нека ниносат заклучоци, закони па нека одлучуваат со нас. Ова е тотално неприфатлив заклучок. Јас неznam што овој заклучок соодветствува со овие потписи. Апсолутно нема ништо. Како ние ќе излеземе со ваков заклучок пред лицата на луѓето?

На некој родител чие дете сега е во војска дајте му го заклучокот за безвредноста на неговото дете, одете

таму направете практична проверка па ќе видите што ќе ви каже. Незнам како ќе излезете дали нанозе или наглава.

Овие заклучоци мислам дека треба да се преработат и да се види што се бара со тие потписи од Собирот што беше овде и да се направи во согласност сонив . Заштита на македонските војници, барам војниците од Македонија кој што се на просторот меѓу Хрватска и Словенија да се испраќаат во Словенија и другите во Македонија. Там Шешел растурил некој свои војводи и војводства низ Македонија, низ Босна и низ Хрватска па сега кој ќе гарантира за тоа Единствено во Словенија ги нема. Затоа молам заклучокот да се преработи.

ТЕОДОСИЈА МИЦОСКИ:

Почитуван претседател, дами и господа, јас несакам многу да се задржувам по овие заклучоци, само едно сакам да напомам дека ние како Парламент, а особено нашите највисоки раководители на Републиката како да се оглушија од повикот на мајките и родителите на целата Македонска јавност каде пред тоа ветивме дека ќе направиме се да се вратат нашите деца а во случајот ништо не сторивме, само на хартија набележавме некои работи "ќе бараме ..... ќе одиме", а конкретно никаков предлог не е даден. Зошто на пример ние не постапуваме како и другите републики што го прават тоа. Дали ние уште ќе бидеме такви, 40 години не влечкаа таму по тие Белградски состаноци, Загребачки досега и пак ли сега ние ќе бидеме слуги таму ' Зашто еднаш ние не им речеме во колку не престанат дека ќе ги повлечеме па нека видат дека и ние можеме да покажеме јазик или заби. Тоа значи може односно кој сака. Ако во случај има таква работа и до денеска се покажа дека тоа е невозможно нашите деца да ги праќаме таму, јас се прашувам како член на овој Парламент зошто не се почитува повикот, тагата и болките на мајките, на родителите и на целото македонско граѓанско, а се повикуваме на неколкумина.

МИТКО АНАСТАСОВСКИ

Ми се чини ние нетреба да носиме заклучоци, да одлучиме. Зошто? затоа што со тие заклучоци како што рекоа предходните дискусанти само се занесуваме. Јасно е барањето на македонските мајки и татковци. Ги бараат децата поблиску до нас или малку подалеку од оганот. Ние сме тие што ја решаваме судбината, дали ќе ги оставиме во оганот или ќе ги донесеме поблиску до нивните мајки или малку подалеку. Сметам дека овие заклучоци да се донесат согласно гласот на народот и овој Парламент. Тие заклучоци да преминат во одлука, да се одлучи, овој Парламент и оваа денешна наша Влада одлучи и да се прошири низ печатот и низ средствата за информации. Само така ќе ги задоволиме мајките татковците и децата. Ако

останеме на овие заклучоци тогаш значи ние како да му го скратуваме правото и на претседателот на Републиката и на Владата и на овој Парламент. Како некое туѓо тело да ги донело овие работи, а ние не.

ФАИК АБДИ

Почитуван господине претседателе, почитувани дами и госпо; јас го прочитав овој материјал со предлог заклучоци, со една мала приамбула и предлог заклучоци, меѓутоа да се потсетиме за нешто. Ние вчера дадовме потполна поддршка на излагањето на претседателот на Републиката на претседателот на Владата и на господинот Тупурковски мораме тоа да го имаме на ум кога разговараме за овие заклучоци. Ако сме им дале потполна поддршка вчера, а исто така зборувавме за заштита на нашите деца што се во Македонија ние мора да ја најдеме средината. Опрестетеми, нека никој не се најде навреден, нека никој не помисли зашто и јас имам мои деца таму. Што друго да се напиши овде, наредба тенковите и право таму. Овој Парламент тоа не може да го стори, освен онака како што се договоривме по демократски пат да се продолжат разговорите за Југославија онака како сите тројца наши врвни раководители говореа пред нас овде, со полна одговорност за својот збор за она што го кажаа, и ние што разговаравме за одредени работи овде е содржано, во овие два листа хартија. Мислам дека е непотребно, овде да има сто листа хартија ако не е овде кажано дека Собранието на Македонија најостро го осудува националисти итн. се бара енергично од Претседателството на СФРЈ, Сојузниот извршен совет да преземат енергични мерки, да ги пронајдат виновниците да ги казнат, судот, војни суд итн. Ние вчера не разговаравме да одиме на фронт. Точно е тоа дека нашите мајки потпишаја петиција и барање да се вратат децата назад меѓутоа и вчера, а и сега ако отвориме дебата ќе дојдеме до сознание каде би не водел тој потег, дали кон нешто подобро или кон нешто полошо базирајќи се на исказите на нашите раководители кои ги избравме, дека има доста можности да продолжат демократските разговори.

Утрово луѓето што ме возеа на работа ми кажаа дека во 6 часот утрово слушале вести како некој усташ му се јавил на родителот на починатиот Сашко Гешовски му рекол дека тој е убица и дека ќе дојде и цела фамилија ќе му ја убие. Тоа неznam дали е точно. Како да му се јавил еднаш двапати или трипати неznam колку, па како тој да му одговорил повели дојди или јас ќе дојдам ти кажи само како се викаш јас ќе дојдам таму во Сплит, ти нетреба да доаѓаш ваму. Јас лично ова не сум го слушал, па видете до каде може да се дојде. Значи е многу лошо, многу е опасно и треба да оцениме она што е изрека дали Мухамед ќе оди кај бегот или бегот кај Мухамед или што има поголема тежина.

Ние сме Парламент и затоа мора да бидеме одговорни пред генерациите што доаѓаат и пред овие генерации и пред оние што треба да дојдат. И тие наши деца и внучиња што ќе бидат овде во оваа наша Македонија. Ние сме за заеднички живот ние го сакаме тој живот, но рековме полн суверенитет, едно големо почитување, респект, тотална рамноправност донесовме и акти за тоа, според мене во овој момент ако го извршиме она што во тој момент на голема несреќа нашите мајки потпишаа петиција, јас верувам дека и сега тие стојат зад тоа но мора да ги замолиме нашите мајки да сватат дека тоа е многу тешка работа, тоа е веќе раскинување со таа опција Југославија, дали тоа го сакаме?

Јас го поддржувам тоа што овде го пишува и мислам дека ќе се постигне целта, но верувајте мора да го признаеме тоа никој на никого денеска неможе да му гарантира безбедност на еден живот, ни тука во Скопје, ни надвор од овој Парламент па ни во овој Парламент, ниту пак на било која наша граница секаде се е можно. Јас вчера кажав сега ќе повторам еден збор со кого ќе се здружиме, со тие што се колат што се бесат меѓу себе, но тоа е тука присутно, мораме да пробаме секакви можни начини, мораме тоа да го сториме заради Македонија. Повикувам на поголем разум.

БОЖО РАЈЧЕВСКИ:

Дами и господа, почитувано претседателство, немав намера да станам да дискутирам, но по оваа дискусија на господинот Фаик Абди тоа што кажа дека никој не гарантира сигурност па ни во Скопје, јас ќе го испратам мојот син кој што треба во септември да замине во армија но мора да ми гарантира Југословенската Народна Армија. Нема гарантира ако влеземе во војна со една од некои од граничните држави, а во Југославија да загине мора да ми гарантира сигурност. Сите ние сме свесни со различна структура истовремено и на години, свесни сме од Сремскиот фронт колку наши македонци не се вратија назад. Свесно АБ Зоната во Италија на првите борбени линии беа Македонци, на Маџарска граница македонци. Во Југославија кој гине или е босанец или е албанец или македонец. Малку да се размислиме кога ќе креваме рака за изгласување на заклучоците. Господинот Киро Глигоров добро го слушнав на телевизија, народот беше здивен пред Собранието кога кажа четири точки. Тие четири точки не се застапени во заклучоците. Според тоа кога ќе креваме раце дали да ги изгласаме овие заклучоци да размислувате независно од структурата на возраста. Јас ве молам вие што имате деца да испраќате сега во септемврискиот или во ноемврискиот рок во армија, да размислите дали некој треба да ни гарантира за нашите деца.

КИРИЛ КОВАЧЕВСКИ:

Према овие заклучоци што ги има во сите закони и акти во армијата значи дека тие по нив се донесени, а сепак имавме смртен случај, убиство во Хрватска. Што значи тоа? Тоа значи да и натаму ние Македонската држава ќе биде пак завиткувана во црно, ќе држиме комеморации, едноминутно молчење ќе спроведуваме, ќе закопуваме и други војници, јас тоа го гарантирам према оваа ситуација што е сега во Хрватска и во Босна и Херцеговина. Ако ги прифатиме овие заклучоци значи сме осудени, а нашите мајки да бидат завиткани во црно. Јас би се согласил со овие заклучоци но да додадеме упте нешто. Ако се случи уште едно убиство, ранување или дури и физички напад на еден македонски војник во другите републики во рок од 24 часа да се повлечат сите војници во Македонија, а ние да им гарантираме безбедност.

АЛИЛ ЦАФЕРОВСКИ:

Почитувано претседателство, почитувани пратеници, зборувам како родител на дете кое сега во овој момент на отслужуваше на воениот рок во Југословенската народна армија во Лиштице.

Прво сакам да кажам дека немам ништо ни да одзема ни да додадам на овие заклучоци, јас се извинувам сум малку возбуден.

Второ што се однесува до предлогот да се врата нашите војници сметам дека е многу неразумен заради тоа што уште повеќе предлогот на господинот Ковачевски ако се ранел или ако се убиел уште еден војник во рок од 24 часа да се врателе нашите војници од Југословенската народна армија. Со тоа нели се сака да му се помогне или несвесно се втуркаме во една лоша работа уште до вечер да ранат некој од нашите војници намерно оние кој сакаат на најбезобзирен начин да се сруши оваа држава, на најхаотичен начин да се распадне се она што е создадено во овој изминат период во кој распад најголемите штети ќе ги има оваа соверена Македонија, според мое длабоко убедување.

Ве молам, зарем не ни одговара нам она што макар и еден милиметар се појде напред во преговорите за иднината, за идното уредување, односно за идниот договор во Југославија. Зарем сакаме повторно ние овој пат да бидеме причина да се вратат работите во многу потешка состојба и време отколку што се наоѓаа пред неколку дена. Сметам дека ќе направиме голема грешка. Јас повторувам како родител сметам дека не треба да се враќаат војниците. Во заклучокот 2 е кажано дека ние како Парламент бараме од сојузните органи целосна заштита на нашите деца војници кои се на отслужување во ЈНА. Други овластувања и ингеренции немаме. Единствено со ова, чли ултимативно барање наше да се вратат војниците сакаме на

еден хаотичен начин да се растури Југославија и да предизвикаме дури тогаш граѓанска војна, заради тоа што не се договоривме за никакви граници, а се знае дека има барања за менување на границите, а тие граници не се менуваат сигурно со мирни разговори, туку ќе се менуваат со пушки. И наместо мирен дијалог, ако некому му е потребна пушка тогаш друго е прашањето. Инаку образложенијата се многу тенки за враќањето на нашите војници. Враќањето на нашите војници би значело растурање на ЈНА, а растурањето на ЈНА би значело распад на Југославија и предизвикување на една целосна хаотична состојба во земјата каде што ќе се вплеткаат мрачните сили и ќе се случи она што најмалку го сакаме и тогаш ќе плачат и нашите деца за нас и ние за нив и не ќе се знае кој за кого плаче. Убиството на нашиот Сашко во никој случај овој пат не смее да се чкорчстч за нчкаквч целч, туку да се прчфатат овие заклучоци, да се поддржи излагањето, бидејќи го поддржавме вчера, а ако го поддржавме излагањето на претседателот Глигоров, на претседателот на Владата на членот на Претседателството Тупурковски тогаш повелете да го усвоиме овие заклучоци без никакво додавање и одземање. Бидејќи сметам според мое длабоко убедување овде е на најенергичен начин и на најсоодветен начин кажано се што треба ние како Парламент и кои во овој момент имаме како овластување и задача да го сториме, сметам дека во овие заклучоци е сторено.

ВЛАДИМИР ГОЛУБОВСКИ:

Јас сметам дека овчe заклучоци не се во ред, декларативни се и со ништо не го штитат достоинството на Републиката Македонија. Сметам дека барем треба да се проба овој документ да се доработи и да се даде една сериозна содржина, со изглед дека навистина оние што го составувале, или оние што се задолжени навистина ќе го извршат. За секој проект било каква активност ако не се зададе време и кој одговара за извршувањето, однапред се знае дека тоа е декларација, дека таа нема да биде извршена. По мене овде во точка 3 најповеќе се кријат можности за едно сериозно задолжување и извршување на тие активности, но нормално фалч параметарот време. Мислам дека тука постојат интересни можности да се утврдат некои работи кои што нас македонците не мачат и што ни се повторува историјата на некој начин, меѓутоа не е доволно само тие да се констатираат, туку веднаш во точка 3 уште да се додаде амандмански доколку се докаже дека тоа е така она што се сомневаме, а да важи автоматизам, а тоа уште денес, или на наредната седница да го воспоставиме во Парламентот. Значи, ако било кои од овие елементи се докаже дека се точни да делува автоматизам кој што ќе го штити и достоинството но и интересот, виталните интереси на Република Македонија. Нас не ни треба Југославија ако

македонците гинат. За кого е тогаш таа држава.

Во точка 2 дури не е ниту наведен кој е тој законски процент на контингентот што останува за Македонија. Тоа навидум е мала работа, меѓутоа суштинска работа, дури и фактичката состојба се плашме да ја констатираме, што е тоа што треба да остане во Македонија. Во точка 2 предлагам исто така да се прошири барем да се воспостави еден критериум, доколку повеќе од една Република не ги извршува своите обврски и пак автоматизам да стои за Македонија да постапи на начин кој што ќе ги штити своите интереси, за да не би-деме обинети дека сме први и веднаш што ќе ја рушиме една било каква Југославија. Да кажеме Словенија не е доволна како опомена, меѓутоа ако веќе и Хрватска тоа на го прави, или Србија, а јас се сомневам дека сите на свој начин тоа го прават само ние не го кршиме тоа дури оди на наша штета, тогаш мора да постои исто така автоматизам. Немам намера ниту шовинистички да настапувам, ниту тенденциозно, меѓутоа, заради плашење од таа терминологија што може така лесно да падне по дисквалификации денес во Парламентот, не сакам да бидам соучесник на рушење на интересите на македонската држава.

КИРО ПОПОВСКИ:

Во дел би се сложил со оценките дека не до крај заклучоците ја изразуваат и расправата, а пред се и посебно излагањето на претседателот Киро Глигоров особено во завршниот дел каде што ги изнесе своите предлози кои би можеле да бидат предмет на заклучување. Меѓутоа, тоа би го зел како олеснување во смисла на тоа што краток период беше утринава групата евентуално да може се да валоризира од целокупната десетчасовна расправа што вчера ја водевме, меѓутоа сигурно можело многу поуспешно, барем завршниот дел на претседателот на Републчката каде што и во неколку точки ги наброи можните заклучувања да бидат поуспешно валоризирани во самиот текст.

Во однос на спорните прашања кои денес се покрената би сакал да го кажам своето мислење. Мислам дека нема потреба да се лицитираме. Сите овде дека сите имаме деца, или ќе имаме деца кои што за месец два ни одат во ЈНА, за да се докажеме дека реално дискутираме. Јас сум исто еден од родителите и идниот месец моето дете заминува во ЈНА. Мислам дека ако ние почнеме да создаваме една таква атмосфера во Републиката, во овој Парламент и пошироко во Републиката, сметаме дека се она што работиме овде како бумеранг ќе ни се врати. Од кои причини го говорам ова. Ние како глобална стратегија и политика на овој Парламент утврдивме во нашата Платформа за разговори за иднината на Југославија и нашата позиција како суверене Република, односно Република како суверена држава. Во тие рамки ние ги определвивме и нашите глобални опции и определби за идното уредување во тие рамки нашите основни

определби и зависно од можните решенија за разврската за Југославија и статусот и решенијата во сферата на одбраната. Оттаму, мислам дека без разлика колку што е тежок и трагичен овој случај, да се доведува во прашање една цела стратегија или би рекол не само нашата Платформа и се она што досега го боревме, туку и веќе усвоените ставови на Претседателството на СФРЈ. Лично јас така и ги доживувам доколку одиме со некои екстремни наши барања, или определби на овој план. Впрочем и еден од основните заклучоци од Претседателството е значајна функција што е дадена на Југословенската народна армија. Што ќе биде и јас неznam дали воопшто и практично, стратешки, теоретски а и практично оперативно прагматски можеме тоа преку ноќ да направиме шест армии во Југославија. Во овие услови сега дали можеме 6 национални армии воопшто праткично теоретски, прагматски и статички да ги направиме.

Второ, другарите што го предлагаат тоа нека ми одговорот дали повлекувањето обезбедува гаранција за безбедност на Македонија со таа Армија што овде ќе остане? Дали се гарантира безбедноста на Македонија? Тоа може да го каже секретарот за народна одбрана и соодветните други раководители и Владата. За тоа треба да се покаже дебеле анализа.

Трето, што ќе значи за Југославија национално оформени елитни бригади денес во Југославија токму на овие жаришни подрачја. Мислам дека сите емотивно говориме, а се согласувам со госпога Димитрова што кажа, ова воопшто не го говорам од било каква партиска припадност. Напротив, говорам како родител, говорам како Македонец, како граѓанин кој што пред се е определен за оваа држава Македонија, определен е за Југославија во која што Македонија мора да има рамноправен третман. Од тој аспект јас се согласувам со госпоѓа Димитрова, Македонија, Македонските војници ни со јота не треба ни помалку ни повеќе да бидат застапени на ниедно место каде што се жаришните подрачја. Според тоа, нашиот Секретаријат, Владата треба да биде задолжена, да види за регрутацијата и овде да ни поднесе комплетен извештај, за комплетниот распоред и регрутација што се прави, ако од безбедносни аспекти не може да ги прикаже за јавност податоците, да ни каже во која мера ние како Република со оглед на бројот на регрутите, дали имаме рамноправен третман во распоредот на војниците не само во однос на Македонија и другите делови на Југославија, туку воопшто за распоредот кој што го добиваме во цела Југославија, а посебно односот Македонија и другиот дел на Југославија. Од тој аспект мислам дека ние основно што треба да инсистираме за рамноправен третман, во однос на третманот на нашите регрути на сите места без оглед дека сега тоа е Книн, утре може да биде Белград, задутре Љубљана, или

Титоград. Секаде бараме рамноправен третман и кога ќе се случат вакви ситуации без разлика дали тие регрути се на тоа место, или не, да се обезбеди рамноправна застапеност, пропорционална и рамноправна застапеност на регрутите од сите националности, односно републики во дадените кризни состојби. Во спротивно доколку прифатиме одлука да донесеме веднаш да се вратат нашите регрути, знам дека овој Парламент и лично и сите ние ќе добиеме извонреден авторитет и признание од оние што имаат војници во ЈНА сега, од сите граѓани бидејќи веднаш сме ги заштитиле нашите војници. Меѓутоа, се плашам дека Републиката во целина со тоа можеме да ја доведеме во опасност. Инаку прифаќам, бидејќи и јас исто емотивно така би реагирал и свесно дека веднаш сега би предложил, подобро син ми да служи во Скопје или во Куманово отколку да оди на граница на Словенија. Меѓутоа, верувајте лично ценам дека тоа може како бумеранг да се врати и за Републиката во целост третманот наш и воопшто на смирувањето на состојбите во Југославија после седницата на Претседателството.

И на крајот бидејќи другарите ставија и формални забелешки мислам дека парламентот ваков пристап единствено може и да оствари, може да ја задолжи Владата, може да задолжи министерство, може да се обрати до Сојузното собрание, може да се обрати до Сојузната влада, но не може да донесе одлука што би Сојузна влада спровела, или Сојузен парламент или соодветни други институции. Овој Парламент може директно да задолжи само Влада, соодветни министерства, се друго останува со препораки, или определби, или да даде свој оценки. Можеби кога би имало време би можело да се изразат некои определби кои што беа кажани во дискусијата. Меѓутоа, добар дел од дискутантите кои што учествуваа во дискусијата пред се бараа рамноправен третман во рамките на ЈНА, а со тоа да не се изгуби и тој меѓунационален југословенски карактер. Доколку тоа го обезбедиме, а мислам дека на тој начин во овие услови, не е повод само случајот, туку и воопшто и да не беше случајот, мислам дека требаше ние тоа да го бараме. Стално се изнесуваат некои оценки, дека Словенците ги повлекле, Хрватите ги повлекле, немојте на полуистини овде да донесуваме ставови и заклучоци. Тука преставник е Секретаријатот за народна одбрана. Јас директно би поставил прашање, дали војниците од Словенија се повлечени од било која република. Дали во Македонија има Словенци, дали Словенци има во Хрватска, дали во Македонија има од Хрватска итн. Повлекувањето на нашите регрути тоа значи повлекување на нивни од Македонија итн. Така што исто и мобилизацијата, ние донесовме заклучок и тоа е и заклучок на Владата сигурно Секретаријатот на тој план работи во рамките за таа мобилизација комплетно да го преиспита начинот и што

за да овој Парламент не биде преку печат информиран. Да ни каже врз кои принципи, врз какви распореди, не мора тајните да ни ги откриваат, она што е дел од државна тајна, но во смисла на третман на нашите регрути во рамките на вкупната регрутација во Југославија што се остварува.

СТОЈАН АНДОВ:

Бидејќи има уште што се јавија, а притоа гледам дека има доста различни погледи, а ова е многу важен документ, предлагам една кратка пауза, за да се обават консултации да видиме дали можат да се порамнат гледиштата.

(По паузата која траеше 16,20 до 18,55 часот)

Во продолжение на седницата во 18,55 часот .

СТОЈАН АНДОВ:

Прво да се договориме како ќе работиме. за 20 минути ќе го добием текстот на заклучоците па потоа ќе продолжиме со работа со работа односно ќе треба 15 минути да се прочита текстот. Дотогаш да продолжиме по другите точки, а одкако ќе го усвоиме тој текст, неznam дали би можеле после да продолжиме со работа.

(Гласови на реакција дека се пратениците изморени)

Тогаш останува да продолжиме по останатите точки во понеделник.

Дали некој предлози?

ЈОРДАН БОШКОВ:

Ние вчера се покажавме многу брзи кога беа законите од сојузен карактер, имено, минавме 15-тина точки и сега нам што би ни преостанало уште освен пошто е ова Платоформа или заклучоци, потоа извештаите на судовите, неколку назначување на судии и тоа би било се. Јас не гледам причина да завршиме до крај.

СТОЈАН АНДОВ:

Добро. Ајде сега ние да одиме по другите точки, имаме кворум од 80 луѓе овде.

Предлагам да се вратиме на точката 3 што ја резервиравме.

Минуваме на точката 3 - предлог на закон за изменување и дополнување на Законот за градежното земјиште.

Предлогот на овој закон ви е поделен.

Отворам општ претрес.

Кој бара збор?

Повелете господин Димитровски.

ДИМИТАР ДИМИТРОВСКИ:

Сакам да обрнам внимание дека е направен пропуст, во својство нас претставник на предлагачот во работата на

Комисијата зас градежништво и урбанизма присуствуваше и Александар Лепавцов министар за урбанизам, сообраќај и екологија.

СТОЈАН АДНОВ:

Да влезе таа исправка во текстот на извештајот овде. Дали се согласувате? (Гласови на одобрување) Дали некој друг бара збор во општиот претрес? (Никој) Бидејќи никој не бара збор го заклучувам општиот претрес. Преминуваме на претрес по Предлогот на законот.

Владта на СРМ поднесе амандман на член 28 кој е составен дел на текстот на предлогот на законот и по него нема потреба да гласаме. Исто така до Комисијата за урбанизам и градежништво поднесоас амандмани пратениците Петров и Минов. Со нивните амандмани претставникот на Владата се сложи и ги прифати и тие стануваат составен дел на предлогот на Владата. И амандманите од Комисијата *т* кој што се дадени во извештајот, бидејќи претставникот на Владата се состави со нив и тие стануваат составен дел на текстот на законот. А според тоа, натамошната расправа ја водиме по така составениот текст на законот.

Дали некој бара збор? (Никој)
Бидејќи никој не бара збор го заклучувам претресот по текстот на предлогот на законот.

Предлогот на законот го ставам на гласање.

Кој е за молам да крене рака? (Пратениците креваат рака)

Дали е некој против? (Никој)

Дали некој е воздржан? (1 е воздржан - Зибири)

Констатирам дека Собранието го донесе Законот зас изменување и дополнување на Законот за градежното земјиште.

Минуваме на точката 8 - Предлог на одлука за давање согласност на одлуката за работниот совет на Радио-телевизија Скопје за промена на фирмата.

Одлуката за промена на фирмата, извештаите на Комисијата за општествено-политички систем, ЗПК и Предлогот на одлуката за давање согласност Ви се доставени односно поделени.

Отворам општ претрес.

Молам кој бара збор?

ОЛОМАН СУЛЕЈМАНИ:

Почитувано претседателство, почитувани пратеници,

Во врска со оваа точка од дневниот ред сакам да изнесам некои факти со намера да придонесам за расветлувањето и решавањето на овој проблем кој што ќе ги задоволи сите страни. РТВ-Скопје како информативна куќа припаѓа на сите граѓани во Македонија, без разлика на националната припадност од проста причина што сите учествуваме во нејзиното финансирање Поради ова и ред

други околности, а предлогот за именување на РТВ-Скопје во Македонска-радио телевизија за мене, а сигурно и за многу други граѓани во Македонија е неприфатлив и не адекватен термин. Во прилог на ова мое мислење зборуваат многу факти, а пред се, и овие со терминот Македонска Радио Телевизија оваа информативна куќа која кај другите ненационалности ќе се третира како една национална, а самиот назив не и договара на Македонија како повеќенационална држава во денешни услови. Оваа куќа ја финансираат освен македонците и албанците, турците, ромите, власите и другите национални колективитети. Овој факт треба да се земе предвид. Во современиот свет се знаат правилата на играта. Кога некој те финансира нормално декас бара добра, квалитетна услуга и богата програма. Меѓутоа, досегашната практика го потврдува обратното. Имено, кога РТВ-Скопје имаше можности да ја пушти и 3-тата програма, од друга страна емисиите на албански и на турски јазик се многу кратки и тоа од понеделник до петок само во рамките на хрониката од околу 20 минути, се разбира преведени од македонски јазик и тоа под цензура. Еднаш месечно има музички и детски емисии кој што не одговараат на реалноста. Исто така, пред вас, почитувани пратеници сум должен да изнесам уште еден факт според кој над 120 илјади претплатници се албанци и претплатници од другите националности, што значи дека би требало да има предвид при објективното информирање, проширувањето на емисиите за другите немакедонски националности, бидејќи истите од совјот џеб двојат над 18 милиони динари или 1 милион и 400 илјади германски марки.

Според сите изенсени аргументи и фактичката состојба предлагам името на Радио Телевизија. Скопје да гласи: "Радио Телчевизија на Македонија" бидејќи со новите термини Македонска држава, македонска држава, македонска влада, и сл. отворено се негираат албанците, турците, ромите и др. Предлагам да се прошират емисиите на албански, турски и други јазици, зависно кој колку финансира за оваа информативна куќа. Вториот или третиот канал да биде обоезбеден за немакедонските националности, бидејќи ова ќе го реши проблемот и ќе ги задоволи сите граѓани. Инаку, колеги ве потсетувам дека секако друго решение, мајоризација и надгласување оди на штета на сите нас против заедништвото, пролабачувањето во меѓунационалниот јаз во Македонија.

Благодарам.

СТОЈАН АНДОВ:

Молам, кој друг бара збор?

За збор се јавува господин Фаик Абди.

ФАИК АБДИ:

Сакам да укажам во моето име и презиме. Јас се викам

Фаик. Кога гласавме нежни еден ме потсети дека тоа е по азбучен ред на презимето а спроед моето презиме презиме треба да бидам меѓу првите а јас сум меѓу последните. Јас сум господин по презиме Абди а името ми е Фаик.

Би сакал малку не дас реплицирам туку да кажам околу проблематиката што сега ја третираме одчносно уважениот мој пријател Оломани во врска со тоа што го предложи. Верувајте, малку, еднаш угледна кука како што РТВ-Скопје да добие име Македонска телевизија, јас ниту во еден момент неможам да подразберам под тоа дека тоа се предлага заради тоа што треба на македонците, за да се игнорираат луѓето. Јас по тоа подразбирам дека тоа е Македонска Радио Телевизија затоа што им припаѓа на сите што живеат во оваа наша татковина Македонија. Ако не е така, слободно кажете ми, тогаш ќе се придружам на она што го кажа Оломан. Јас мислам дека на против кажувањето на Македонска радио телевизија не смета ништо, таа е на сите нас, се разбира македонците, албанците, турците, ромите и не знам уште кои тунгјузијанци што живат овде на сите.

Е сега дали времето е, опростете на изразот, кое што е посветено и одвоено за албанска редакција на турската редакција тоа е сосема друга работа. Дозволете да изразам едно големо задоволство во името на мојта партија во името на ромите, дека ние скоро почнавме со радио и ТВ емисији на ромски јазик, оној што значи турски ќе ме разбере тоа е како "јармелем" - на рана мелем. Ние многу убаво се чувствуваме кога ги слушане тие наши песни и гри на телевизија што ги гледаме многу фина работа јас некоку пати бев на разговор кај генералниот директор на ТВ-Скопје и на Радиото со барање и разговори за проширување односно за можноста за проширување на емисиите. Јас знам зошто не може повеќе во овој момент. Затоа што нема пари. Нема средства. И сигурно како ќе се развива нашата РТВ така ќе се даде и поголема можност и за чујноста и за времето. Па затао мислам дека не ми смета ништо предлогот, јас така го разбираам, неznam другите како го еазбираат, но верувам дека и тие ќе сватат верувам дека и Оломаен ќе свати дека е она што јас го кажувам, јас така знам. како што ми е познато јас добро знам македонски и убаво ги разбираам речениците и знам меѓу редови нас прочитам. Па јас мислам дека никој не треба да се осеќа навреден и помалку важен ако РТВ-Скопје не се вика Радио-телевизија Скопје затоа што во македонија има 34, 35 општини и тие играат некоја улога ов македонија, па токму поради тоа нека се вика Македонска телевизија.

СТОЈАНА АНДОВ

Само да му напоменам на господинот Абди дека не е претходниот говорник Оломан туку е Оломан Сулејмани. (Смееше во салатата)

Има збор господин Мухамед Халили.

МУХАМЕД ХАЛИЛИ:

Дами и господо, од јазична гледна точка ако речеме на Македонија е поширок поим тука велеме македонски, бидејќи атрибутот македонци е нешто својствено на Македонците, а кога влелиме на македонија тоа е за сите граѓани на Македонија. Мене малку ова ми пречи колку што ми пречи друг фактор. Според програмата и како се одвиваат разборите сега ТВ-Скопје е навистина македонска телевизија. Пак подвлекувам дека за мене најбитно е она другото. А она другото дека сите граѓани на Македонија имаат потреба културно да се просветуваат, имаат потреба да задоволуваат една култура потреба а ние и ден денеска во Македонија како Албанци тоа го немаме. Да се потсетиме со програма ТВ-Скопје почна 1967 година со 15-минутна информативни емисии - дневник. После 2 децении имаме 20 минути информативно дневно 1991 тоа после 3 децении. Ако екој ден зборуваме за сателитска телевизија, 5-6 пати стигаат на ТВ-Скопје велеше имајте трпение за некој ден за тие реони каде не се гледа добро 3-тата програма ќе се реализира и оваа работа. Се в ред. Луѓето имаат потреба, јас ги свакам. Меѓутоа, каде да ги задоволиме нашите потреби. Само да ве потсетам дека Македонија беше најгрлатата земја, која беше против емисиите на ТВ Приштина, емитирани на албански јазик. Судски спор беше воден повеќе од 8 години. Тоа е факт. Во ерата на сателитската програма каде е Европските цивилизирани земји се служат со 8, 9 или 10 канали, ние тука да немаме ниту еден канал и да. имаме само 20 минути информации и спорт, култура, емисија за деца. Тоа навистина е катастрофално. Јас се залагам за она другото - мора ние да ги збогатиме тие емисии. Имаат луѓето сега потреба, потребите се големи, живееме во динамично време и за ова се залагам. Благодарам.

СТОЈАН АНДОВ

Има збор господин Бошков.

ЈОРДАН БОШКОВ:

Овде се нафрлаат интересни мотиви и моменти кои завреднуват разгледување. Тао е мое начелно укажување до господин Сулејмани и Халили каква е застапеноста на албанскиот дел од програмата на Радио и ТВ овде мислам овде во СРМ неможеме сега да разговараме.

И ние имаме една одлука на работничкиот совет на куќата РТВ-Скопје и за неа сега треба да заземеме став. Вакви начелни прашања може, по мое да се разгледуваат уште претходно и имавме еднаш веќе ваква точка. Но јас ќе ви кажам и тоа дека токму студиот на ТВ во Скопје е првото студито на земјината точка кое

емитирало емисии на албански јазик. Тоа не се случи ниту во Приштина ниту во Тирана. Тоа е еден ноторен факт и не смее да се пренебрегнува. Вие не сте толку птоценувани тука како што саакте секогаш да го покажете тоа.

Во однос на спорот судски што се водел помеѓу ТВ Приштина и ТВ Скопје кој датира веројатно од прошлата декада, тоа е можно да имало таков спор. Имено, ТВ сигналот од репетиторот на ТВ Приштина многу силно навлегуваше на подрачјето на Скопје. Така што не можеше да се следи ниту сигналот на емисиите што скопското студио ги емитираше во тој период. Тука е сосема јасно дека мора да се поведе судски спор доколку другата страна не мисли да го насочи својот зрак. Тоа не се случуваше. Да ви кажам дека од 1978 до 1982. година бев во тогашно ОЗТ предаватели и врски и до некаде знам повеќе детали околу овие настани.

Исто така беше многу силно упаѓањето на ТВ сигналот на Приштина во полошкиот крај. Начелно велите во ерата на сателитското пренесување на сигнали живееме. Тоа можеби е на дневен ред за достапноста на информациите до луѓето, тие да пристигаат на многу брз начин да нема никакви бариери, меѓутоа ќе ви кажам само тоа дека во територијалниот дотур на емисии, на сигнали, сепак се запазува еден вид суверенитет на територијата. Тоа јасно се разграничува со разни меѓудржавни договори. Има ред конвенции на кои не можам сега да се сетам. Не можам сите да ги цитирам. Мислам дека имаше една варшавска, начелно, но имаше и други одредби.

Не би должел понатаму, би сакал оваа точка навистина да ја завршиме деловнички, а елементите што ги навфрливте според попула цијата и бројноста на претплатниците, по мое, вреди да се разгледа друг пат. Дали баш туак, адхок треба да влезе на говорница, мислам не.

КИРО ПОПОВСКИ:

После изалгањето на господин Абди Фаик мислев дека нема потреба да учествувам во дискусијата. Меѓутоа, бидејќи дискусијата натаму продолжи, би сакал да изнесам свое мислење.

Прво, во целост би ги поддржал предлозите што посебно пратениците на ПДП ги изнесоа овде во однос на согледуваше на можност да се прошири, како во однос на времетраењето, така и во однос на содржините, веројатно посебно образовните содржини, информативни треба да бидат присутни на РТВ Скопје.

Меѓутоа, доколку правењето на проблемот од тоа да биде Македонска РТВ, името пречи преку тоа се оспорува националниот карактер на оваа држава, веројатно тешко би можел било кој да прифати. Доколку се сака преку тоа да се оспори националниот карактер на оваа држава која

претставува наша заедничка татковина, каде што сме сите рамноправни граѓани. Според тоа, ова е национална институција на оваа македонска држава. Според тоа, каде би не одвело ако сите национални институции во оваа Република, која е суверена држава, во која што сите граѓани без разлика на народи и народности, етнички групи се потполно рамноправно овде ги доведеме во прашаше. Намерно зедев збор во дискусијата за да не остане повторно како што понекогаш ни се случува замаглено или не до крај искажано. Ние мораме овде во нашата заедничка татковина, рамноправно и заеднички да живееме. Да правиме заеднички напори таа благосостојба да ја зголемуваме. Не сакам да кажам примери, жал ми е што од соседство-то не можам ниту еден пример да изнесам. Ниту од Грција, ниту од Бугарија ниту од Албанија каде што македонското национално малцинство нема ниту 15 минути простор да се огласи. А јас ќе ви кажам дека токму во тие парламентарни демократии, во една Канада, Америка, Аустралија Македонците имаат свои редакции дури и весници и свои канали, но не им пречи да одат под името Австралиска телевизија или Америчка телевизија. Живеат во една држава каде претставуваат малцинство или народност или етничка група. Мислам правото и во таа смисла сметам дека кога ќе ја разгледуваме програмата на РТВ односно Македонската РТВ реално треба да ги согледаме и реалните можности и просторните, а мислам и те како сега барем се создадени сите услови да можат и не само што се вели минутажа туку веќе говориме за тематски содржини што треба да бидат во тие програми. Ние сме сонивачи на Македонската РТВ и во тој Совет имаме свои претставници. Според тоа директно можеме да влијаеме и на програмите и на содржинските димензии. Но, ако тие прашања ги полемизираме овде од овој аспект, мислам дека тешко ќе можеме да најдеме заеднички јазик.

Од тој аспект мислам дека треба до крај да се расчисти, а инаку потполно ги поддржувам предлозите и на господин Абди Фаик. Мислам дека нивната иницијатива, иницијативата на неговата партија веднаш беше прифатена во РТВ Скопје и на Радиото и на Телевизијата беа дадени скромни, скромни. Тие и со тоа во почетокот беа задоволни. Првпат на Македонската РТВ можеа да слушнат ромски јазик, ромска музика, разговор итн. Според тоа, преку тоа се потврдвува рамноправноста во учеството и сите потреби што се специфични. Секој граѓанин што ги има тие можат да се насочат во Програмата. Затоа мислам дека не треба секогаш да ги полемизираме работите и да не ги оставаме неразјаснети до крај.

Намерно расправав суштински, не формално, бидејќи ако тргнеме од формален аспект и Устав и закон се е тоа регулирано, ако веќе сме се договориле дека ќе почитуваме и устав и закон додека не се променат. Според тоа, мислам

дека нема потреба да ја подигаме температурата при секој мал проблем што ќе се јави во Собранието.

ТОДОР ПЕТРОВ:

Мислам дека не постои никаков проблем во поглед на предложеното име на Македонската РТВ освен ако зад тоа не се кријат одредени други концепции. Името е едно, а концепцијата и содржината на работата на Македонската РТВ е сосема друго прашање за кое нормално, треба да се поведе расправа во Советот на Македонската РТВ, во кој треба Парламентот од овој повеќепартиски состав да предложи членови.

Меѓутоа, се заборава еден друг факт. Тоа на последниот претставник на ПДП сакав да му го укажам бидејќи тој истакна, меѓутоа и пред овој Парламент. Имено, ова е држава Македонија што ја прифаќаме и ја прифативме сите. Друго е ако некој има сосема друга концепцијата. Ако се има предвид дека во Македонија има и закон за македонско државјанство, тогаш не треба да забораваме дека сите сме по државјанство во Македонија Македонци. т.е. според Законот во Македонија сите се Македонци. Друго е прашањето што некои се македонци по род,, македонци со албанско потекло, македонци со турско потекло, македонци со ромско потекло итн. Исто како што во правната граѓанска држава Америка сите се американци со било каквс потело да не ги набројувам. Токму затоа името Македонска радио теле-визија е прифатливо бидејќи е синоним за припадност на Македонската држава и само така треба да се прифати.

СТОЈАН АНДОВ:

Господин Халили бара реплика

МУХАМЕД ХАЛИЛИ:

Јас ги повикувам сите умни луѓе во Македонија да докажат кои се тие македонци со албанско потекло? Сега првпат овде слушнав.

Некоја измислица! Македонија не е Америка. Македонија е заедничка татковина на сите. Македонци со албанско потекло не сум видел во мојот живот, молам, тие што знаат да ми кажат кои се тие.

НАСЕР ЗИБЕРИ:

За мене лично многу е побитно каква ќе биде програмската содржина на таа информативна куќа било како да се именува. За мене е многу побитно програмскиот концепт кој ќе се изведува во таа информативна куќа. За мене е многу побитно каква уредувачка политик се води и ќе се води во таа информативна куќа за кои теми може, има простор и причини да се разговара. Меѓутоа, сега рековме сите и се согласивме дека не е тема и не сакаме понатаму

да одам.

Меѓутоа, сметам дека реалноста е таква, дека оваа куќа, впрочем такви примери имаме во другите републики, да речеме РТВ Црна Гора, РТВ Словенија и да не набројувам.

Сметам дека поприфатливо ќе беше и повеќе ќе коренсподираше со стварноста во Македонија ако оваа куќа се именуваше како РТВ Македонија. Моето размислување е такво. Меѓутоа, право на секој пратеник е да мисли поинаку.

Би сакал да кажам само два-три збора околу излагањето на господин Поповски. Ниту најмалку не ни паѓа на ум преку негирањето оваа РТВ станица да се именува како РТВ на Македонија, ниту најмалку не ми паѓа на ум преку тој факт да ја негираме сувереноста на Македонскиот народ и оваа држава. Впрочем, тоа го имаме докажано многу пати. Многу свежо е преку Декларацијата која едногласно беше прифатена овде. Меѓутоа, не на штета на никој друг и не на штета да се натераат другите националности кои живеат овде. Впрочем, и стекнувањето на сувереност на еден народ не е поврзано со преименување на една радиодифузна станица. Ако суверенитетот на македонскиот народ и оваа држава цени дека ќе го постигне само со преименување на радио-телевизија Скопје во Македонска РТВ, тогаш и ние со два прста ќе гласаме.

Околу дискусијата на господин Бошков, околу спорот со РТВ Приштина. Фреквенциите на радиодифузните станици, не само со позитивни закони на секоја држава се регулирани, туку и со меѓународни конвенции. Затоа невозможно е да РТВ упаѓаше во програмата на РТВ Скопје. Тоа многу лесно е изводливо. Впрочем, во една Швајцарија 30 програми се гледат а овде две-три програми, па се измешани. Се знае зошто тоа се правеше и не би сакале ниту ние, ниту било кој овде да се пвотори тоа едноумие, кога за гледање на програмата на РТВ Тирана се одеше по 10 години затвор, за слушање на една касета, или радио-Тирана се одеше по 10-15 години затвор, а ние, од друга страна се радувавме и бевме горди што во Пустец се гледаше Телевизија Скопје или во Пиринска Македонија. Ке ве молам тоа се работи за кои и не треба да дискутираме овде.

СТОЈАН АНДОВ:

Фаик Абди бара реплика.

ФАИК АБДИ:

Мислам дека во нашите излегувања овде на оваа политичка сцена мора да мислиме што кажуваме.

Пред малку направив една мала шала, се извинувам што така постапив, сакав да изгледам малку весел, меѓутоа господин Петров како се изрази македонци со албанско

потекло, македонци со ромско потекло итн., видете, предизвикува некое смеење тоа, јас не знам како да го наречам тоа, дали безумие или што е, да не зборувам, јас би го посветувал господин Петров да не ја злоупотребува оваа говорница со такви зборови бидејќи тоа не му користи пред се нему, како на млад човек. Тоа е млад човек затруен, тоа е некој отров во него.

Мора да мириса односно да смрди на некоја асимилација по малку. Со тоа, нека прости господин Петров, немојте господине Петров. Тоа нема да ви чини ни вам, ниту на вашите поколенија. Јас мислам дека овде, овој аудиторинум овде не мисли така, ниту пак Македонија така мисли.

Многу е тешко. Да ви кажам, јас бев на гости во Бугарија, Ги прашувам таму моите пријатели, бугари, доктори, абе овде има ли роми, цигани? Тој вели да, да, има. Сполај, "махалата" вели. А, вие се декларирате дека нема ништо овде освен бугари. Исто и за македонците. Ги местам, на некој начин. Па, кога знаеме веќе како македонците ги малтретираат, немојте така. Јас ве молам, примете го ова како сакате, но ова само може да смрди ништо повеќе.

СТОЈАН АНДОВ:

Обрнувам внимание, ние се специјализираме да правиме големи теми од секојдневните наши задачи. Ајде да се договориме за името, да гласаме.

НЕИМ СЕЛАМНИ:

Немав намера да се мешам околу тоа дали денеска треба да усвоиме таква одлука на Работничкиот совет ниту пак имам намера да се ангажирам да ја констатирам таа работа дека и не треба. Со оглед на тоа дека ние пратениците од Просперитет овозможивме овде да усвоиме далеку поважни одлуки октолку оваа вечерва, Декларацијата и други и впрочем, од тоа сега доаѓаат како извор на овие кавги што овде постојано стануваат и тоа потпретседателот на Извршниот совет во една емисија на ТВ спомнува дека се таканаречени народности.

Мислам дека нормално и сметам дека се во право тоа да го кажат, ние тоа го дозволивме да дојдеме во ваква состојба.

Сакав само тоа што го кажа колегата Бошков, што сакате да правите, воопшто не инсистирам, всушност ние ќе се ангажираме на еден ваков начин да градиме мостови на односи. Ако не, ние ќе си правиме телевизија, пари ако изнајдеме ќе правиме. Не сме по секоја цена да следиме ваква телевизија. И, дали ќе има смисла да се деранжираме во иднина за вакви односи.

Него, тоа што го кажа колегата Бошков,, за сигналот.

Ја користам можноста бидејќи јас сум нешто од таа област, правник сум, но сум работел случајно, така сум се нашол така што сигналот беше, полесно беше тогаш албанците да слушаат телевизија на Јужна Африка отколку на Тирана и Приштина. Посебно на Приштина. Да ја оста-вине Тирана. Можеби Тирана и не беше подготвена да овозможи такво нешто. Па, вложивме во едно тешко време толку средства и пари и долари и неznam што уште во Сува Гора да се стопираат тие радио-бранови.

(Од присутните пратеници гласно реагирање на ваквата дискусија на пратеникот Неим Селмани)
Те молам, тебе стално те слушам овде, па имам трпениеМ

СТОЈАН АНДОВ:

Ве молам немојте вие да ставате ред.

НЕИМ СЕЛМАНИ:

И, ме иритираш, молимите!!

СТОЈАН АНДОВ:

Ве молам немојте, дајте да завршиме.

НЕИМ СЕЛМАНИ:

Второ беше прашањето што спомна мислам и потпретседателот на Собранието спомна во Америка. Мислам дека нема смисла да ја спомнаваме Америка. Ако се впуштаме во историја, тогаш е нешто сосема друго.

Всушност, се знае дека американците се појдени во индијанска земја, а во овој случај кои се индијанци, мислам дека тоа коментирајте го сами!

(Жагор од присутните пратеници)

СТОЈАН АНДОВ

Ве молам, ако може јас нешто да напомам.

Сигурно дека на секој збор што било кој од пратениците ќе каже што да се докажува од некој друг или уште 10 други.

Затоа сакав да обрнам внимание да работиме како парламент, имеме точка на денвен ред. Слушанвме сега некои забелешки околу програмата. Јас мсилаам дека и Телевизијата тоа го гледа и луѓето од Телевизијата ќе си поведат сметка за тоа. Не е денес и тоа за заклучување ниту за расправа.

Затоа предлагам да одиме на изјаснување, да дадеме согласност. Инаку, они одлучуваат. Тоа е нивна работа. Ние даваме само согласност.

Дали може да одиме понатаму.

Бидејќи никој понатаму не бара збор, предлогот на одлуката ја ставам на гласање.

Кој е за предлогот на одлуката, молам да крене рака. Непотребно е надгласувањето овде. Не значи ништо.

Требаше да не се демонстрира по мое мислење. Добро, ваше е, не смееам да правам никаков притисок. Предлог одлуката ја ставам на гласање.

Кој е за предлог одлуката, нека крене рака? (61 пратеник)

Кој е против? (2 пратеника)

Кој е воздржан? (2 пратеника)

Другите не гласаат.

Констатирам дека Собранието ја донесе Одлуката за давање согласност на Одлуката за работничкиот совет на Радио-телевизија Скопје за промена на фирмата, заедно со забелешките на ЗПК.

Минуваме на точката 9 - Извештај за работата на Републичкиот фонд за кредитирање на побрзиот развој на стопански недоволно развиените краишта во 1990 година, со Предлог на одлука за одобрување на завршната сметка на Фондот за 1990 година.

Извештајот, завршната сметка, извештаите на Комисијата за економска политика и развој, Комисијата за стопанство, ЗПК, Предлогот на одлуката и Предлогот на заклучокот Ви се доставени односно поделени.

Отворам претрес по Извештајот.

Молам, кој бара збор?

ЈАКИМ ИВАНОВСКИ

Јас ќе го респектирам времето, ќе бидам многу краток иако во извештаите и на Владата и на Комисиите кои работеа по оваа проблематика, се покренати одредени прашања, мислам дека треба овдека да се покренат, уште еднаш да се потенцираат. Имено, прво да констатирам, бидејќи финансискиот план за 1991 година е одложен, сите да констатираме иако го имаме во материјалите и дел од пратениците сметаат дека е сега на дневен ред кој е одложен како таков, па натаму покренати се одредени прашања во извештаите како дополнување за размислување во програмата која треба да дојде понатаму за расправа, но во овие прашања има одредено неусогласување меѓу мислењето на комисиите и мислењето на Владата, поготово околу прашањето за геолошките истражувања. И едните и другите сметаат дека како проблематика, геолошките истражувања треба да бидат финансирани од овој фонд, да влезе да се финансира од овдека. Финансискиот план не е на дневен ред.

СТОЈАН АНДОВ:

Па затоа?

ЈАКИМ ИВАНОВСКИ:

Разликата е во тоа што Комисијата смета дека доколку дојде до финансирање од овој фонд на геолошките истражувања не треба да се почитува критериумот

неразвиени, а Владата смета дека треба да се почитува тој критериум. Сакам да обрнам внимание дека и мислам дека Комисијата е во право и дека доколку издвоју-ваме средства за геолошки истражувања, не можеме да ги бараме минералните суровини во понеразвиените краишта, туку минералните суровини да ги бараме таму каде што ги дал господ, односно таму каде по начинот на генезата ги има и таму тсаде што по начинот на истражувањето со најмалку средства може да дојдеме до најбра ефикасност. Према тоа, тоа би било моето размислување за тоа навреме сугерирам во изработката на финансиската програма да има таква политика, бидејќи тогаш кога ќе дојдеме морам амандмански да интервенирам.

Второ, што сакам овде да потенцирам, иако е тоа зацепнато во извештаите малку срамежливо, тоа е измената под итно на Законот за републичкиот фонд за неразвиените подрачја. Сметам дека моделот кој сега се користи е тотално истрошен и неефикасен и сметам дека под итно Владата треба да оцени овде и мислам дека е нескромно да дадам рокови кога може да се предложи нов закон, но сметам дека е неопходно да се предложи нов закон бидејќи се констатирани доста слабости, во користењето, доста слабости во неефикасноста на средствата кои се таму пласирани и има друго што да се каже околу оваа проблематика. Понатаму не знам кој колку се бави со оваа проблематика, имаме ние само поедини организации кои плаќаат во овој фонд, неznam зошто е таа таква одлука само дел од организациите плаќаат средства во Фондот за неразвиени подрачја, а другите се ослободени, тој критериум под итно треба да се измени. Понатаму, мислам дека треба да се поведе сметка воопшто во критериумите како може да се бараат организациите кои немаат добивка да плаќаат заем за неразвиените. Мислам дека заем треба да плаќа оној кој има средства, а не може да се наложува заем, тогаш тој не е заем, туку е данок. Денеска констатиравме дека и данок треба да се плаќа од добивката. Ова е така направено од прилика да се плаќа, нашите организации од обоената металургија вкупно двата фондови се за ФНП на Федерацијата и на Републиката заедно 7 до 8 проценти. Тоа е огромен данок, да не зборуваме дека е заем. Никој пат не се враќа, а одат таму кај што одат. Јас не го спорам досегашниот удел на Фондот во развојот на одредени подрачја но сметам дека сега моделот е исклучен и сметам дека треба да претрпи под итно своја измена.

СТОЈАН АНДОВ:

Сакам да ви обрнам внимание, денеска дискутираме за извештајот и треба само да се дискутира дали со извештајот се потврдува дека работел фондот во согласност со програмата што порано е донесена. Затоа тоа да се

однесува во системот и во законот за Фондот, најави Владата дека ќе го промени тој систем и ние донесовме еден заклучок во врска со тоа. Затоа предлагам да одиме на извештајот.

Молам кој бара збор?(Никој).

Бидејќи никој не бара збор, Предлогот на заклучокот го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака? (мнозинството пратеници)

Има ли некој против?(1 пратеник).

Има ли воздржани?(3 пратеника).

Констатирам дека Собранието го усвои Заклучокот по извештајот.

Отворам претрес по Предлогот за одобрување на одлуката на Завршната сметка на Фондот за 1990 година.

Молам, кој бара збор?(Никој).

Бидејќи никој не бара збор го заклучувам претресот.

Предлогот на одлуката го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака? (мнозинство пратеници).

Дали има некој против?(Нема).

Дали некој се воздржува од гласање?(Не).

Констатирам дека Собранието ја донесе одлуката за давање согласност на Одлуката за одобрување на Завршната сметка на Републичкиот фонд за кредитирање на побрзиот развој на стопански недоволно развиените краишта во 1990 година.

Минуваме на 10-та точка - Извештај за работата на Врховниот суд на Македонија во 1990 година, со извештаите за работата на окружните судови, Битола, Скопје и Штип и на подрачните општински судови.

Извештаите за работа, извештајот на Комисијата за внатрешна политика и општонародна одбрана и мислењето на Владата на СРМ Ви се доставени односно поделени.

Отворам претрес по извештаите.

Молам, кој бара збор?(Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот. Предлогот на заклучокот што е содржан во извештајот на Комисијата за внатрешна политика и општонародна одбрана го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака?(мнозинството пратеници)

Дали има некој против?(Нема).

Дали некој се воздржува од гласање?(Никој).

Констатирам дека Собранието го усвои Заклучокот.

Минуваме на 11-та точка - Извештај за работата на Стопанскиот суд на Македонија во 1990 година со извештаите за работата на окружните стопански судови, Битола, Скопје и Штип.

Извештаите за работа, извештајот на Комисијата за внатрешна политика и општонародна одбрана и Мислењето на

Владата на СРМ, Ви се доставени односно поделени.
Отворам претрес по извештаите.

Молам, дали некој бара збор?

СТРАШО МИЛКОВСКИ:

Со оглед дека една од причините што се повеќе се јавуваат предмети кај стопанските судови, сметам дека е точна нивната неажурност. Јас од тоа не сакам да кажам дека судиите не работеле, меѓутоа, сепак требаше тоа да се согледа поготово во 1989 година кога инфлацијата беше огромна, така да судовите имаа заостанување некаде околу 100 посто од предметите. Не ги сметам предметите по години, меѓутоа, ако едната година се примени 10 илјади предмети, како што е случај со Стопанскиот студ од Прилика во Битола, 10 илјади предмети се решени, а другите се останати. Затоа во таа смисла јас би сакал да се произнесам по точка 2 од Заклучоците на Комисијата и нејзе ја сваќам во таа смисла што сите нерешени предмети, Министерството за првосудство ќе преземе мерки, нерешените предмети заостанатите од 1989 - 1990 година ќе бидат решени до крајот на 1991 година. Затоа што Стопанскиот суд добива се подруга форма, практично тие се претвараат во банки. Односно претпријатијата водејќи ги спорите имаат кредитирање од година дена, бидејќи има предмети кои што се судат и по година дена.

Јас разговарав со претседателите на стопанските судови поконкретно од Штип, кои што се уверени дека ако имаат поголем број на судии дека предметите можат во еден разумен рок да ги решат.

Затоа овој голем предмет од заостанати предмети нелогично е да егзистира ако се работи во прашање со интервенција од еден до два судии. И во таа смисла во точката 2, сакав само така да ја сватам дека судовите ќе се ангажираат за сите заостанати предмети и ќе ги решат до крајот на 1991 година.

СТОЈАН АНДОВ:

Дали уште некој бара збор? (Никој).

Јас господин Милковски го сватив, тој не бара дополнување на точката.

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот предлогот на заклучокот што е содржан во Извештајот на Комисијата за внатрешна политика и општонародна одбрана го ставам на гласање.

Кој е за, молам, да крене рака? (мнозинството пратеници)

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (еден пратеник).

Констатирам дека Собранието го усвои Заклучокот.

Минуваме на точката 12 - Извештај за работата на Судот на здружениот труд на Македонија во 1990 година со

извештаите за работата на основните судови на здружениот труд Битола, Скопје и Штип.

Извештаите за работата, Извештајот на Комисијата за внатрешна политика и општонародна одбрана и мислењето на Владата на СРМ Ви се доставени односно поделени.

Отворам претрес по извештаите.

Молам, кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор го заклучувам претресот.

Предлогот на заклучокот што е содржан во Извештајот на Комисијата за внатрешна политика и општонародна одбрана го ставам на гласање.

Кој е за, молам да крене рака? (мнозинството пратеници).

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Констатирам дека Собранието го усвои заклучокот.

Минуваме на точката 13 - Извештај за работата на Јавното обвинителство на Македонија во 1990 година, со извештаите за работата на окружните јавни обвинителства во Битола, Скопје и Штип и на подрачните општински јавни обвинителства.

Извештаите за работа, Извештајот на Комисијата за внатрешна политика и општонародна одбрана и Мислењето на Владата на СРМ Ви се доставени односно поделени.

Отворам претрес.

Молам, кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот.

Предлогот на заклучокот што е содржан во Извештајот на Комисијата за внатрешна политика и општонародна одбрана го ставам на гласање.

Молам, кој е за, нека крене рака? (мнозинството пратеници) Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (еден пратеник).

Констатирам дека Собранието го усвои заклучокот.

Минуваме на точката 14 - Извештај за работата на Јавното правобранителство на Македонија за 1990 година, со осврт за состојбите во општинските јавни правобранителства во 1990 година.

Извештаите за работата, Извештајот на Комисијата за внатрешна политика и општонародна одбрана и Мислењето на Владата на СРМ Ви се доставени, односно поделени.

Отворам претрес по извештаите.

Молам, кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот.

Предлогот на заклучокот што е содржан во Извештајот на Комисијата за внатрешна политика и општонародна одбрана го ставам на гласање.

Молам, кој е за, нека крене рака? (мнозинството пратеници)

Дали има некој против? (Нема).

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Констатирам дека Собранието го усвои заклучокот.

Минуваме на точката 15 - Извештај за работата на Републичкиот суд за прекршоци во 1990 година.

Извештајот за работата, Извештајот на Комисијата за внатрешна политика и општонародна одбрана и Мислењето на Владата на СРМ Ви се доставени односно поделени.

Отворам претрес.

Молам, кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот.

Предлогот на заклучокот, што е содржан во Извештајот на Комисијата за внатрешна политика и општонародна одбрана го ставам на гласање.

Молам, које за, нека крене рака? (мнозинството пратеници)

Дали има некој против? (Нема)

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Констатирам дека Собранието го усвои заклучокот.

Минуваме на точката 16 - Предлог на одлука за избор на претседател и членовите на Комисијата за општествен надзор и претставки, Комисијата за контрола над работата на Службата за државна безбедност и Комисијата за образование, наука и култура.

Предлогот на одлуката што го поднесе Комисијата за прашања на изборите и именувањата Ви е доставен.

Ве известувам дека ЗПК поднесе амандмани на преамбулата и на дел два на Одлуката со кои се согласи претставникот на предлагачот и тие се составен дел на Предлогот на одлуката.

Изборот на претседатели и членови на комисиите ќе го извршиме во целина врз основа на Предлогот на Комисијата за прашања на изборите и именувањата.

Преминуваме на избор на претседател и членови на Комисијата за надзор и претставки.

Отворам претрес.

Молам, кој бара збор? (Никој).

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот.

Предлогот го ставам на гласање.

Кој е за предлогот, молам да крене рака? (мнозинството пратеници) .

Дали има некој против? (Нема) .

Дали некој се воздржува од гласањето? (Никој) .

Констатирам дека прво' за претседател на Комисијата за општествен надзор и претставки е избран Абди Муртезани.

Второ, за членови на Комисијата за општествен надзор и претставки се избрани: Стоиле Стојков, Ванчо Младенов, Ристо Станковски, Наум Симеоновски, Коле Луловски.

Минуваме на избор на претседател и членови на Комисијата за контрола на работата на Службата за државна безбедност. Отворам претрес. Молам, кој бара збор? Има

збор Владимир Голубовски.

ВЛАДИМИР ГОЛУБОВСКИ:

Сакам да кажам дека уредно со писмен предлог потпишан од десет пратеници доставен до Комисијата за именување, во меѓувреме и усмено дадов до знаење на претседателот на таа Комисија како и интересот да учествувам во работата на таа Комисијата на претседателот на Собранието и на членови од таа Комисија, меѓутоа, во расправата воопшто не е ставено на знаење на Комисијата и во расправа, ниту предлогот, ниту воопшто е спомнато од страна на претседателот. Сметам дека со тоа е прекршено едно деловничко работење и е оспорено елементарно право на пратеникот во процедура да учествува во работата на телата во Парламентот.

Во врска со ова, сакам да се искажам дека останувам во намерата да учествувам во работата и стручната служба да ин-тервенира и да даде свое стручно мислење како може процедурално овој проблем да се регулира.

За да не излегувам уште еднаш, веднаш сакам да ставам и резерва околу партиската припадност на претседателот на Предлогот на таа комисија, немам никаква замерка на личноста, на човекот што е предвиден за претседател, меѓутоа, принципиелно прашање сметам дека во оваа Комисијата не треба да биде претседател од ВМРО-ДПМНЕ, заради тоа повеќе од осетно е дека постои блискост барем меѓу секретарот за внатрешни работи и министерот за внатрешни работи и оваа Партија. Сметам за своја обврска да искажам мислење согласно одговорноста на пратеник во овој Парламент.

СТОЈАН АНДОВ:

Тука се два предлога. Јас не го сватив првиот предлог, овде да се дополни предлогот на комисијата?

ВЛАДИМИР ГОЛУБОВСКИ:

Ако е така, стручната служба нека се изјасни. Јас не ја познавам процедурата. Имам предлог уреден со десет потписи и да биде пуштен во расправа или да се одложи работата за наредната седница.

НИКОЛА КРСТЕВСКИ:

При утврдувањето на составот на Комисијата за контрола над работата на Службата за државна безбедност присутно беше барањето на претходнит дискутант во писмена форма во два примероци. Тоа беше во рамките на Комисијата расправано, се одлучи тој да биде утврден како кандидат во Комисијата за меѓунационални односи.

Во однос на другото укажување во однос на претседателот на оваа Комисија, претходно координаторите на парламентарните групи се договорија ова место на

претседател да припадне на пратеник од партијата ВМРО-ДПМНЕ.

Во претходниот предлог на оваа седница беше предложен Борис Змејковски. Предлогот беше вратен поради одредени укажувања дали тој да биде претседател или не. Во повторената постапка Борис Змејковски се повлече од можен кандидат за претседател на оваа Комисија.

Во рамките на оваа комисија се работеше врз основа на претходно усогласен предлог на координаторите на парламентарните групи, беше спроведено гласање, овој состав беше утврден и предложено за оваа седница

ВЛАДИМИР ГОЛУБОВСКИ:

Оваа комисија на два пати има работено и првиот пат, Крстевски зборува за првиот пат, усмено во разговор ми беше дадено до знаење дека практично е недоразбирање заради тоа што мислеле дека барањето се однесува под еден или два. Јас веднаш потоа направив уште едно барање и на него му кажав усмено дека сакам да учествувам во двете комисији. Значи, на последната расправа кога требало правилно да биде лоцирано моето барање не е поставено воопшто на расправа. Земено е за право да не влезе во процедура, а тоа не е деловнички. Сметам дека образложението што е дадено не одговара на фактичката состојба и молам стручната служба и претседателот во својот делокруг да интервенира.

НИКОЛА КРСТЕВСКИ:

При утврдувањето на членовите на оваа Комисија не се оди по критериумот кој сака да биде претседател односно член, туку се утврдуваат и ги утврдува комисијата со мнозинство гласови, доколку нема изедначување. Неговата личја волја во ниеден деловник не е ставена дека таа треба да преовлада кој во која комисија сака да членува, туку тоа е отстапено на Комисијата односно Комисијата е овластена да утврди конечен предлог, бидејќи едно е желба, други се можности, други критериуми и слично. Не е кој кај сака да членува, туку кој ќе го утврди Комисијата овластена за оваа постапка.

ВЛАДИМИР ГОЛУБОВСКИ:

Се согласувам дека Комисијата го има тоа право. Меѓута, мора да се стави Предлогот и да се одлучи. Предлогот не е ставен на расправа, вие како претставник на партија сте го злоупотребиле тоа место, во таа Комисија, сами во името на партиските потреби одлучувате, а не во името на Парламентарната потреба, на што сте обврзани. Ве молам, како доказ да приложите записник од последната расправа да се види дали тоа било поставено на расправа или не.

ЗОРАН КРСТЕВСКИ:

Не е мое да го потсетувам претседателот на Комисијата, но мислам дека беше должен прво со таа информација да настапи. Ние во Комисијата гласавме за Голубовски како еден од рамноправните предлози за член на таа комисија и тој изгуби на гласање. Така ли беше? Ако треба записнички да се потврди нека се потврди, сите други образложенија се деловнички, нема ништо со директното прашање,

АЛИЛ ЦАВЕРОСКИ:

Јас не говорам по оваа точка од днениот ред, туку сакам да ве замолам бидејќи два дена односно 48 часа и повеќе сме овде сакам да ве замолам вие кои сте од Скопје да имате обзир кон нас кои не сме од Скопје и да знаете дека и ние треба вечерва да си одиме дома и заради тоа ве молам да ги усвоиме заклучоците во врска со точката за актуелната политичка состојба во земјата, да си одиме вечерва, а наредните точки не се толку ацелe да кажеме брзи па да мора вечерва да ги усвоиме. Верувајте, неможеме повеќе да седиме. Ве молам ова да го уважите.

НИКОЛА КРСТЕВСКИ:

Овој предлог претходно беше присутен, се изјаснивме да продолжиме со работа, меѓутоа, во наредниот период да се ограничи времето, однапред да се знае цената на чинење на седницата, ако ја пречекориме, на благајна да си ги уплатиме трошоците за секој присутен. Да продолжиме сега, но друг пат да биде поука да бидеме поконцизни. Имаме и гости на седницава, повторно треба да доаѓаат тука. Ако се преку викендот, да продолжиме, кој е способен, професионално се обавува должноста, личен доход се прима за ова, ќе се присуствува до изутрина. Претседателството на СФРЈ до изутрина заседавало, вам ви е доцна, за дома мислите, а седите во Парламент.

СТОЈАН АНДОВ:

Тоа не е на дневен ред, имаше еден предлог јас не го дадов на расправа.

ЈОРДАН МИЈАЛКОВ:

Господин претседателе, дами и господо, јас не знам каква е оваа инсинуација, какво е ова инпутирање, јас немам врска со тој човек, не го познавам. Нека крене рака да го видам. Јас сум дојден скоро од странство, две години не сум бил овде. Еве, поима немам јас. Значи, не познавам ова што ми се наметнува мене. Воопшто не го познавам, не го познавам човекот.

ВЛАДИМИР ГОЛУБОВСКИ:

Јас зборував за партија, а не за човек.

ЈОРДАН МИЈАЛКОВ:

Јас се оградувам. Ме изненадува ова. Дали вие ме познавате? Јас не ве познавам. Според тоа, јас се оградувам. Какви се овие инсинуации. Ова е срамота, не личи. Јас навистина не го познавам тој човек. Јас си ја вршам професионално работата. Што соработка имам со него? Јас се колнам дека не сум го видел тој човек, не го знам. Каква партија? Јас сум скоро дојден, јас сум дојден во февруари, две години не сум бил во земјата. Зошто сега? Ова е навреда, ова клевета. Јас сум Пријател! Каков пријател?!

НИКОЛА КЉУСЕВ:

Инсинуира дека блиску соработувате со ВМРО-ДПМНЕ. Дали е тоа точно?

ЈОРДАН МИЈАЛКОВ:

Не е точно, воопшто не е точно. Што соработувам со нив? Јас соработувам со Министерство за внатрешни работи. 18 часа сум таму јас. Јас никаде не излегувам. 18 часа сум во Министерството за внатрешни работи. Јас не знам ни кафеана, ништо не знам. Што сега да ви кажам? Зошто е тоа така? Јас и вас не ве познавам. Само знам Голубовски. Ова е срамота.

СТОЈАН АНДОВ:

Господин Министре, овде секакви ќе ни речат, што сте изненадени? Тоа е Парламент, ќе навикнете.

Ве молам, сега да излеземе од оваа работа. Ако има, ќе се види, дали има процедурална грешка. Ако има, Комисијата дополнително ќе одржи седница и нека не извести за таа работа. Овде е сигнализирано дека има. Нека се утврди дали има и тоа може да провери секретарот на Собранието, но немојте на седница. Тоа е лесно да се утврди. Тоа не значи ништо. Ние денес можеме да ја именуваме Комисијата и треба да ја именуваме. Ако има проблеми потоа, можеме да донесеме одлука да се прошири бројот, така што тоа не е никаква пречка.

Дали некој друг бара збор? (Никој)

Овој проблем е разјаснет. Не овој проблем, не во врска со овој проблем. Инаку тоа вие ќе кажете, па друг повторно ќе каже и нема крај.

Ако нема други прашања во врска со предлогот на Комисијат предлогот го ставам на гласање.

Молам, кој е за, нека крене рака. (Повеќе пратеници креваат рака).

Дали има некој против? (Нема)

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој).

Констатирам дека:

1. За претседател на Комисијата за контрола над работата на Службата за државна безбедност е избран

Стоиле Стојков.

2. За членови на Комисијата за контрола над работата на Службата за државна безбедност се избрани: Митко Анастасовски, Флоре Масалковски, Оломан Сулејмани, Наум Симјановски, Иван Иванов и Александар Флоровски.

Преминуваме на избор на претседател и членови на Комисијата за образование, наука и култура.

Молам, кој бара збор? (Никој)

Бидејќи никој не бара збор? го заклучувам претресот и предлогот го ставам на гласање.

Кој е за предлогот, молам да крене рака. (Пратениците креваат рака)

Дали има некој против? (Нема)

Дали некој се воздржува од гласање? (Никој)

Констатирам дека:

За претседател на Комисијата за образование наука и култура е избран Благој Ханџиски.

За членови на Комисијата за образовние, наука и култура се избрани: Ратка Димитрова, Горан Зафировски, Стојан Ковачевски, Владимир Митевски, Мухамед Халили, Сејфеден Харуни и Димитар Поповски.

Преминуваме на 17-тата точка - Предлот на одлука за избор на надворешни членови на комисиите на Собранието на СР Македонија од редот на научните и стручните работници.

Предлогот на одлуката што го поднесе Комисијата за прашања на изборите и именувањата Ви е доставен.

Ве известувам дека Законодавно правната комисија поднесе амандмани на преамбулата, дел I, точка 1, алинеја 5 и на дел II со кој се согласи претставникот на предлагачот и тие ста-нуваат составен дел на Предлогот на одлуката.

Изборот на надворешните членови на комисиите ќе го извршиме во целина врз основа на предлогот на Комисијата за прашања на изборите и именувањата.

Преминуваме на избор на надворешни членови на Законодавно правната комисија.

Отварам претрес.

Молам, кој бара збор?

НЕИМ СЕЛМАНИ:

Член сум на Комисијата за избор и именување и тој ден кога работеше Комисијата за избор и именување беше доста макотрпно, иако и од тука се гледа дека ниеден надворешен член во комисиите нема од редот на албанците, турците и други. Немам што посебно да кажам, само ве известувам дека ние во расправата два три пати ја напуштавме седницата на Комисијата, сметајќи дека другарите ќе кажат нешто повеќе околу тоа да бидат и други надворешни членови во овие комисии, меѓу тоа, за жал тоа не беше прифатено и предлагам оваа одлука да се врати повторно на комисијата. и да има и други надворешни

членови во овие комисии од другите националности,

СТОЈАН АНДОВ:

Не знам каква е постапката, дали ние можеме овде да добиеме предлог за некој албанец експерт надворешен член. Ако нема предлог, како да се договориме сега? На наредната седница да се добие предлог од Комисијата.

НИКОЛА КРСТЕВСКИ:

Укажувањето и предлогот воопшто не ѓо прифаќам. Прво е нелогично што од редовен член на оваа комисија овде се предлага, а тоа не било присутно во рамките на самото работење на Комисијата. Бидејќи но во можност тогаш да го истакне благовремено пред оваа седница, наместо да се уфрла со директни предлози овде, ја одвлекува само постапката. Предлагам со гласање да се одбие предлогот.

НЕИМ СЕЛМАНИ:

Прво, мислам дека не е чесно така да се настапи пред говорница дека не сум бил присутен на седницата на Комисијата. Бевме присутни двацата членови, ја напуштивме седницата, после четвртата седница на Комисијата јас се изразив пред Комисијата со зборовите: "Другари, ако вие вака сте започнале, господ на селамед", вака сум рекол дословно и тогаш ја напуштив седницата на Комисијата после петтата седница на Комисијата по ред. Оттогаш ниеднаш не беше опфатено прашањето на надворешни членови во оваа комисија. Меѓу другото и Уставната комисија, на која имаше предлог за Шукри Халилина самата Комисија, дури и за тој член бевме надгласани. Според тоа, нема смисла вака да се зборува, да бил при-сутен би го направил тоа. Нема смисла на вистина, кажи подобро дека дури како претседател на Комисијата ми рековте "нема што да ви правам".

МИХАИЛ ПАНОВСКИ:

Јас би предложил изборот за надворешни членови за овие комисии што останаа да се одложи за наредната седница од причина што истата партија имаме замерки на овие надворешни членови и предлагам тие надворешни членови да бидат избрани по партиите што ќе ги предложат. Ова го велам од причини што имавме големи замерки особено во Комисијата во која јас членувам, во Комисијата за стопанство. Ние како партија имаме замерка за сите четворица членови што се предложени. Доколку тие се прифатат јас како член на таа комисија ќе се откажам од работа и сите мои дискусии ќе ги водам на пленарна седница.

СТОЈАН АНДОВ:

Еве има предлог да се одложи, причините ќе се разгледаат во Комисијата за избор и именувања .
Збор бара Ѓулистана Јумеровска.

ЃУЛИСТАНА ЈУМЕРОВСКА:

Јас мислам она што беше од партиите го делевме во проценти и промили и за тоа во една прилика излегов јас на говорница, а она што значи надворешни членови барем како јас го толкувам Деловникот е присуство на одредени институции кои покажале значаен интерес во таа област, а прашање е на самите институции кои луѓе тие ќе ги определат во нивно име да зборуваат во Собранието. Според тоа, не треба да станува збор за некаква партиска припадност па ние да наѓаме дали тој човек се изјаснил со пристапница или по своите гледишта е близок на една или на друга партија. Така да предлагам, да се одложи со тоа што надворешните членови на Комисијата да се одредуваат институциите, а самите институции да ги дадат луѓето.

СТОЈАН АНДОВ:

Членовите се надворешни затоа што се стручни а не партиски во тоа е всушност и смислата, инаку не треба да имаме надворешни членови, тие тогаш не се потребни. Во Комисијата водеа сметка по партиската припадност.

ЕШТРЕФ АЛИУ:

Почитуван претседателе, ценети претседатели, министри на новата Влада и колеги. Излегов да кажам само една работа, во методот на изборот на надворешните членови не се постапува во сите Комисии под исти критериуми и исти мерила. Некаде и во мое присуство и се настојувало и дадена е дозвола и реализирана партиската припадност. Начелно морам да ви кажам свесно дека во тоа апсолутно нема да успеам да има било што од редовите на мојата партија. Сум се залагал, се залагам и останувам принципиелен макар и да бидам надгласан и истеран од самото членство и самите 22 пратеници само за стручноста, меѓутоа вистината е друга.

Да му помогнам на господин Крстевски, бев замолен од самиот претседател на Комисијата, господин Благоја Ханџиски, во тие мои определби настојував докрај да бидам и да останам принципиелен им предлагав доктор на науки. Со надгласување човекот отпадна и јас за тоа имам последици оти сум го убедувал дека треба да биде. Ниту е човекот оптоварен, дури и сосема малку ми се чини се сомневам дали тој воопшто се чувствува албанец, меѓутоа од вистинските размислување вистински да се придонесе, вистински да се работи во овој Парламент сеуште ценам дека сме далеку.

СТОЈАН АНДОВ:

Ве молам да прекинеме со расправата предлагам целата седумнаесета точка да се одложи. На никого неможеме да му објасниме каков владеечки народ македонски сме да во 10

комисии од надворешните членови – стручњаци немаме ниеден немакедонец, значи како не сме можиле барем еден да се изучи, да се оспособи. Тоа зборува за нас, а не за нив и затоа ве молам ова да го одложиме и Комисијата повторно да ги погледа.

Ве молам дали се согласувате со ова?

Кој е за молам да крене рака? (Пратениците креваат рака)

Благодарам.

Минуваме на точка 18 Предлог на одлука за именување на заменик на гувернерот на Народната банка на Македонија.

Предлогот на одлуката ви е доставен.

Отворам претрес.

Молам кој бара збор?

Бидејќи никој не бара збор го заклучувам претресот.

Предлогот на одлуката го ставам на гласање.

Кој е за предлогот на одлуката молам да крене рака (пратениците креваат рака)

Дали има некој против? (не)

Дали некој се воздржува од гласање? (не)

Констатирам дека Собранието ја донесе Одлуката за именување заменик на гувернерот на Народната банка на Македонија.

Минуваме на 19-та точка Предлог на одлука за избор на судии на Окружниот стопански суд Скопје.

Предлогот на Одлуката ви е доставен.

Отворам претрес.

Молам кој бара збор?

Бидејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот.

Предлогот на одлуката го ставам на гласање.

Кој е за Предлогот на одлуката молам да крене рака (пратениците креваат рака)

Дали има некој против? (нема)

Дали некој се воздржува од гласањето (двајца)

Констатирам дека Собранието ја донесе одлуката за избор на судии на Окружниот стопански суд Скопје.

Минуваме на точка 20 Предлог на одлука за избор на судија на Окружниот стопански суд Штип.

Предлогот на одлуката ви е доставен.

Отворам претрес.

Молам кој бара збор?

ЈОРДАН БОШКОВ:

Конкретно немам ништо против предложениот кандидат само сум многу непријатно изненаден од сознанието дека во изборната комисија непристигнале други предлози. Јас мислам дека на овој начин даваме едно лошо свидетелство за заживувањето на демократизацијата на нашите простори и во колку самите луѓе кои ќе делат правда не наоѓаат смелост односно тие и нашле, тие и се понудиле, но што не се нашле доволно и други кандидати навистина е лошо

свидетелство за степенот на демократизацијата кај нас.

НИКОЛА КРСТЕСКИ

За изборот на судии конкретно за оваа точка според законот за редовни судови се објавува оглас, трае 15 дена наменет е према цела јавност. Комисијата само ја води постапката, избор, именување, кандидирање со законска процедура и барање кандидати не е предвидено.

СТОЈАН АНДОВ

Ова е само забелешка а нема предлог за измена, па бидејќи никој друг не бара збор го заклучувам претресот. Предлогот на одлуката го ставам на гласање.

Кој е за предлогот на одлуката молам да крене рака (пра тениците креваат рака).

Дали има некој против? (нема)

Дали некој се воздржува од гласашето? (4)

Констатирам дека Собранието ја донесе Одлуката за избор на судија на Окружниот стопански суд Штип.

Минуваме на 21-та точка Предлог на одлука за избор на судии на Општински суд Скопје I Скопје.

Предлогот на одлуката ви доставен.

Отворам претрес.

Молам кој бара збор?

Бидејќи никој не бара збор го заклучувам претресот.

Предлогот на Одлуката го ставам на гласање.

Кој е за предлогот на одлуката молам да крене рака? пратениците креваат рака).

Благодарам.

Дали има некој против (нема)

Дали некој се воздржува од гласашето (3)

ТОДОР ПЕТРОВ:

Доколку има повеќе кандидати потребно е да се констатира и бројот колку гласале, за да може подоцна кандидатите да си остварат своето право.

СТОЈАН АНДОВ:

Сега ние гласавме, во ред имате право ако има кандидати кој што би го спореле изборот, во ред ќе постапуваме така. Тоа не е приговор на Комисијата туку дали овде сме утврдиле точен број ЗА. Досега што гласавме по сите одлуки имаше доволно мнозинство, тоа не е спорно. Имаше 4 воздржани, никој не беше против сите други дигнаа рака ЗА. Во моментот некој влегува некој излегува за тоа неможеме да имаме увид затоа при гласашето манипулираме со борјка од 87 пратеници кој што се сега тука.

Констатирам дека Собранието ја донесе одлуката за избор на судии на Општинскиот суд Скопје I Скопје.

Минуваме на 22-та точка Предлог на одлука за избор

на судија на Општински суд Скопје II Скопје.

Предлогот на одлуката ви е доставен. Отворам претрес.
Молам кој бара збор?

Бидејќи никој не бара збор го заклучувам претресот.
Предлогот на одлуката го ставам на гласање. Кој е за предлогот на одлуката молам да крене рака? (52) Дали има некој против? (не) Дали некој се воздржува? (3)

(Пратениците бараат да се утврди бројот на пристуните во салата)

По пребројувањето констатираме дека се присутни 72, а 61 е услов за работа, а 52 се повеќе од половина од 72, според тоа одлучуваме со квалификуван број и со квалификувано мнозинство.

Според тоа констатирам дека Собранието ја донесе одлуката за избор на судија на Општинскиот суд Скопје II Скопје.

Минуваме на 23-та точка Предлог на одлука за избор на судии на Општински суд Штип.

Предлогот на одлуката ви е доставен?

Отворам претрес.

Молам кој бара збор?

Бидејќи никој не бара збор го заклучувам претресот.

Предлогот на одлуката го ставам на гласање.

Кој е за предлогот на одлуката молам да крене рака.

(71)]

Дали има некој против? (нема)

Дали некој се воздржува од гласањето (4)

Констатирам дека Собранието ја донесе одлуката за избор на судии на Општинскиот суд Штип.

Минуваме на 24-та точка Предлог на одлука за разрешување и именување претседател и членови на управниот одбор на републичкиот фонд за кредитирање на побрзиот развиток на стопански недоволно развиените краишта.

Предлогот на одлуката ви е доставан.

Отворам претрес.

Молам кој бара збор?

НИКОЛА КРСТЕВСКИ:

Материјалот за оваа точка е во писмена форма неѓутоа пропуштено е под бр. 7 да стои членот на Управниот одбор тоа е Петар Темелковски пратеник во Собранието на СРМ. Тоа се гледа бидејќи претходниот состав брои 7 а овде има отчукани има 6 места односно 6 членови, неznam на кој начин е испуштен меѓутоа само со ова го дополнуваме материјалот.

Бидејќи друг не бара збор го заклучувам претресот.
Предлогот на Одлуката дополнет со оваа забелешка го ставам на гласање.

Кој е за Предлогот на одлуката молам да крене рака?

(72)

Дали има некој против? (1)

Дали некој се воздржува од гласањето? (2)

Констатирам дека Собранието ја донесе одлуката за разрешување и именување претседател и членови на Управниот добор на Републичкиот фонд за кредитирање на побрзиот развоток на стопански недоволно развиените краишта.

СТОЈАН АНДОВ:

Миуваме на точката 25 - Предлог на одлука за делегирање член во Координациониот одбор за спроведување на Општествениот договор за позабрзан развој на определените подрачја во ридско-планинските региони на граничниот појас во СРМ за периодот од 1986 до 1990 година.

Предлогот на одлуката Ви е доставен. Отворам претрес.

Молам, кој бара збор?

Видејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот. Предлогот на одлуката го ставам на гласање. Кој е за Предлогот на одлуката молам да крене рака. (Пратениците креваат рака).

Дали има некој против? (Нема)

Дали некој се воздржува од гласање? (3)

Констатирам дека Собранието ја донесе Одлуката за делегирање член во Координациониот одбор за спроведување на Општествениот договор за позабрзан развој на определените подрачја во ридско-планинските реони и граничниот појас во СРМ за периодот од 1986 до 1990 година.

Миуваме на точката 26 - Предлог на одлука за именување член на Одборот за доделување на наградата "Климент Охридски".

Предлогот на одлуката Ви е доставен.

Отворам претрес.

Молам, кој бара збор?

Видејќи некој не бара збор, го заклучувам претресот. Предлогот на одлуката го ставам на гласање. Кој е за Предлогот на одлуката молам да крене рака. (Пратениците креваат рака).

Дали има некој против? (1)

Дали некој се воздржува од гласањето? (1)

Констатирам дека Собранието ја донесе Одлуката за именување член на Одборот за доделување на наградата "Климент Охридски".

Миуваме на точката 27 - Предлог на одлука за избор на членови на Конкурсната комисија за именување директор на Народната и универзитетска библиотека "Климент Охридски" - Скопје.

Предлогот на одлуката Ви е доставен.

Отворам претрес.

Молам, кој бара збор?

Видејќи никој не бара збор, го заклучувам претресот.

Предлогот на одлуката го ставам на гласање.

Кој е за Предлогот на одлуката молам да крене рака.
(Пратениците креваат рака).

Дали има некој против? (1)

Дали некој се воздржува од гласање? (2)

Констатирам дека Собранието ја донесе Одлуката за избор на членови на Конкурсната комисија за именување директор на Народната и универзитетска библиотека "Климент Охридски" - Скопје.

Сега, ве молам да се вратиме на првата точка и да ги донесеме заклучоците.

Заклучоците по расправата што ја имавме овде, пред се по трите уводни излагања а и расправата ви се поделени.

Се договоривме сега да не водиме расправа по нив, бидејќи ја имавме расправата.

Има збор господин Петар Георгиев.

ПЕТАР ГЕОРГИЕВ:

Почитуван претседателе, почитувани пратеници, Предлагам да ги усвоиме заклучоците, затоа што сметам дека се со далеку подобрен текст, но задолжен сум во меѓувреме, за паузата од претседателот на Собранието на општината, кој што има примено делегација од младината ч на нивна иницијатива е пратена телеграма до потпретседателот на Претседателството на СФРЈ, па дозволете ми да ја прочитам. Телеграмата е доста кратка, а многу многу се совпаѓа со заклучоците.

"До Стипе Месик, потпретседател на Претседателството на СФРЈ".

Ценет потпретседател, Ви се обраќаме на вас со оваа телеграма, која поаѓа од рацете на младинцата, учениците, другарите на Сашко Гешовски од неговиот град. Оваа телеграма е израз и одраз на повеќе од 20 илјади граѓани кои сочувствуваа при испраќањето на посмртните останки на Сашко Гешовски. Бараме од Вас како иден претседател на СФРЈ уште сега, денеска да ги поставите контурите за мирно разрешување на кризата во Југославија.

Бараме од Ваша страна да обезбедите разрешување на сите спорни прашања по мирен пат. Од досегашното ваше ангажирање неможеме а да не бидеме задоволни, затоа што секогаш умерено во јавноста се залагавте за мирно решение на кризата во Југославија. Немојте да дозволите раководствата и понатаму ги распираат односите меѓу народите. Армијата нека сч ја обавува својата уставна обврска. Младината на Кавадарци верува дека веднаш по донесените заклучоци на Претседателството на СФРЈ ќе престанат сите националистички побуди кои ги чинат непријателски настроени републиките, а со Вашиот избор бараме да гатантирате на сите граѓани за животот и безбедноста во својата земја и нашите млади војници да не

гинат на боиштата на лудите политички страсти на одделни националистички лидери".

СТОЈАН АНДОВ:

Ја чувме телеграмата што е испратена до господин Стипе Месиќ.

Овде имам еден текст кој ќе Ви го прочитам. Тоа е испуштено во отиукувањето. Така ми е речено.

Петта точка - Собранчето ја истакнува потребата од итно средување на меѓунационалните односи во Републиката заради меѓусебно почитување и јакнење на угледот на Републиката. Тоа е деле од текстот.

Има збор господин Тито Петковски.

ТИТО ПЕТКОВСКИ:

Има само два конкретни предлога, бидејќи во суштина е израз на моите сваќања за содржината на заклучоците.

По точката 8 обврската што се дава на Владата да обезбеди преку Републичкото министерство пропорционална застапеност на обврзниците на ЈНА од сите републики, веројатно не може да ја изврши само нашето Министерство, туку мислам тоа да побара од Сојузниот секретаријат за народна одбрана, Генералштабот тоа да го изврши.

Непосредно во корелација со овој предлог предлагам после точката 12, точка 13 и да гласи: "Владата на Македонија редовно да го следи остварувањето на овие заклучоци и редовно да го информира Собранието". Она што го бараме во претходните заклучоци.

СТОЈАН АНДОВ:

Може така. Молам, сегашната точка 13 ќе биде 14, а 14 ќе биде 15.

Дали се согласувате со овој предлог? (Се согласуваат) .

Молам, текстот на заклучоците го ставам на гласање.

Кој е за молам да крене рака? (Пратениците креваат рака) .

Дали има некој против? (4)

Дали некој се воздржува од гласање? (5)

65 пратеници се за Предлогот на заклучоците, 4 против и 5 воздржани, ги усвоивме заклучоците.

Со тоа е исцрпен дневниот ред од денешната седница.

Дали се согласувате делот на пратенички прашања да го одложиме за наредната седница за 23? (Се согласуваат) . Седницата заврши во 20,45 часот.

СОБРАНИЕ на СОЦИЈАЛИСТИЧКА РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА
СТЕНОГРАФСКИ БЕЛЕШКИ од продолжението на Тринаесеттата седница на Собранието на СРМ, одржана на 10 мај 1991 год,

Скопје, 10 мај 1991 година